

DATED
NEWS
DELIVER BY
SATURDAY
APRIL 28

LAIKS

WEEKLY NEWS
PERIODICAL
POSTAGE PAID
AT METUCHEN, NJ
AND ADDITIONAL
MAILING OFFICE
(USPS 301-500)
ISSN 1089-8832

Published 48 times per year except the first week of May, the last week in June, the second week in September, the last week in December
Published weekly by: Latvian Newspaper "Laiks", Inc., 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840
POSTMASTER: Send address change to: "Laiks", 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840
Phone: 732-549-0445; Fax: 732-549-0466; E-mail: LaiksDSR@aol.com

Lasiet tīmeklī!
www.laiks.us

Volume LXIII Nr. 19 (5573)

2012. gada 12. maijs – 18. maijs

Ilze Garoza, speciāli *Laikam*

No šā gada 4. līdz 6. maijam Anarborā, Mičiganas pavalstī norisinājās Amerikas latviešu apvienības (ALA) 61. kongress, kurā piedalījās vairāk nekā 60 Amerikas latviešu organizāciju pārstāvji, Amerikas latviešu apvienības valde, kā arī vairāki viesi no Latvijas. Amerikas latviešu apvienības gadskārtējā kongresa galvenais mērķis bija lemt par ALAs darba plāniem nākamajam gadam, kā arī ievēlēt jaunu apvienības valdi. Šogad kongresa dienaskārtību papildināja pārrunas par Amerikas latviešu apvienības darbības virzieniem nākotnē, balstoties uz izpēti, kas tika veikta ALAs stratēģiskās plānošanas ietvaros.

Par jauno ALAs priekšsēdi ievēlēja līdzšinējā Izglītības nozares vadītāja Anita Bataraga, par vicepriekšsēdi, Biedru un Līdzekļu vākšanas nozares vadītāju - Andris Ramāns, par Informācijas nozares vadītāju - Taira Zoldnere. Savu darbību valdē līdzšinējā amatā turpinās Sadarbība ar Latviju vadītājs - Ēriks Krūmiņš, Kultūras nozares vadītāja Iveta Vesmane Felzenberga, kasiera -

Amerikas latvieši tiekas gadskārtējā kongresā

Vaira Rozentāle. ALAs valdei šogad pievienosies Andra Zommere, kas ievēlta par Izglītības nozares vadītāju, un Toms Trautmanis, kurš pārņems Sporta nozares vadību.

Vēlot veiksmi jaunajai valdei, jāizsaka arī vislielākā pateicība līdzšinējai valdei. Jo īpaši liela atzinība par priekšzīmīgu darbu pienākas līdzšinējam ALAs priekšsēdim Dr. Jurim Mežinskim, kurš savus pienākumus pildīja dedzīgi un atbildīgi no 2007. gada. Priecājamies, ka viņš nepametīs valdi, bet turpinās darbu valdes sekretāra amatā. Tāpat ar lielu atzinību jāuzteic Jāņa Kukaiņa produktīvais un nozīmīgais darbs ALAs Informācijas nozares vadītāja amatā, kurš turpinās darbu Pasaules brīvo latviešu apvienības priekšsēža postenī. Īpaši jāuzteic arī līdzšinējā Sporta nozares vadītāja Visvara Ģigas ļoti sekmīgais darbs Sporta nozares vadībā septiņu gadu garumā. Paldies viņiem visiem par nozīmīgo ieguldījumu ALAs darba sekmēšanā!

Papildus jaunas valdes ievēšanai un nākotnes plānu nosprašanās starp Amerikas latviešu organizācijām, ALAs kongress tradicionāli ir arī vieta, kur tiek nostiprināta saikne starp Amerikā dzīvojošajiem latviešiem un Latviju. Iepriekšējos gados ALAs kongresā ir piedalījušies dažādas Latvijas valsts amatpersonas, politiķi, akademiķi, žurnālisti un pazīstami kultūras darbinieki, kuri kongresa delegātus ir iepazīstinājuši ar aktuālītātēm Latvijas poli-

tiskajā, sociālajā, ekonomikas un kultūras dzīvē. Tā šogad Amerikas latviešu apvienības kongresa delegātus uzrunāja LR Ārlietu ministrijas speciālo uzdevumu vēstnieks sadarbībā ar latviešiem ārzemēs Rolands Lappuķe, žurnāla „Ir” politiskais komentētājs Aivars Ozoliņš un Eiropas latviešu apvienības priekšsēdis Aldis Austers. Tāpat sava ASV apciemojuma laikā kongresu apmeklēja Rīgas Tehniskās universitātes delegācija astoņu personu sastāvā prorektora Ulža Sukovska vadībā.

Kongresa delegāti varēja noklausīties ļoti interesantu Latvijas goda konsulu diskusiju, kurā piedalījās Latvijas goda konsuls Dienvidkalifornijā Dr. Juris Buņķis, un Latvijas goda konsuls Īlianojas pavalstī advokāts Roberts Blumbergs, kā arī Pasaules brīvo latviešu apvienības priekšsēdis Jānis Kukainis. Diskusiju vadīja Latvijas vēstniecības ASV vadītāja vietnieks Juris Pogrebņaks.

Amerikas latviešu apvienība (ALA) ir centrālā latviešu organizācija apvienība ASV, kas apvieno vairāk nekā 140 latviešu organizācijas ASV – biedrības, baznīcas un kultūras organizācijas – un vairāk nekā 5000 individuālu biedru ar mērķi uzturēt latviešu valodu un kultūru Amerikā un veicināt sadarbību ar Latviju.

Plašāk par kongresa norisi un tajā pieņemtajiem lēmumiem lasiet „Laika” nākamajā numurā.

Latvijas vēstniecība ASV piedāvā Dziesmu svētku laikā uz Milvokiem nogādāt pārvietojamo pasu darbstaciju

Kopš šī gada sākuma Latvijas pavalstniekiem, kuriem piešķirts personas kods, ir iespēja pieteikties un saņemt Latvijas pasi, nebraucot uz vēstniecību. Vēstniecības darbinieku rīcībā ir pārvietojamā pasu darbstacija, un Latvijas pavalstniekiem, kuri iepriekš atsūtījušas dokumentus pasas maiņai uz vēstniecību, nav jābrauc uz Vašingtonu fotografēties attēlam pasei. Ārpus vēstniecības telpām pārvietojamā pasu darbstacijā iespējams iegūt arī personas pirkstu nospiedumus.

Kopš š. g. 1. aprīļa vienlaikus ar pasi var pieprasīt arī personas apliecību.

Pārvietojamā pasu darbstacija darbosies jūlijā, Milvokos (*Milwaukee, Wisconsin*), XIII Vispārējo latviešu Dziesmu svētku laikā, **ja līdz š. g. 13. jūnijam** pietiekami daudz personu pieteiksies pasas saņemšanai. Dokumenti līdz 13. jūnijam jānosūta uz Latvijas vēstniecību ASV: consulate.usa@mfa.gov.lv vai jāfaksē: 202-328-2860, obligāti norādot savu kontaktinformāciju (tālruni, e-pastu).

Tātad, pirms izmantot pārvietojamās pasu darbstācijas pakalpojumus, nepieciešams iepriekš uz Latvijas vēstniecību ASV nosūtīt šādu dokumentu kopijas:

1. Latvijas pasas kopiju. Pieprasot pasi pirmo reizi, jānosūta dzimšanas apliecības kopija un apliecinājums par personas koda piešķiršanu;
2. Kopiju dokumentam, kas apliecina legālu uzturēšanos ASV (ASV pase, *permanent resident card*, ASV vīza);
3. Iesniegumu;
4. Pieprasot pasi bērnam, jāat-

sūta bērna dzimšanas apliecības kopija. Pasi var pieprasīt jebkurš no bērna vecākiem, gan Latvijas pavalstnieks, gan citas valsts pavalstnieks, uzrādot notāriāli apliecinātu sievas vai vīra (ar *Apostilli* apliecinātu) piekrišanu pasas dokumentu iesniegšanai un bērna pasas saņemšanai. Pusaudži no 15 gadu vecuma paši var pieteikties pasas saņemšanai.

Minēto dokumentu oriģināli obligāti jāņem līdzi, ierodoties fotografētās pārvietojamā pasu darbstacijā ārpus vēstniecības. Tad arī jāmaksā valsts un konsulārās nodevas (skaidrā naudā vai ar *Money order*, kas izrakstīts ar norādi: *Embassy of Latvia*). Pasas apmaiņas kopējie izdevumi personām līdz 20 gadu vecumam ir \$120 (vienlaikus pieprasot arī personas apliecību – \$130); personām, kas vecākas par 62 gadiem, samaksa ir \$100 (vienlaikus pieprasot personas apliecību – \$110). Pieprasot tikai personas apliecību, samaksa personām līdz 20 gadu vecumam ir \$100; pēc 62 gadu vecuma – \$90 (samaksā ieskaitīta pasas nosūtīšanu ar *Federal Express* kurjerpastu uz norādīto dzīvesvietu). Jaunā pase tiks izgatavota un nodota pasas pieprasītājam apmēram 6 nedēļu laikā (atkarībā no diplomātiskā pasta sūtīšanas datumiem).

Latvijas vēstniecības ASV informācija par pasu saņemšanu: <http://www.latvia-usa.org/inpar-mopadan.html>

Pārvietojamā pasu darbstacija š. g. janvārī bija Indianapolē un Sanfrancisko, aprīlī – Ņujorkā. **Red.**

Izlaidums Kalamazū latviešu skolā

Kalamazū latviešu skolā š. g. aprīlī beidzās 60. mācību gads. Šajos gados dedzīgi, darbam atdevīgi skolotāji mācījuši un audzinājuši simtiem skolēnu. Šķiet, nekas nav mainījies. Tā pati gaišā pilsēta, kur vairāk nekā 60 gadu garumā jūtama latviešu paaudžu labestība, tā pati mīļā valoda, tās pašas skaistās dziesmas un dejas. Un gadiem ilgi šīs pašas telpas, nosargātas, iemīļotas. Izlaiduma svinīgajā dienā telpā smaržoja ziedi, viegli plīvoja sveces. Latvijas karogs iedvesmo jauniešus. No telpas sienām uz vēl vienu paaudzi noraugās mūsu prezidenti un vēl labu jaunajiem censoņiem, kuri cenšas apgūt latviskās zinības. Iecienīto Kalamazū

latviešu mākslinieku – Aistara, Sildega, Drepšes – gleznas atgādina par nezūdošām vērtībām. Kā vienmēr. Paaudzes mainījušas, bet vērtības nosargātas. Latviskā dvēsele iedzimta genās – daļēji vai pilnībā. Vairākums mūsdienu skolotāju ir šīs latviskās dvēseles iemiesotāji. Arī viņiem no šīm pašām sienām uzsmaidīja mūsu prezidenti un senie mākslas ceļu laužēji.

Viss latviskais kļuvis tuvs, pazīstams. Nekas nav mainījies. Tikai paaudzes. Un jaunākām paaudzēm līdzī nākusi mītnes zemes valoda. Tā tiek cienīta, bet šais telpās tai grūti iekļauties. Skolotāju sirsniņģie vārdi, atvadas, laba vēlējumi, grāmatas, ziedi,

aicinājums: „Apmeklē Latviju!” Jauniešu pateicība – par latvisko audzināšanu, skaisto latviešu valodu, par iespēju mācīties, par Gažezera sapņiem, par teātra mākslu, par tautasdeju, par frikadeļu vīras dienām, par vecākiem un vecvecākiem, par baznīcu un lūgšanām. Ar pateicību un mīlestību karogu pārņem nākamās klases audzēkņi. Visu acīs redzams lepnums un gaidas. Vēl būs ziemas, cita aiz citas, un gadi, cits aiz cita. Šīs telpas joprojām pilda latviskas čalas, ārpusē skan citas. Un tās laužas durvīs. Taču idejām bagātie jaunie skolotāji ir cerību pilni – mēs mainīsimies, bet pastāvēsim.

Biruta Abula

No kreisās: Kalamazū latviešu skolas pārzine Laila Kalniņa; absolventi – Mārtiņš Ārums, Markus Grīviņš, Ērika Heinca (Heinz), Solvita Kārklīņa

Latvian newspaper
LAIKS

Frequency: WKLY EXC 1ST WK - MAY; LAST WK - JUN;
2nd WK - SEPT; LAST WK - DEC

Latviešu nedēļas laikraksts

Iznāk sestdienās, 48 reizes gadā
Redakcija Rīgā, Ausekļa ielā 14-2, Rīga, LV-1010, Latvija.
Tālr. +371 67326761, fax +371 67326784,
e-pasts - redakcija@laiks.us
mājaslapa - www.laiks.us

Kantoris ASV: 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840, USA
Tālr. 732-549-0445, fax. 732-549-0466, e-pasts - LaiksDSR@aol.com

Abonēšanas maksa ASV dolāros: 1 gadam US \$ 136.00;
6 mēn. US \$ 78.00; 3 mēn. US \$ 45.00.

Neizlietotus manuskriptus un fotoattēlus redakcija neuzglabā.
Redakcijai ir tiesības iesūtītos materiālus izmantot arī saisinātus.
Laikrakstā iespiestajos, ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos
rakstos izteiktās domas ar redakcijas viedokli par pašu jautājumu
var arī nesaskanēt.

Par reklāmas vai sludinājuma saturu atbild reklamdevējs.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Tālr.: +371 67326761, +371 29439423, fakss: + 371 67326784,
e-pasts: ligita@laiks.us
Rīgā, Ausekļa ielā 14-2, LV-1010

Redaktore ASV: Astra Moora
Tālr./fakss: 818-980-4748, e-pasts: laiks@juno.com,
astere2000@aol.com (fotografijām)
6157 Carpenter Ave. North Hollywood CA 91606 USA

Kanadas ziņas: Mārtiņš Štauers: tālr.: 514-639-8722,
e-pasts: stauvers@yahoo.ca, 104-3000 Notre Dame Street,
Lachine, QC, H8S 2H1
Rūdolfs Norītis: tālr.: 416-425-4613, fakss: 416-425-4615,
5 Shady Golfway, Unit 1416 Don Mills, ON M3C 3A5

Reklāma laikrakstā Laiks un mājaslapā www.laiks.us
ASV - Tālr. 732-549-0445, fax. 732-549-0466,
e-pasts - LaiksDSR@aol.com
Rīgā - Ausekļa ielā 14-2, Rīga, LV-1010, Latvija.
Tālr. +371 67326761, fax +371 67326784,
e-pasts - redakcija@laiks.us

ABONĒJIET LAIKRAKSTU **LAIKS**

"LAIKA" abonements ASV maksā: 3 mēnešiem US \$45,-
6 mēnešiem US \$78,-
1 gadam US \$136,-
Gaisa pasts 1 gadam ASV US \$225,-
6 mēnešiem US \$120,-

Ārpus ASV "LAIKS" tiek piesūtīts tikai pa gaisa pastu

Kanadā 1 gadam US \$235,-
pusgadam US \$125,-

Latvijā 1 gadam US \$235,-
pusgadam US \$125,-

Citur pasaulē 1 gadam US \$295,-
pusgadam US \$155,-

Abonenti bez maksas saņems sešus "Jauno Laiks" pielikumus
un gada beigās nākamā gada kalendāru.

"Jauno Laiks" 6 numurus var pasūtīt atsevišķi.
Maksa US \$25,-

Abonēšanas maksu var atsūtīt ar čeku vai naudas pārveidumu
(rakstot čeku uz "Laiks - Latvian Newspaper Inc." vārda).

Lūdzam noteikti norādīt, no kuŗa laika vēlas laikrakstu abonēt.

Laikraksts Laiks 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840, USA

Lūdzu piesūtīt man laikrakstu "LAIKS" no _____

līdz _____ uz _____ mēnešiem uz sekojošo adresi:

(Mr./Mrs./Ms.) _____

_____

Tālrunis _____

E-pasts _____

Pievienoju čeku, Money Order par US \$ _____

abonementa uzsākšanai/pagarināšanai (nevēlamo svītrot)

Ja adrese mainīta, lūdzam uzdot arī agrāko adresi.

LŪDZAM IEGAUMĒT – abonementu uzsākšanas,

pagarināšanas un adrešu maiņas veic 3-4 nedēļu laikā.

LAIKU varat pasūtīt arī Rīgas redakcijā

Lietojiet www.laiks.us

LASĪTĀJU BALSIS

Palīdzības darbs uz Sibīriju aizvesto piemiņai un Sibīrijas latviešiem

Katru gadu 25. martā un 14. jūnijā atceramies mūsu tautas traģēdiju – padomju varas veiktās represijas un izsūtīšanas uz Sibīriju. Sibīrijā vēl arvien mīt daudzi mūsu tautai un valstij piederīgie, no kuriem daudziem, atšķirībā no Rietumu pasaulē dzīvojošajiem klaida latviešiem, nav iespēja doties uz savu dzimteni, vismaz, lai to apciemotu.

LELBA šobrīd vēlas atjaunot palīdzības darbu latviešiem Sibīrijā. Mēs vēlamies veicināt saikni ar mūsu tautas nevainīgo cietēju piederīgajiem, kas vēl dzīvo Sibīrijā, lai Sibīrijas latviešiem būtu ciešāka saikne ar Latviju un latviešiem citur pasaulē. Tā mēs arī

vēlamies godināt padomju represijās cietušo piemiņu. Ticu, ka tas ir viens no mūsu - Rietumu pasaulē dzīvojošo latviešu sirdsapziņas pienākumiem un arī mūsu Baznīcas uzdevums, kas saistās gan ar ārmisiju, gan ar mūsu pašu - latviešu tautai piederīgo garīgo aprūpi Sibīrijā. Šis darbs iespēju robežās tiek veikts no Latvijas, bet tajā vēl vairāk var iesaistīties arī latvieši Rietumu pasaulē.

Šajā gadā LELBA Pārvalde ir nolēmusi aicināt un lūgt LELBA draudzes nodot Aizvesto Piemiņas dienas dievkalpojuma (kas parasti ir 14. jūnijā vai kādā no tam tuvākajām svētdienām) kolekti LELBA atbalsta darbam

Sibīrijas latviešiem. Sekmēsīm šo darbu ar saviem centieniem!

Aicinu arī visus, kas vēlas individuāli sekmēt LELBA atbalsta darbu izsūtīto piemiņai un Sibīrijas latviešiem, sūtīt ziedojumus ar norādi – palīdzības darbam Sibīrijā LELBA kasierim Jānim Eizim, P.O. Box 793 Oak Park, IL 60303, USA.

Ja kādā no Jūsu draudzēm ir draudzes locekļi, it īpaši - jaunieši, kam būtu izteikta interese par iesaistīšanos atbalsta darbā Sibīrijas latviešiem, dariet to zināmu māc. Kārlim Žolam pa e-pastu karliszols@gmail.com

Māc. Kārlis Žols

PUBLIKĀCIJA PAR KAPELĀNU DIENESTU

Šā gada marta mēnesī pirmo reizi latviešu valodā ir iznākusi pilnīga Kapelānu rokas grāmata. Tā ir parocīga kabatas formātā, 206 lpp., ieskaitot vietu piezīmēm. Grāmata ir Nacionālo Bruņoto Spēku (NBS) Kapelānu dienesta veidots izdevums, ko sastādījis kapelāns kpt. Mag. theol. Dāvids Šterns un izdevējs ir Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas rekrūtēšanas

un jaunsardzes centrs, kas ir atbildīgs arī par militārā žurnāla *Tēvijas Sargs* ikmēneša izdošanu. Grāmatas patrons ir bijis Latvijas Generāļu kluba vadītājs atv. viceadmirālis Gaidis Zeibots. Citu starpā ar \$100 ziedojumu ir piedalījušies pusducis atv. ASV bruņoto spēku Latvijā dzimušie virsnieki. Klāt vēl ir nācis dāsns slimā leģionāra Viktora Zemesarāja ziedojums viņa 88. dzimšanas

dienā. Norēķinoties par ziedojuma izmantošanu, NBS Kapelānu dienesta vadītājs virskapelāns kpt. Elmārs Pļaviņš ziņo, ka \$400 no \$1150 kopziedojuma ir nodots NBS kritušo karavīru piemiņas vietas izbūvei Ādažos. Rokas grāmatu nav plānots pārdot grāmatveikalos, bet, ja kādam tā speciāli interesētu, būs iespēja to saņemt pret ziedojumu.

Vilmārs Kukainis
e-pasts dvkukainis@aol.com

IZDEVĪGAS CENAS LIDOJUMIEM UZ LATVIJU

tiešie (non-stop) lidojumi Ņujorka - Rīga
AIREX - AVE SOL TRAVEL
A. JANSONS

73 Glenwood Ave., Leonia, NJ 07605

Runājam latviski: Runājam angliiski:
201-944-1273 1-866-944-1273

e-pasts: jansonsa@gmail.com

RigaVen Travel Inc.

CELOJUMI AR KUGI!

Dažādi lēti un izdevīgi piedāvājumi!
Zvaniet, pirms meklējat internetā vai citur

Inese Zaķis

Tālr.: 631-665-4455, 1-800-291-8311

Fax: 631-665-6164

32 South Penataquit Ave., Bay Shore, NY 11706-8815

E-pasts: RigaVen@aol.com

VYTIS TOURS

LATVIJA - 2012

Zemākās cenas
lidojumiem
uz Rīgu

ar SAS un citām lidfirmām no Ņujorkas,
Čikāgas un citām ASV pilsētām

* Viesnīcas * Pasūtiet lidojumus internetā
* Latvijas "Extravaganza Tour"

VYTIS TOURS

40-24 235th Street, Douglaston, NY 11363

Tel.: 718-423-6161 1-800-778-9847

Fax: 718-423-3979

E-mail: VYTTTOURS@EARTHLINK.NET

Web site: www.vyistours.com

Pateicība

Zorģu bibliotēkas Latvijā lasītāji no sirds pateicas tautietei no ASV **Ārijai Breikss** par iespēju lasīt avīzi *Laiks*. Kaut būtu vairāk šādu atsaucīgu cilvēku! Arī citas Latvijas lauku bibliotēkas noteikti būtu priecīgas saņemt šo saturīgo un interesanto laikrakstu.

JAUNĀ VADĪBA LNAK IZGLĪTĪBAS UN KULTŪRAS FONDAM

Augstākās Kanadas latviešu pārstāvības - Latviešu Nacionālās Apvienības Kanadā (LNAK) 20. padomes 4. sesijas laikā š. g. 24. martā notika LNAK Izglītības un Kultūras fonda biedru gadskārtēja pilnsaulce, kuŗā tika ievēlēta valde nākošajam darbības gadam. Jaunievēlētais valdes sastāvs alfabētiskā kārtībā ir sekojošs: Aleksandrs Budrēvics, Tālvāldis Krongerģs, Jolanta Linde, Vilis Miklaševics, Vilis Mileiko, Varimants Plūdons, Inta Purva, Valdis Vagners un Kornelija Zariņa.

Savā š. g. 12. aprīļa valdes sēdē tika nolemts, ka valdes priekšsēža pienākumus arī turpmāk veiks Tālvāldis Kronberģs.

Fonds inkorporēts pirms 30 gadiem, 1982. gada 31. maijā.

Visi finānciālā atbalsta pieprasījumi Izglītības un Kultūras fondam adresējami caur LNAK biroju : 4 Credit Union Drive, Toronto, ON., M4A 2N8. Fakss : 416 - 755 - 1244. E - pasts : lnak@lnak.org

Vilis Mileiko, MD

„Mārupieši” pošas uz Dziesmu svētkiem Milvokos

Vidējās paaudzes deju kopa „Mārupieši” dibināta 1989. gadā Mārupes pagastā ar mērķi skatītājiem rādīt un mācīt latviešu folkloras tradīcijas, etnografiskās dejas un to apdares. Dejojāji vēlējas piedalīties 1990. gada Dziesmu un deju svētkos un, lai gan sākumā cerības bija mazas, pēc milzīga darba deju kopa tika atzīta par otru labāko toreizējā Rīgas rajonā. Aktīvā koncertdarbība un piedalīšanās dažādos deju konkursos arvien vairāk uzlaboja kopas māksliniecisko kvalitāti, sekmējot „Mārupiešu” izaugsmi. Patlaban „Mārupieši” ir viena no labākajām vidējās paaudzes pašdarbības deju kopām, kas pastāvīgi kopj latviešu tautas dejas tradīcijas. „Mārupieši” katru gadu rīko koncertus, piedalās dažādās skatēs un deju konkursos. Netiek aizmirsta arī jaunrade, regulāri tiek iestudētas jaunas latviešu tautasdejas. „Mārupiešu” iemīļotākās dejas ir „Pērkoņdancis”, „Ik rudeni valodiņa”, „Dieviņš bija”, „Govju kazāks”, „Re, kā dzīvo”, „Aiz kalniņa dūmi kūp”, „Dieva dāvaniņa”, „Gosti”, „Es mācēju danci vest” un citas. Sākumā deju kopā bija tikai 16 dalībnieki, bet tagad jau ir 45! „Mārupiešiem” jau vairāk nekā 20 gadu enerģiju un dejas mīlestību veltī vadītāja Gunta

„Mārupieši” pļavā pie Aizkraukles

Skuja. Viņa ir vairākkārtēja Dziesmu un Deju svētku virvadītāja.

Tieši Guntai Skujai jāpateicas, ka „Mārupieši” kļuvuši par vienu no pazīstamākajiem deju

ansamblim Latvijā. Viņa ikviena dejojātāja iedvesmo ar savu enerģiju, oriģinālītāti un diplomātes talantu.

„Mārupieši” vairākas reizes ieguvuši augstāko pakāpi ikg-

bija” ieguvu otro vietu; Vidzemes novada deju svētku atlasē konkursā deja „Dieviņš bija” ieguvu pirmo vietu; „Mārupieši” piedalījās Kuldīgas pilsētas svētkos; Dobeļē 2010. gada

skatē Aizkrauklē „Mārupiešu” pirmais sastāvs ieguva lielāko punktu skaitu – 49,2 un pirmo pakāpi; ansamblis 2011. gada 4. jūnijā piedalījās Vidzemes deju svētkos Aizkrauklē „Caur sidraba birzi gāju”, 15. un 16. jūlijā Kuldīgas pilsētas svētkos.

Bijuši daudzi ārzemju ceļojumi: ansamblis 1911. gadā no 2. līdz 10. maijam piedalījās starptautiskā tautasdeju festivālā „Zelta delfīns” Batumi, Gruzijā; 2009. gadā – starptautiskā folkloras deju festivālā Amasjā, Turcijā; 2007. gadā – starptautiskā folkloras festivālā Malaizijā; 2006. gadā – starptautiskā folkloras deju festivālā Katmandu un Pokarā, Nepālā; 2005. gadā devās koncertturnejā uz Vāciju; 2003. gadā piedalījās starptautiskā folkloras deju un kultūras festivālā Ulsanā, Dienvidkorejā.

Deju kopas mēģinājumi notiek Mārupes novada tautas namā divas reizes nedēļā – pirmdienās un trešdienās no pulksten astoņiem vakarā līdz pusdivpadsmitiem naktī.

„Mārupiešu” nākotnes plāni: saglabāt sprigano un eleganto dejas stilu, iestudēt jaunas dejas, ar savu dejas mākslu priecēt pašmāju un ārzemju skatītājus.

Dziesmu svētku rīcības komiteja

dējā deju skatē; vairākkārt deju konkursā ieguvuši ceļojošo „Salaspils kausu”; Latvijas deju choreografu jaunrades deju skatē 2010. gada janvārī Valmierā G. Skujas deja „Dieviņš

aprilī konkursā „Ābolu kaus” ieguva galveno ceļojošo balvu – „Ābolu maisu”; kopa piedalījās Mārupes novada 85. gadu jubilejas svinībās; 2011. gada 17. aprīlī Vidzemes deju svētku

Jāņa Bierīņa piemiņas fonda atzinības balva Līgai Ejupei

Jāņa Bierīņa piemiņas fonda (JBPF) valde par 2012. gada balvas (\$2000) saņēmēju izvēlējusies **Līgu Ejupe** atzinībā par viņas nenogurstošo darbu, vadot Klinklāva mākslas galeriju Gažezērā un strādājot par latviešu mākslas vēstures skolotāju Gažezera vasaras skolas programmā. Šogad viņa apmācīs arī 3x3 nometnes dalībniekus. Līga Ejupe un Linda Treija 5. jūlijā atklās XIII Vispārējo latviešu Dziesmu svētku mākslas izstādi Milvokos.

Jānis Bierīšs (1908-1987) bija ilggadējs *Jaunās Gaitas* atbildīgā redaktora Laimoņa Zandberga vietnieks. Viņa testamenta līdzekļus, kā arī ziedojumus Laimoņa Zandberga piemiņai apsaimeņo Latviešu fonds. Pirmo Bierīņa fonda balvu 1997. gadā piešķīra Vizmai Maksīnai. Pēc tam balvu ir saņēmuši tādi izcili kultūras darbinieki kā Valters Nollendorfs, Sarma Muižniece-Liepiņa, Latviešu video Kanadā (LATV) dibinātāji Jānis Valdmanis un Niks Ozoliņš, Juris Žagariņš, pērn – *Latvija Amerikā* redaktore Vita Gaiķe.

Turpinājumā saruna ar Līgu Ejupe par viņas dzīvi un darbu latviešu sabiedrībā.

Pastāsti par sevi: kur uzaugi, kā iesaistījies latviešu sabiedrībā un kultūrā?

Esmu dzimusi mazā pilsētā Linkolnā Nebraskas pavalstī Roberta un Māras Tīģeru ģimenē. Mācījies vietējā latviešu skolā, bet manas latviskās audzināšanas pamatlicēja bija vecmāmiņa Zigrīda Rone. Viņa dzīvoja kopā ar mūsu ģimeni, kopa dārzus, adīja mums, četriem bērniem, cimdus un gatavoja latviešu ēdienus. Pats

Līga Ejupe

par sevi saprotams likums bija, ka ar vecmāmiņu jārunā latviski. Linkolnas latviešu skaits tolaik, kad piedzimu, jau bija sarucis, taču atlikušie turējās kopā. Mūsu ģimene visur piedalījās – dziedājam korī, spēlējām teātri, dejojām tautasdejas, kā arī apmeklējām visus sarīkojumus. Iemācījies cienīt latviešu valodu un tautas identitāti. Tagad ar vīru Imantu Ejupe un meitu Sarmu dzīvoju Čikāgas priekšpilsētā. Pavadu dienas, vedot bērnu nodarbībām amerikāņu un latviešu sabiedrībā.

Pastāsti, lūdzu, par Gažezeri, kā tur nokļuvi un ko dari tagad.

Mana ģimene pirmo reizi aizbrauca uz Gažezeri 1975. gadā, un ar mūsu Intu divas nedēļas pavadījām nometnē. Abas bijām pārbijušās. Braucām ar auto 12 stundas. Mūs iekārtoja kabīnē, nomutēja un atstāja uz divām nedēļām! Pazinām tikai vienu draudzeni no Linkolnas un br-

lēnu vidusskolā. Atceros, braucot mājās, māte vaicāja, vai gribu arī nākamo vasaru mācīties vidusskolā, un atbildēja, ka vēlos. Nākamās četras vasaras bija skaidrākās manā dzīvē. Gažezera vasaras vidusskolā atplauku. Iepazinājos ar draugiem, kuņģi vēl aizvien man ir tuvi. Pirmo reizi mūžā dzīvoju vidē, kur man nebija jāskaidro, ko nozīmē būt latvietim. Kopš vidusskolas absolvēšanas atgriezies Gažezērā gandrīz katru vasaru, vispirms biju audzinātāja un tagad latviešu mākslas vēstures skolotāja.

Kur tu studēji un kā iepazinies ar vizuālo mākslu?

Nebraskas universitātē ieguva gradu mākslas vēsturē. Divus gadus mācījies Rietummičigenas universitātē, kur bija Latviešu studiju programma. Turpināju mākslas vēstures studijas Čikāgas universitātē, kur rakstīju darbu par politisko ideoloģiju 20. gs. Vakareiropas mākslā un tās ietekmi uz latviešu mākslas attīstību Otrā Pasaules kara okupācijas gados un bēgļu gaitās. Latviešu mākslas vēsturi mācījos pie prof. Jāņa Siliņa Floridā un arī Arnolda Sildega, „Latvju Mākslas” redaktora.

Kas ir Klinklāva mākslas galerija un kādi ir tavi pienākumi tajā?

Klinklāva galerija ir mācības iestāde. Galerija iekārtota divām vajadzībām: parādīt latviešu mākslinieku darbus un lasīt lekcijas latviešu mākslas vēsturē. Klinklāva mākslas galerija atrodas Gažezera Kronvalda zālē, augstāvē. Galerijai ir divas telpas. Lielākajā tiek rīkotas izstādes, mazākā ir noliktava. Galerija nosaukta arhitekta Aleksandra

Klinklāva vārdā. Lielajā zālē katru vasaru tiek rīkotas vismaz divas izstādes. Puse ir latviešu mākslinieku jaunrades darbi, pārējā telpā – galerijas pamatizstādes. Galerija atvērta apmēram septiņas nedēļas katru vasaru. Pēdējos trīs gados Klinklāva galerijā katru vasaru bijuši apmēram 300-350 apmeklētāji. Kolekcijā ir apmēram 475 darbi. Vairākums gleznu, bet ir arī samērā daudz grafikas darbu, skulptūru un fotografiju. Ir mūsu latviešu meistarību darbi: Jāņa Rozentāla, Vilhelma Purviša, divas Teodora Ūdera grafikas, Voldemāra Zeltiņa, Kārļa Miesnieka, Konrāda Ubāna, Leo Svempa, Valdemāra Tones, Margaritas Kovaļevskas, Jāņa Tidemaņa, Jāņa Kalmītes, viena no Eduarda Kalniņa agrīnām gleznām, Augusta Annusa, Jāņa Jaunsudrabiņa, Fridricha Milta u. c.

Klinklāva galerijas lielajā izstāžu zālē notiek mācību stundas. Latviešu mākslas vēsturi māca visiem sagatavošanas skolas skolēniem, kā arī visu četru Gažezera vidusskolas klašu audzēkņiem.

Pastāsti par savu darbu ceļojošā trimdas mākslas izstādes veidošanā.

Pasaules latviešu mākslinieku savienības (PLMS) vadītāja Lelde Kalmīte 2009. gadā aicināja aizdot mākslas darbus jaunai ceļojošai izstādei „Mākslinieks trimdā: latviešu bēgļu māksla 1944-1950”. Būdamā Klinklāva galerijas vadītāja, pieteicos palīdzēt. No galerijas kolekcijas aizdevu 21 darbu izstādei. Izstādes katalogs tika papildināts ar manu rakstu par latviešu dzīvi un mākslu Vācijas bēgļu no-

metnēs. Izstādi atklāja 2010. gadā Klinklāva galerijas telpās, tālāk tā ceļoja uz Mineapoli, Klīvlāndi, Filadelfiju, Vašingtonu un Čikāgu.

Izstāde palīdzēja iepazīstināt skatītājus ar PLMS mērķi – savākt un nogādāt uz Latviju vairākus tūkstošus mākslas darbu, kuņģi tapuši ārpus Latvijas pēc Otrā pasaules kara, tādējādi glābjot tos no varbūtējās iznīcības un dodot iespēju ar Trimdas mākslu iepazīties tautiešiem Latvijā.

Kādi jauni projekti un darbi paredzēti tuvākā nākotnē?

Vasarai gatavojos jau vairākus mēnešus iepriekš. Klinklāva galerijā pirmo reizi varēs apskatīt pastāvīgās kolekcijas lielāku daļu. Izstādi atklās 23. jūnijā pulksten vienos. Esmu priecīga, ka pati varu šos darbus izvēlēties, daudzus no tiem apmeklētāji redzēs pirmo reizi. Pusotru nedēļu vēlāk, 5. jūlijā, atklāšu XIII Vispārējo latviešu Dziesmu svētku mākslas izstādi Milvokos, šo izstādi rīkojam kopā ar mākslinieci Lindu Treiju. Strādāšu arī Gažezērā. Vasaras beigās pirmo reizi vadišu Mākslas vēstures ievirzi 3x3 nometnē Gažezērā.

Apsveicam Līgu Ejupe un lūdzam lasītājus iesūtīt kandidātu vārdus un motivāciju 2013. gada balvai Jurim Zommeram, tālr. 905-522-5738, e-pasts: jurzom@yahoo.com

Māra Zandberga lūdz ziedot, lai augtu Jāņa Bierīņa piemiņas fonda pamatkapitāls. Māra pati ziedojusi, godinot dzīvesbiedru Laimoni Zandbergu. Interesantus aicinām sazināties ar Māru, tālr.: 905-648-3539, e-pasts: mzandbergs@cogeco.ca
JBPF valdes priekšsēdis
Juris Zommers

Prāvests Vilis Vārsbergs mūžībā

Prāvests Vilis Vārsbergs pārkāpa mūžības sliekšni 2012. gada 22. aprīlī

Vilis Vārsbergs šīs zemes sauli ieraudzīja 1929. gada 1. jūnijā Praulienā, Lazdonas draudzē, lauksaimnieka ģimenē. 1. klasi Vilis beidza Madonas Valsts ģimnazijā, gatavības apliecību ieguva Krišjāņa Barona vidusskolā Hersbrukā, Vācijā, 1949. gadā.

ASV ieceļoja 1949. gadā un kļuva par pusgraundnieku kokvilnas fermā Misisipi pavalstī. Kopš 16 gadu vecuma, kad uzlidojumā gāja bojā viņa tēvs, Vilis bija ģimenes galva.

Bakalaura gradu (*Bachelor of Arts magna cum laude*) Vilis Vārsbergs ieguva Midlandes kolledžā (*Midland College, Fremont, Nebraska*) 1954. gadā; *Master of Divinity* gradu ieguva 1957. gadā Luterāņu Teoloģijas skolā Čikāgā (*Lutheran School of Theology in Chicago*).

Vilis Vārsbergs ordinēts 1957. gada 14. maijā (*United Lutheran Church in America, Michigan Synod*). Bijis misijas mācītājs (*Mission Developer*) Albionā, Mičiganā, līdz 1963. gadam. Tur viņš noorganizēja draudzi un uzcēla nelielu dievnamu (arhitekts – Gunārs Birkerts). No 1963. līdz 1968. gadam bija mācītājs visvecākajā angļu valodā dibinātajā draudzē Mičiganā – *Messiah Lutheran Church, Constantine, Michigan*. Viņa laikā draudze nosvinēja 100 gadu jubileju un iesāka svētdienas skolas ēkas būvi. Latvijas mācītāju kopībā viņš tika uzņemts 1960. gadā.

1965. gadā Vilis Vārsbergs noorganizēja Gaŗezera pirkšanu un ierosināja Vasaras vidusskolas sākšanu. Bija Gaŗezera pagaidu valdes priekšsēdis, vēlāk – padomes loceklis, līdz 1984. gada beigām, kad, LELBAs pārvaldes priekšsēža amatā ievēlēts, viņš atsacījās no šī amata un tapa ievēlēts par Gaŗezera padomes Goda priekšsēdi.

No 1969. līdz 1972. gadam viņš bija Gaŗezera administrātors.

Gaŗezera iegādi, atbalsta noorganizēšanu latviešu sabiedrībā un Vasaras vidusskolas attīstīšanu viņš uzskatīja par sava mūža lielāko sasniegumu. Vasaras vidusskola kļuva par jaunu, nenoliedzami sekmīgu pasākumu jauniešu latviskā audzināšanā Rietumu pasaulē, labu paraugu, par nozīmīgu pagriezieni, kas nesa daudz augļu. Gandrīz visi jaunieši, kas tagad strādā un dzīvo Latvijā, ir bijuši vasaras vidusskolu audzēkņi!

No 1973. gada 15. janvāra līdz 1994. gada 1. augustam Vilis Vārsbergs bija Čikāgas latviešu ev. lut. Ciānas draudzes mācītājs. Šajā laikā draudze iegādājās 3,85 akru lielu zemes gabalu ar divām ēkām Čikāgas pilsētas robežās, kā arī ēkas pārbūvēja, piemērojot tās draudzes, Čikāgas Latviešu Kr. Barona skolas un visas latviešu sabiedrības vajadzībām. No draudzes viņš pensionējās 1994. gadā, lai stātos pilna laika darbā Latvijas Universitātes Teoloģijas fakultātē.

Būdams Ciānas draudzes mācītājs, viņš veicināja visu

Čikāgas latviešu draudžu sadarbību – noorganizēja draudžu sadarbības komiteju, sāka gadskārtējus celmes vakarus, piektvakarus Ciešanu laikā, kopīgus kapu svētkus trīs kapsētās, kuŗās apbedīts vairākums Čikāgas latviešu. Aktīvi darbojies Čikāgas latviešu sabiedrībā, stāvējis arī pie *Čikāgas Ziņu* šūpuļa.

Pēdējā studiju gadā Čikāgā Vilis Vārsbergs aktīvi darbojās Čikāgas latviešu radio raidījumos par pieteicēju un pēc tam arī gatavojis reliģiskus raidījumus uz Latviju gan no Madrides, gan Montekarlo raidītājiem, ilgus gadus arī *Amerikas Balsij* ziņojumus par reliģisko dzīvi ASV.

Dažādos laikos viņš arī ir bijis dažādos LELDAs un LELBAs pārvaldes amatos un bijis viens no pirmo Draudžu dienu ierosinātājiem un galvenajiem rīkotājiem. Draudžu dienas kļuva par ļoti nozīmīgām gara dzīves rosinātājam ārpus Latvijas. Vilis Vārsbergs daudz darīja, lai Latviešu draudžu apvienību Amerikā pārveidotu par Latviešu baznīcu Amerikā. 4. sinodē 1984. gada oktobrī Toronto, 5. sinodē Ņujorkā 1988. gada oktobrī un 6. sinodē 1991. gadā viņu ievēlēja par LELBAs pārvaldes priekšnieku. Paralleli Ciānas draudzes mācītāja darbam šai amatā viņš nokalpoja statūtos atļauto vislielāko laiku – deviņus gadus. Būdams pārvaldes priekšnieks, Vilis Vārsbergs darbojās kā LELBA pārstāvis *Lutheran Council in the US* līdz tas izbeidza darbību 1987. gada beigās. Pēc tam viņš bija LELBA pārstāvis *Lutheran Immigration and Refugee Service*. Baznīcas Virsvalde 1984. gada novembrī viņam piešķīra prāvesta titulu.

Esot LELBA vadībā, Vilim Vārsbergam izdevās noorganizēt mūsu draudžu programmu ar draudzēm Latvijā un ļoti ievērojami palielināt ziedojumus palīdzībai Latvijā.

Archibiskapa un Baznīcas virsvaldes deleģēts, Vilis Vārsbergs pārstāvēja mūsu baznīcu Luterāņu pasaules apvienības asamblejā 1984. gadā Budapeštā, kā arī 1990. gadā Kuritībā, Brazīlijā, kur izdevās sapulcināt visu Baltijas un trimdas baznīcu delegātus, lai sagatavotu rezolūciju, kuŗā nosodīja Padomju Savienību par baznīcu apspiešanu, prasīja reliģisku – un arī politisku – brīvību Baltijas valstīm. Tā bija stingrākā pretpadomju rezolūcija, kāda jebkad starptautiskās baznīcu organizācijās pieņemta.

Vilis Vārsbergs ir publicējis daudz garīgas celmes rakstus mēnešrakstos „Ceļabiedrs” un „Mazpulks”, dažādus ziņojumus un apceres latviešu laicīgajā presē Amerikā. Darbojies jaunās Dziesmu grāmatas emendācijas komisijā visu tās pastāvēšanas laiku, kārtojot grāmatas salikšanu Čikāgā un iespiešanu Spānijā.

Piedalījies Latvijas un trimdas ev.-lut. baznīcu 1. koordinācijas konferencē 1990. gada februārī

Freudenfeldē, Vācijā, un bija arī Koordinācijas komisijas sekretārs visu tās darbības laiku.

Okupēto Latviju Vilis Vārsbergs pirmo reizi apciemoja 1988. gadā un pēc tam tur bijis ik gadu. 1990. gadā, pēc viņa priekšlikuma, LELBA noorganizēja „Bībeļu un banānu kuģi” no Stockholmas uz Dziesmu svētkiem Rīgā 1990. gada jūlijā.

Kopš 1992. gada Vilis Vārsbergs Latvijas Universitātes Teoloģijas fakultātē lasīja kursu par draudzes administrāciju. No 1994. gada 1. jūlija līdz 1999. gada 30. jūnijam viņš bija LU TF dekāns, trīs gadus arī ievēlēts par Universitātes senāta locekli. Par nopelniem baznīcas un teoloģijas laukā Latvijas Universitāte piešķīra Vilim Vārsbergam goda doktora gradu – *Dr. honoris causa*.

Vilis Vārsbergs bija arī Latvijas Bībeles biedrības valdes loceklis, Brīvības pieminekļa atjaunošanas fonda valdes priekšsēža vietnieks un Okupācijas mūzeja fonda padomes loceklis.

Viņš piederēja korporācijai „Ventonia” un bija arī korporācijas „Selga” goda filistrs.

1960. gadā Vilis Vārsbergs apprecēja Birutu Grīnbergu no Kanadas; ģimenē ir trīs bērni – Anita, Krista un Viktors. Anita 1993. gada 6. jūnijā ieguva *Master of Divinity* gradu, un, saņēmusi aicinājumu no Vašingtonas D.C. draudzes, Latvijas Baznīcas ārpus Latvijas ordinēta, tur kalpo joprojām. Krista beigus Čikāgas mākslas institūta skolu, ir gleznotāja un datorgrafike. Dēls Viktors ir datorprogrammētājs. Ir četri mazbērni – Emma, Zoe, Mika un Kristīna.

2002. gadā Vilis Vārsbergs atgriezās Čikāgā, lai kalpotu par mācītāju Sv. Pēterā latviešu ev.-lut. draudzē, no kuŗas viņš tika arī izvadīts 27. aprīlī pēc pusdienā kuŗā piederīgo, daudzo draugu un paziņu pulka vidū.

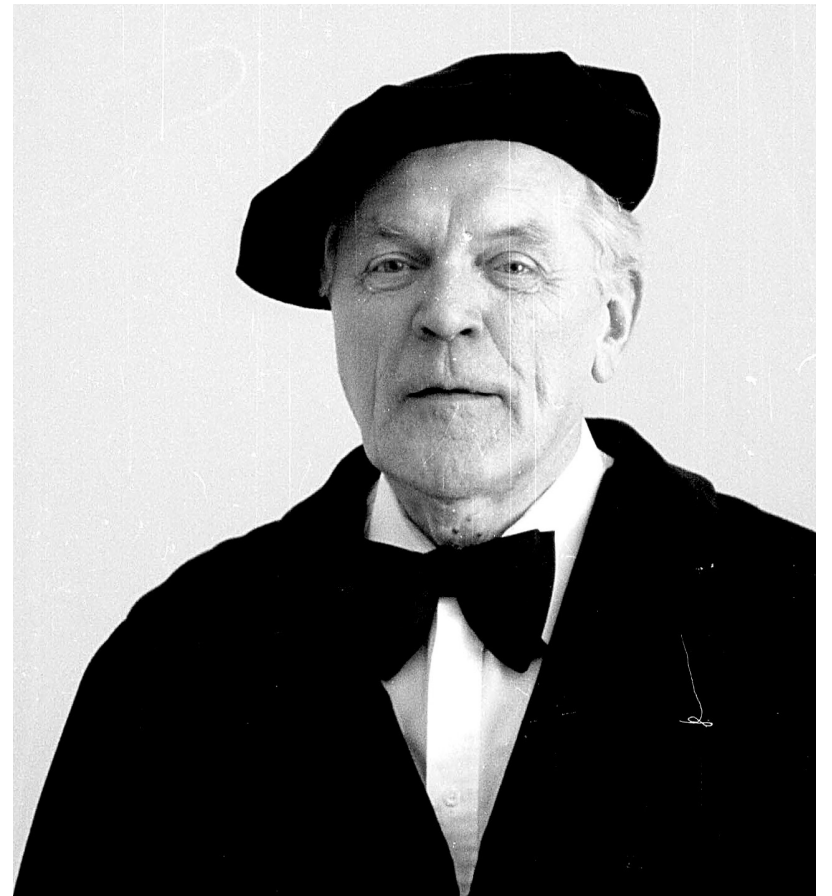
2002. gada rudenī par sasniegumiem reliģiskā, izglītības un sabiedriskā darbā Ordeņu Kapituls piešķīra prāvestam Dr. Vilim Vārsbergam augstāko Latvijas Valsts apbalvojumu – *IV pakāpes Triju Zvaigžņu ordeni*.

Ilmārs Bergmanis

***

Prāvesta Viļa Vārsberga izvadīšanas nedēļas nogalē Pēterā draudzes dievnamā notika LELBAs paplašinātā pārvaldes sēde, un sērotāju pulkā bija arī sēdes dalībnieki un viesi, mācītāji un draudžu darbinieki.

Vilis Vārsbergs bija dziesmu draugs, ilgus gadus viņš dziedāja Ciānas draudzes korī un līdz sava mūža pēdējām dienām – Čikāgas vīru korī. Abi kuŗu dziedātāji atvadījās no sava dziesmu biedra. Ciānas draudzes koris dziedāja Ādolfā Ābeles „Lūgšanu” Ingridas Dženingas (*Jennings*) vadībā, Sarmai Alīei spēlējot klavierpavadijumu. Čikāgas vīru koris nodziedāja Bruno Skultes „Aijā” Māras Vārpas vadībā. Atvadu vārdus

teica kuŗa priekšnieks Aivars Osis.

Izvadišanas dievkalpojumu ievadīja vairāk nekā divdesmit garīdznieku procesija, šķirstu novietoja altāra priekšā, godasardzē stāvēja korporācijas Ventonia krāsneši.

Pēc aizgājēja izvēlētās kopdziesmas „Par svētajiem, kas tagad mierā dus” ievada lūgšanu teica LELBĀL archibiskaps Elmārs Ernsts Rozītis. Meitas Anitas sagatavoto Viļa Vārsberga dzīvesstāstu lasīja viņa bērni Viktors, Krista un Anita.

Pēc kopdziesmas „Vilnis no dzelmes uz krastu mūžīgi veļas” Svētos Rakstus – 23. Psalmu, rindas no Jāņa ev. 14. nodaļas un Pāvila 1. vēstules korintiešiem 15. nodaļas lasīja LELBAs vidienes apgabala priekšnieks prāv. Gunārs Lazdiņš, viņš arī vadīja Apustuļu ticības apliecību. Viņš arī nolāsīja atvadu vārdus no archibiskapa Jāņa Vanaga un LELB, priekšniece Inese Stokes – no Sv. Pēterā draudzes, priekšniece Baiba Liepiņa – no Ciānas draudzes, priekšniece Anita Briede-Bilsēna – no Sv. Pēterā draudzes dāmu komitejas, Čikāgas draudžu sadarbības komitejas šī gada priekšnieks māc. Oļģerts Čakars runāja Baptistu draudzes un savas ģimenes vārdā. Atvadu vārdus teica korporācijas Ventonija pārstāvis seniors Herberts Everss, korporācijas Selga – Ārija Bergmane,

Čikāgas korporāciju kopas – Juris Meistars.

Svētrunu teica Minesotas Miera draudzes mācītājs Andris Sedliņš.

Draudzes lūgšanu vadīja LELBAs pārvaldes priekšniece prāv. Lauma Zušēvica. Bēru ceremoniju vadīja archibiskaps E. Rozītis, kā arī visi garīdznieki, pieminot mūsu, kristiešu, ticību par augšāmcelšanos.

Gaŗezera padomes priekšsēdis Imants Ejups cildināja un pateicās aizgājējam par ilggadējo darbu Gaŗezērā. Atvadu vārdus teica arī Ilmārs Bergmanis, Kr. Barona skolas pārzine Elīsa Freimane, Radioraidījumu komitejas priekšniece Valija Galeniece, Latvijas 50 gadu okupācijas mūzeja pārstāve Lelde Neimane, Čikāgas organizāciju apvienības priekšsēdis Jānis Vilciņš, gaidu un skautu pārstāve Inga Lucāne, *Lutheran Immigration & Refugee Services* – Linda Hartke, bij. Ciānas kuŗa diriģents Rūdis Kalnmalis.

Līdzjutības apliecinājumus bija atsūtījis LELB bīskapi Pāvils Brūvers un Einārs Alpe.

Archibiskaps E. Rozītis teica svētības vārdus, skatot dziesmai *Go, My children, with My blessing*, garīdznieki atstāja dievnamu un, savu amata brāli godinot, izveidoja godasardzes aleju, pa kuŗu kļuva aizslidēja vīru nestais šķirsts...

Oļģerts Čakars

+

Sērojot pieminam ilggadīgo
Latvijas Okupācijas mūzeja fonda un
Okupācijas mūzeja atbalsta grupas ASV
padomes locekli
Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieku

MĀCĪTĀJU
VILI VĀRSBERGU
1929–2012

LATVIJAS 50 GADU OKUPĀCIJAS MŪZEJA ATBALSTA GRUPA
LATVIJAS OKUPĀCIJAS MŪZEJA BIEDRĪBA
LATVIJAS OKUPĀCIJAS MŪZEJA SAIME

ČIKĀGAS LATVIEŠU BIEDRĪBAS GADA SAPULCE

2012. gada 11. februārī latviešu namā notika 77. Čikāgas Latviešu biedrības gada sapulce. Priekšsēdis Armands Birkens atklāja sapulci pēc kvoruma konstatēšanas un lūdza klātesošos ar klusuma brīdi atcerēties biedrus, kuri aizgājuši mūžībā 2011. gadā: Harijs Frišs, Gunārs Līcītis, Alberts Raidonis, Irma Runģulis, Māra Tomsons un Jānis Veitmanis. Par pilnsapulces vadītāju ievēlēja Jāni Vilciņu, bet par sekretāri Māru Jauntirāni.

Pilnsapulces dalībnieki pieņēma darba gaitu un iepriekšējā gada protokolu. Pirmais darbības punkts bija valdes iesniegtās maiņas biedrības satversmei. Sekoja pārrunas par ieteiktajām maiņām, tās pilnsapulce pieņēma ar balsu vairākumu.

Amatpersonu ziņojumus iesāka priekšnieks Armands Birkens. Viņš uzsvēra Biedrības lomu gan latviešu sabiedrībā, gan vietējā apkārtnē. Biedrība turpinās strādāt ar Ciānas draudzi, lai atrisinātu sarežģījumus centra veidošanā sakarā ar īpašuma lietošanu (*zoning*) un vajadzīgām licencēm. Starplaikā Biedrība uzturēs namu labā kārtībā, lai tas ir piemērots sarīkojumiem – par to viņš pateicās nama pārvaldniekam Reinim Kalnājam un viņa dēlam Ērikam, kā arī ziedotājiem, kuri deva līdzekļus jaunās skaņu sistēmas iegādei. Biedrība vēl arvien piedalās Čikāgas latviešu organizāciju apvienībā un atbalsta citas latviešu organizācijas, kā piemēram, Krišjāņa Barona Latviešu skolu un *Stariņa* pirmsskolu. Tā turpina rīkot pasākumus, kā piem., vecgada vakara Ledus balli, par kuriem bija labas atsauksmes. Valdes locekļi apciemoja vietējo aldermani Laurino ar nolūku viņu labāk iepazīstināt ar Biedrības darbu un apstiprināt Biedrības centienus uzturēt labas attiecības ar nama kaimiņiem. Vēl pie tam priekšnieks cenšas izmainīties ar pieredzi ar citām vidienes latviešu biedrībām. Valde nesen arī apstiprināja Juri Kīnu par ČLB juridisko pārstāvi. Birkens pateicās valdes locekļiem un

viņu radiem un draugiem, kas ir nākuši talkā Biedrības pasākumos. Viņš mudināja pozitīvi turpināt Biedrības darbu.

Sekoja biedrības Kristīnas Grants ziņojums. 2011. gadā Biedrībai bija 226 biedri, no kuriem 34 piedalījās pilnsapulcē un starp kuriem ir 69 mūža biedri, 6 biedri, kas atbrīvoti no biedru maksas, 7 goda biedri un 144 regulārie biedri. Biedru vecums esot no 3 līdz 105 gadiem.

Kasīere Mārīte Plūme sniedza kases pārskatu, piemērot, ka izdevumi nama uzturēšanai ir bijuši lieli, bet tomēr ienākumi turējušies līdzīgi izdevumiem. Biedrība beidza 2011. gadu ar mazu iztrūkumu, bet, ja nebūtu bijis jālabo ķieģeļu fasāde namā, tad mums būtu bijis atlikums. Atlikums no Ledus balles bija labs, un bibliotēka saņēma vairāk nekā \$700 ziedojumus savam darbam.

Kultūras nozares palidze Laura Ludika sniedza pārskatu par sarīkojumiem 2011. gadā nozares vadītājas Danas Šaltānes vietā. Biedrība uzsver pasākumu kvalitāti un dažādību, par ko liecina 2011. gada sarīkojumu saraksts: *Super Bowl* futbola spēles pārraide, lugas „Kronis II” un „Tā precas vecpuiši”, Māras Zālītes dzejas vakars, Ziedoņa balle un Miķeļa tirgus (kur bija arī bērnu nodarbības), puzuru taisīšanas pasākums un Ledus balle. 2012. gadā plānots atkal rīkot pasākumus, kas patiktu tautiešiem ar dažādām interesēm: deju/dziesmu vakars, tortes cepšanas pamācība, zolītes/pokera turnīrs, utt.

Daina Jauntirāne sniedza pārskatu par informācijas nozares darbību. 2011. gadā gandrīz 90 tautiešu izpildīja informācijas nozares aptauju par to, kā viņi uzzina par biedrības darbību. Kaut gandrīz 70% no personām, kurās atbildēja uz aptauju, saņem informāciju par ČLB no *Čikāgas Ziņām*, liela daļa arī uzzina par sarīkojumiem no radiem un draugiem, mutiski vai pa e-pastu. Arī citi informāciju avoti, kā piemēram, *Facebook* ir populāri. Par aptaujas rezultātiem ir ziņots

2. rindā no kreisās: Benita Plūme, Kristīna Grants, Paulis Duks, Daina Jauntirāne, Reinis Kalnājs, Aivars Osis, Jānis Vilciņš, Andris Antons, Laura Ludika

1. rindā no kreisās: Māra Jauntirāne, Mārīte Plūme, Ķezberu Dace, Armands Birkens, Ruta Priedkalne-Zirne, Ināra Bundža, Māra Kīns
Iztrūkst: Dana Šaltāne, Marissa Kīns, Jānis Sedliņš, Egils Vitands

biedriem ČLB apkārtrakstā. Biedrībai jāturpina sludināt savus sarīkojumus visos iespējamajos medijos.

Māra Kīns, ČLB saimniece, pateicās visiem par palīdzību iepriekšējā gadā, sevišķi savam palīgam Andrim Antonam par kvalitatīvo ēdienu sagādāšanu Ledus ballē.

Nama pārvaldnieks Reinis Kalnājs pateicās valdes locekļiem par labo sadarbību. Viņš paskaidroja, ka lielākais izdevums nama uzturēšanai šīnī gadā esot bijis fasādes ķieģeļu labošana (*tuckpointing*). Iztrūkums no 2010. gada līdz 2011. gadam samazināts par \$15 000. Nākamajā gadā izdevumi būs stipri mazāki, jo nams tagad atbilst visām pilsetas tehniskajām prasībām.

Silvija Šteinere-Jēgena ziņoja par bibliotēkas darbu vadītāja Leo Trinkuna vietā. 2011. gadā bibliotēka pārsūtīja 479 grāmatas un 171 periodisku izdevumu uz Latviju. Bibliotēka ir pateicīga par katru ziedojumu, kas palīdz šai

darbā. Viņa pateicās bibliotēkas brīvprātīgiem darbiniekiem par viņu ziedoto laiku.

Māras Erkmanes fonda vārdā Armands Birkens pateicās ziedotājiem un paziņoja, ka 2011. gadā Fonds atbalstīja koŗa „Kamēr” koncertu un lugu „Kronis II”. Viņš pateicās Inārai Bundžai par Fonda grāmatvedību.

Revīzijas komisijas loceklis Paulis Duks paziņoja, ka komisija pārbaudījusi Biedrības kases grāmatas, protokolus, nodokļa formas un pārskatus, un atrada, ka šīs grāmatas ir pareizas un tās saskan ar ierakstiem un atbilstošiem dokumentiem.

Pēc budžeta pieņemšanas ar aklamāciju, pilnsapulce ievēlēja personas valdē 2012. gadam:

Priekšsēdis – Armands Birkens
Priekšsēža vietniece – Dace Ķezbere
Kasīere – Mārīte Plūme
Kasīeres palidze – Ināra Bundža

Informācijas nozares vadītāja – Daina Jauntirāne

Informācijas nozares vadītājas palidze – Benita Plūme
Sekretāre – Māra Jauntirāne
Kultūras nozares vadītāja – Dana Šaltāne

Kultūras nozares vadītājas palidze – Laura Ludika
Biedrīniece – Kristīna Grants
Biedrīniece – Marissa Kīns

Saimniecības nozares vadītājs – Andris Antons
Saimniecības nozares vadītāja palidze – Māra Kīns
Nama pārvaldnieks – Reinis Kalnājs

Valdes locekļi speciāliem uzdevumiem – Aivars Osis, Ruta Priedkalne-Zirne, Jānis Vilciņš

Revīzijas komisija – Paulis Duks, Jānis Sedliņš, Egils Vitands

Novēlam valdei un biedrībai rosīgu darbību un panākumu pilnu 2012. gadu!

Daina Jauntirāne un Armands Birkens

Piesaules ideālisms un saimnieciskās reālītātes

Trimdas draudzes labvēļu sabiedrības gada sapulce

Pirms vairāk nekā pussimts gadiem, kad tika iegādāta 365 akru lielā saimniecība Nuhemširas pavalstī, tās apsaimniekošanai nodibināja Bostonas Trimdas draudzes labvēļu sabiedrību. Tiesiski īpašums tika pārņemts no Trimdas draudzes mācītāja Alberta Galiņa un draudzes priekšnieka Aleksandra Lūļas un viņu dzīvesbiedrēm Margas un Edītes. Darījumu papildināja Bostonas Trimdas draudzes un labvēļu sabiedrības līgums par īpašuma izmantošanu un apsaimniekošanu. Labvēļi par 100 dolaru ziedojumu ieguva lietošanā zemes gabalu, kur varēja celt māju vai to apsaimniekot citādi.

Tā ideālisms par vietu, kur latviešu bērniem pavadīt vasaras, savijās ar gandarījumu svešumā tikt pie „sava kaktiņa un stūriņa”. Trimdinieki, kuri bija atstājuši īsto sauli dzimtenē Latvijā, tagad varēja ar prieku gozēties piesaulē. Sākās „līdumu lišana” un celtniecība, krāšņuma krūmu un puķu stādīšana. Tā dēvētajā „Mazajā Latvijā” īpaši izcēlās Jāņu svinēšana, kad līgotāji gāja no mājas uz māju, kā kādreiz Latvijā. Tas bija laiks, kad Piesaule bija pazīstama ar latviskākiem Jāņiem visā pasaulē. Jaunieši uzcēla Piesaules baznīcu, tika izrakts Piesaules ezeriņš.

Tagad, pēc daudziem gadu

desmitiem, par godu labvēļu sabiedrībai jāsecina, ka Piesaules apsaimniekošana bijusi veiksmīga. Līdz šim izdevies saglabāt ideālu, ka Piesaule pieder un tur mājvietas ir tikai latviešiem.

Sapulce bija pilnsapulce vārda tiešā nozīmē, jo tās dalībnieki piepildīja visu Trimdas draudzes sēžu zāli. Pilnsapulci vadīja Piesaules labvēļu sabiedrības priekšnieks Valdis Spalviņš, sekretāre bija Maruta Auģe. Vienbalsīgi tika pieņemts iepriekšējais pilnsapulces protokols, valdes ziņojumi un nākamā darbības gada budžets, kā arī Viļņa Bērziņa nolasītie divu gadu revīzijas komisijas ziņojumi. Revīzijas

komisija īpaši pateicās kasīerei Tamārai Rasumai par priekšzīmīgo grāmatvedību.

Labvēļu sabiedrības valdē uz trim gadiem ievēlēja Valdi Spalviņu un Marutu Auģi. Marutas tēvs Pēteris Auģis vairs nevēlējās kandidēt.

Pilnsapulcē daudz laika veltīja pārrunām par sabiedrības biedriem, kuri nenokārto maksājumu. Labvēļu sabiedrība līdz šim rīkojusies saudzīgi, piemēram, nav bijuši gadījumi, kad tiek iekļāta vai atsavināta māja.

Sapulcē izraudzīja īpašu komisiju – Aivaru Galiņu, Dzidru Knechtu un Ēriku Maču, viņi palīdzēs sabiedrības valdei, kon-

sultējoties ar nekustamo īpašumu advokātiem. Anonims labvēlis piedāvājis trīskāršot katru \$7500 dolaru ziedojumu Piesaulei.

Sapulcē par līdzekļu vākšanas vācējiem izraudzīja Marutu Auģi, Maiju Galiņu un Ingu Dankeri. Pilnsapulces dalībnieku ieteikums bija atrast personu vai ģimeni, kas visu gadu dzīvotu Piesaules galvenajā ēkā, lai rosinātu Piesaules izmantošanu.

Piesaules labvēļu sabiedrības priekšniekam Valdim Spalviņam formāli neviens nepateicās, kaut visi klātesošie apzinājās viņa pašāizliedzīgo darbu, kas nereti pārsniedz viena cilvēka spēkus.

Ivars Galiņš

Trimdas latviešu archīvu un materiālās kultūras konference

Motivācija turpināt iesāktu darbu Amerikas latviešu sabiedriskās, kultūralās un politiskās dzīves dokumentēšanā un vēsturisko liecību saglabāšanā, informācijas un pieredzes apmaiņai, labāka izpratne ko, kur un kā glabāt un kam nodot trimdas laika vēsturiskās liecības, ir tikai daži no ieguvumiem, ko pieminēja Trimdas latviešu archīvu un materiālās kultūras konferences dalībnieki.

Trimdas latviešu archīvu un materiālās kultūras konferenci rīkoja Amerikas latviešu apvienība sadarbībā ar Minesotas universitātes Imigrācijas vēstures pētniecības centru un Mūzeju un pētniecības centru „Latvieši pasaulē” (LaPa). Konference no 12. līdz 14. aprīlim notika Mineapolē, Elmera Andersena bibliotēkā, kur atrodas Minesotas universitātes Imigrācijas vēstures pētniecības centrs un tā glabātie Amerikas ieceļotāju, tostarp latviešu dokumentu krājumi. Uz konferenci ieradās vairāk nekā 60 dalībnieku no piecām valstīm un vairāk nekā desmit ASV pavalstīm. Konferences mērķi bija informēt un apmācīt Amerikas latviešu organizāciju pārstāvjus, sabiedrisko darbiniekus un vēstures entuziastus vēsturisko liecību apzināšanā un saglabāšanā, kā arī veidot sadarbības tīklu turpmākam darbam trimdas laika liecību vākšanā. Viens no konferences mērķiem bija sākt izstrādāt vadlīnijas, kas tiks sakoportas konferences rīkotāju iecertajā rokasgrāmatā trimdas latviešu vēstures un materiālās kultūras mantojuma apzināšanai, dokumentēšanai un saglabāšanai. Tā būs 1997. gadā ALAs izdotās rokasgrāmatas „Mūsu vēsture: Kā to nodosim tālāk?” atjaunots un papildināts izdevums.

Konferences dalībnieki bija pateicīgi par iespēju iepazīties ar Minesotas universitātes Imigrācijas vēstures pētniecības centra (*Immigration History Research Center jeb IHRC*) darbību. *IHRC* glabājas ievērojamas trimdas latviešu kolekcijas. Svarīga bijusi iespēja klātienē iepazīties ar vieslektorēm no Latvijas – Nacionālās bibliotēkas (LNB) Krājumu attīstības koordinācijas nodaļas vadītāju Aiviju Everti un Latvijas Valsts archīva Personu fondu un ārvalstu dokumentu nodaļas vadītāju Inesi Kalniņu. Viņas palīdzējušas kļiedēt dažādu

mītus par trimdas latviešu archīvu stāvokli Latvijā.

Vieslektore no Latvijas atzina, ka šī konference ļāvusi viņām labāk izprast, kādas grūtības ir latviešu kopienās ASV, cenšoties apzināt, dokumentēt un saglabāt savas gadu desmitiem ilgās sabiedriskās, politiskās un kultūralās darbības liecības.

Aivija Everte teica, ka konferencē gūtās atziņas viņai un kolēģām palīdzēs efektīvāk turpināt un veicināt darbu, apzinot trimdas laika vēsturiskās liecības.

Pamatojot LNB interesi par trimdas laika publicistiku un vēsturiskajām liecībām, Aivija Everte atsaucās uz Latvijas likumiem, kuŗos noteikts, ka Latvijas Nacionālās bibliotēka ir atbildīga par Latvijas Nacionālās literatūras, tostarp trimdas latviešu izdoto publikāciju saglabāšanu. LNB darbinieki cenšas saglabāt literatūru, kas izdota Latvijā un par Latviju, kartes, notis, audio-

kušajām pārmaiņām archīvu pārvaldībā.

2011. gada 1. janvārī stājoties spēkā jaunajam Archīvu likumam, visi Latvijas archīvi, arī Latvijas Valsts archīvs, ir apvienoti vienotā Latvijas Nacionālā archīvā, kuŗa uzdevums ir krāt dokumentus, kuŗiem ir archīviska vērtība, nodrošināt to saglabāšanu un pieejamību. Inese Kalniņa paskaidroja, ka Latvijas Nacionālajam archīvam ir liela interese pieņemt glabāšanā trimdas organizāciju un sabiedrisko darbinieku archīvus, jo tie neatņemama Latvijas vēsturiskā mantojuma daļa un rada dziļāku izpratni par vēsturiskiem procesiem.

Konferencē tika nolasītas vairākas lekcijas, kuŗu saturs bija gan akadēmisks, gan praktisks, un lektori labprāt atbildēja uz klausītāju jautājumiem. Pārrunas rosināja Viskonsinas universitātes asociētā žurnālistikas profesora Andŗa Straumaņa ievadru-

nodaļas vadītājs Maikls Bigins (*Michael Biggins*) stāstīja par universitātes plašo baltiešu materiālu bibliotēku un tajā glabāto koŗu mūziku.

Latviešu dokumentācijas centra Lielbritānijā vadītāja Inese Auziņa Smita dalījās pieredzē par latviešu archīvu apzināšanu, sakopošanu un saglabāšanu Lielbritānijā.

Maija Hinke un Ints Dzelgalvis stāstīja par LaPa mūzeja kolekcijām un Amerikas latviešu apvienības Imigrācijas dokumentācijas datubāzi, Lilita Berga – par ALAs Latviešu mūzeju Rokvilā.

Viena no galvenajām konferences organizētājām, Imigrācijas vēstures pētniecības centra programmu direktore Heivena Holija (*Haven Hawley*) un archīvars Daniels Nečs (*Daniel Necas*) vadīja praktiskas apmācības archīvu sakārtošanā, kolekciju aprakstu gatavošanā un stāstīja

sēde Sarma Muižniece Liepiņa teica: „Varbūt, braucot uz konferenci, domājām, ka mājup dosimies daudz zinīgāki un spēsīm ķerties klāt apputējušām kastēm un tās fiziski „izkustināt”, nogādāt istajā krātuvē Latvijā vai tepat Amerikā. Referāti par datubāzēm, kopkatalogu un digitalizāciju mums pavēra neticami krāšņu pētniecības pasauli. Jā, var sūtīt neapstrādātu materiālu kastes uz galvenajām krātuvēm, un ir prieks zināt, ka tās tiek gaidītas, tiks apstrādātas un saglabātas, bet konferencē sapratu, ka vissvarīgākais, ko varam katrs darīt, ir nekavēties apzināt un mēģināt sakārtot un pierakstīt, kas mums pašiem ir un kas glabājas pie citiem mūsu pilsētās. Un tad ar informāciju, kas kur atrodas, dalīties ar citām latviešu materiālu krātuvēm. Vairāki lektori atkārtoti apstiprināja – pirms materiāli apzināti un sakārtoti un arī citiem zināmas to atrašanās vietas, tie ir tikai „lietas”, ne patiesi un vērtīgi trimdas vēstures informācijas avoti.”

Novērtējot konferenci, Kultūras fonda priekšsēde atzina, ka bijis svarīgi dzirdēt tik daudz konferences dalībnieku pozitīvas atsauksmes, viņi visi ir iedvesmoti darbam un vēlas atkal satikties pēc diviem gadiem līdzīgā konferencē.

„Tā nav konferences izskaņas pozitīva nots tikai individam, bet cerības pilns koncerts latviešu kultūras kopēju ausīm,” secināja Sarma Muižniece Liepiņa.

Mūzeja „Latvieši Pasaulē” valdes priekšsēde Maija Hinkle piebilda, ka ļoti vērtīgi bijis satikt tik daudzus cilvēkus, kuŗiem rūp ne tikai mūsu pieredzes un vēstures dokumentēšana, bet arī iepazīstināt ar šiem dokumentiem Latvijas iedzīvotājus un nākamās paaudzes. Topošais ārzemju latviešu mūzejs Latvijā „Latvieši pasaulē” ieguvīs jaunus sadarbības partnerus un vairākus interesantus dāvinājumus.

„Visvairāk aizkustināja dāvinātā kaŗavīra kantīnīte un kaŗa laikā no Latvijas līdzpaņemtā rudzu maizes doniņa ar pāris kviešu vārpām, kas kā talismans glabāts kaŗa gados, bēgļu nometnēs un trimdā un tagad atgriezies dzimtenē, Latvijā. Milzīgs paldies visiem, kuŗi piedalījās konferencē un dokumentē trimdas pieredzi,” teica Maija Hinkle.

Ilze Garoza

Trimdas latviešu archīvu un materiālās kultūras konferences dalībnieki Minesotas universitātes Andersena bibliotēkā

vizuālo materiālu, sīkiespieddarbus, retos rokkrakstus u. c. materiālus, kā arī veidot latviešu autoru publicētās literatūras krājumu.

Latvijas Nacionālā archīva pārstāve Inese Kalniņa atzina, ka šī konference pierādījusi – viss, ko darām, ir vajadzīgs un galvenais, lai trimdas archīvi tiktu saglabāti.

Konferences dalībnieki Latvijas Nacionālā archīva pārstāvei vēroja ne tikai pajautāt, kā praktiski apstrādāt un sakopot materiālus pirms nodošanas glabāšanai Nacionālajā archīvā, bet arī gūt skaidrību par nesen Latvijā noti-

na par Amerikas latviešu kopienas rašanās vēsturiskajiem apstākļiem, pievērsoties arī trimdas un diasporas jēdziena problemātiskajam raksturam.

Rietummičigenas universitātes bibliotēkare un asociētā profesore Maira Bundža iepazīstināja ar igauņu un lietuviešu archīvu kolekcijām Ziemeļamerikā un skaidroja, ko latvieši var mācīties no citiem baltiešiem savas vēstures dokumentēšanā un šīs dokumentācijas saglabāšanā.

Vašingtonas universitātes bibliotēkas Slavu un Austrumeiropas

par digitalizāciju, ko papildināja Latvijas kolēģu īstenoto digitalizācijas projektu piemēri.

Latviešu organizāciju apvienība Minesotā (LOAM) un ALA par godu konferences dalībniekiem Mineapolē un St. Paulas ev. lut. draudzes namā rīkoja saviesīgu vakaru, kuŗā koncertēja folkloras kopa „Teiksma”. „Teiksmas” koncerts un LOAM sagādātās vakariņas radīja labvēlīgu konferences dalībnieku un Minesotas latviešu sadraudzības vidi.

Viena no konferences rīkotājām, ALAs Kultūras fonda priekš-

Ziņas par latviešu kaŗavīriem, kuŗi krituši pēc Otrā pasaules kaŗa

DV ASV delegātu sapulces un vanadžu 58. salidojuma laikā Klīvlāndē no 20. līdz 22. aprīlim viesnīcas gaitenī bija izstāde ar ziņām par divdesmit četriem pēc Otrā pasaules kaŗa kritušajiem latviešu kaŗavīriem: četri krituši Korejā, trīspadsmit – Vietnāmā, trīs – Irakā, četri – Afgānistānā.

Līdz šim pamatinformācija par Korejā un Vietnāmā kritušajiem kaŗavīriem gūta no DV CV izdotās Alfrēda Bērziņa un Vilmāra Kukaiņa 1985. gadā sarakstītās grāmatas „Latviešu kaŗavīrs pēc Otrā pasaules kaŗa”. Diemžēl nav bijis iespējams uzzināt, cik Latvijā

dzimušo kaŗavīru krituši, dienot Francijas Ārzemnieku leģionā, jo, tajā iestājoties, kaŗavīra tautība netiek reģistrēta. Zināmi vismaz astoņu kritušo uzvārdi.

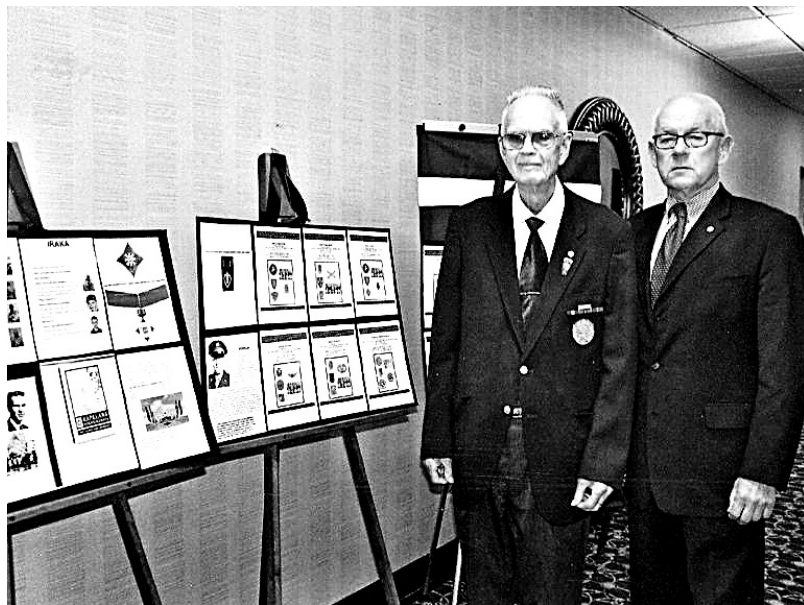
Gunārs Raņķis pavēstīja, ka par Vietnāmā kritušajiem kaŗavīriem, timekļa vietnē www.vietnamwall.org ierakstot uzvārdu, var saņemt sīku informāciju uz divām lappusēm. Viena ir krāsās, lietojama izstādes vajadzībām.

Par visiem septiņiem kritušajiem Nacionālo bruņoto spēku (NBS) kaŗavīriem sīkāka informācija un viņu fotogrāfijas ievietotas jaunizdotajā NBS kapellānu

rokasgrāmatā. Viņi visi automātiski apbalvoti ar Latvijas Republikas Viestura ordeņa lielkrustu, kas salīdzinot ir augstāks apbalvojums par *Purple Heart* medaļu, ko piešķir kritušajiem amerikāņu kaŗavīriem.

Diemžēl daudzi delegātu sapulces dalībnieki izstādī ievēroja tikai gaŗāmejojot. Sīkāk ar to iepazīšanās gandrīz tikai viesi – PBLA valdes priekšsēdis Jānis Kukainis un Latvijas vēstniecības Vašingtonā pārstāve, politiskā padomniece Ineta Mēkone.

Vilmārs Kukainis

No kreisās: PBLA valdes priekšsēdis Jānis Kukainis un atvaļinātais ASV armijas rezerves brigādes ģenerālis Vilmārs Kukainis

„Mīlestība nekad nebeidzas”

Šo pavasari Latvijā ieskandināja sešpadsmit gaiši un sirsniņi koncerti ar šādu nosaukumu, un tos mūzikas draugiem dāvāja divi iemīļotie leģendāro Čikāgas Piecišu solisti – **Lorija Vuda Cinkusa un Armands Birkens**. *Laika* slejās dodam vārdu viņiem, kā arī koncertu producentei, dziedātājam un komponistei Lailai Ilzei Purmalietei un Latvijas dziedātājam un vokālajam pedagogam Viktoram Zemgalam.

Armands. Pēc Latvijas koncerttūres esmu noguris un laimīgs. 16 koncerti tiešām nav joka lieta, jo ir patiesa vēlšanās, lai mūsu priekšnesums publiku „uzrunātu”, iedvesmotu, iepriecinātu. Latvijas klausītāji ir prasīgi – pieraduši pie labas mūzikas, iespēju tādus klausīties viņiem ir daudz... Ļoti gribēju aizvest uz Latviju arī kaut ko jaunu. Protams, Čikāgas Piecišu „zelta repertuārs” ir ļoti zināma vērtība, bet tikai to vien piedāvāt nebūtu īsti pareizi. Bet... Čikāgā mūza mani neapciemoja un neapciemoja, un pirms izbraukšanas nevienu jaunu dziesmu neuzrakstīju. Idejas bija, bija arī teksti, kas „sēdēja” manā plauktā jau gadiem ilgi. Piemēram, kāds Krāslavieša dzejolis ar nosaukumu „Nerātņa dziesmiņa” – par vīru, kam galvā filozofiskas domas par dzīvi, bet pa rokai – aspirīns un žāvētas melnās plūmītes... Vajadzēja paiet labam laikam, līdz tai „atnāca” mana melodija – Krāslavieša teksts, rakstīts ar rakstāmmašīnu, manā grāmatplauktā glabājās kopš pagājušā gadsimta 70. gadiem. Glabāju to kā svētus rakstus, jo Krāslavieša daiļrade man vienmēr bijusi ļoti tuva. Un beidzot – Rīgā „atnāk” melodija! Nodomāju, no tā „vecā buka” tiešām vēl var kaut ko sagaidīt, lai gan dzejnieks mūsos klausās jau „no mākoņa malīņas”. Rīgā ielidoju ceturtdienas vakarā, bet jau sestdien, pirmajā koncertā dziedāju divas jaunās dziesmas. Mūza bija nolēmusi mani apciemot Rīgā.

Viena no manām pirmajām dziesmām „Jau trešo gadu desmitu...” taču arī ir ar Krāslavieša vārdiem, un to klausītāji vienmēr uzņēma īpaši atsaucīgi. Starp citu, par to esmu saņēmis kādu kom-

Lorija Vuda Cinkusa un Armands Birkens

plimentu, ar ko ļoti lepojos – tā bija slavenā latviešu ģitarista, nu jau mūžībā aizgājušā Andra Kārklīņa - *el Leton!* uzslava, kad viņš 70. gados viesojās Čikāgā.

Cits stāsts – dziesma „Nezināmajam kareivim”. Par šo temu biju daudz domājis jau labi sen, bet manām pārdomām punktu pielika Lestenes Brāļu kapu apmeklējums 2008. gadā. Kapu plāksnēs lasīju vārdus „nezināms”, „nezināms”... Briesmīgi, jo aiz katra vārda taču ir cilvēks ar savu dzīvi, savu likteni! Un tas pagaisis nebūtībā?! Un nav pat nevienas dziesmas?! Domāju – rakstīšu pats, ar domu to atskaņot aizvadītā gada Valsts svētku sarīkojumā. Nu, „nenāca” vārdi. Palūdzu tos uzrakstīt savai draudzenei, dzejniecei Latvijā Ramonai Frišmanei. Viņa pēc pāris mēnešiem atsūtīja dzejoli, kuŗu lasot, goda vārds, raudāju. Rīgā „atnāca” melodija arī šai dziesmai, ko publika uzņēma ļoti atsaucīgi. Liepājas koncertā pat bija jāatkārto.

Ramonas Frišmanes vārdi ir arī dziesmai „Pavasari”, ar ko iesāku koncertus. Tas ir pats pirmais dzejolis viņas dzeju grāmatā „Mana mīlestība”. Biju priecīgs arī šo dziesmu līdz ar „Nezināmo kareivi” dzejniecei uzdāvināt Rīgā, koncertā, kas notika kinoteātrī *Splendid Palace*.

Koncertā īpaši silti uzņēma arī dziesmu ar Elinas Zālītes vārdiem „Virši zili”. Cita starpā, manai pašai pirmajai dziesmai – „Ceļš”, ko uzrakstīju, būdam padzīvējis, arī vārdu autore ir Eļina Zālīte. No latviešu dzejnie-

cēm man tuva ir Skaidrīte Kaldupe – manis komponētā „Sauls diena” vienmēr saņem daudz aplausus. Žēl, ka veselības problēmas liedza dzejniecei atnākt uz koncertu, es viņu biju uzaicinājis. Un Laila Tuča – zobārste un dzejniece, rīdziniece, kas nu jau daudzus gadus dzīvo Čikāgā, ir autore manām dziesmām „Ar gājputniem” un „Pirmie sniegpulksteņi”. Labai dzejai mūzika tiešām „atnāk”.

Un kas gan būtu mūsu koncerti bez „klasikas”- kopdarbiem ar Čikāgas Piecišu dvēseli Albertu Legzdiņu – dueti „Ir septiņi no rīta Rīgas ielās” un „Es zinu, ka mēs vēlreiz satiksīmes...” Abām vārdus sarakstīja Alberts pēc manas ļoti personiskas inspirācijas. Melodijas abām manējās. Kādu no manām jaunajām dziesmām klausītāji dzirdēs arī Čikāgas Piecišu koncertā XIII Vispārīgajos Latviešu Dziesmu svētkos. Ceru, ka koncerts izskanēs ļoti atsaucīgi. Liepājas koncertā pat bija jāatkārto.

Lorija. Mans kopiespāids par mūsu koncertiem? Pozitīvs, sirsniņš, mīļš! Biju gandarīta par Armandu jaundarbiem – dziesmām, ko grūti salīdzināt ar gleznainām miniatūrām – izjustām, krāsainām. Gaiša un saulaina izskanēja viņa „Pavasari”, smeldzīgi liriska – „Nezināmajam kareivim”, ar labu humora „piešprīci” – „Nerātņa dziesmiņa” no Krāslavieša krājumiem. Tas bija pārdomāts lēmums – atskaņot vairāk jaundarbus, bet arī atgādināt Čikāgas Piecišu „zelta fondu” un tā sauktās „līdzdziedamās”.

Un izrādījās – mūsu izvēle ir pareiza. Publika bija atsaucīga. Jāpiebilst gan, ka pēc mūsu pieredzes nevar sagaidīt, ka Latvijas publika „raus līdzī” jau pēc pirmās dziesmas. Latvijā publika ir atturīga, „iesilst” tikai tad, kad paziņojam, ka „koncerts tuvojas nobeigumam”. To apliecināja, piemēram, publika Slampē. Likās, nu, nav iekustināma, nu ļoti atturīga. Pavisam cita aina atklājās pēc koncerta, kad ritēja dzīvas sarunas un kāds no klausītājiem teica – gribējās ieklausīties jūsu niānsēs! Amerikas latviešu publika ir naskāka uz aplaudēšanu un līdzdziedāšanu.

Pavisam īpašs bija koncerts Liepājā – kupli apmeklēts, un piecas (!) dziesmas bija jāatkārto. Liepājā turklāt bija vēl kāda jauka tikšanās – ar Armandu seno dziesmu draugu Arni Akseli no Demoinas.

Man personiski bija liels emocionāls piedzīvojums dziedāt Ventspilī – tās taču manas „trešās mājas” – aiz Rīgas un Amerikas. (Lorija vada Ventspils vīru kori un ir kormeistare Ventspils jauktajam korim „Kaiva” un arodskolas jauktajam korim. Jaunolainē koncertā piedalījās arī Lorijas vadītās bērnu vokālās studijas audzēkņi, kuŗus mēs dzirdēsīsim arī Čikāgas Piecišu koncertā Milvokos. – L.K.)

Viktors Zemgals

Viktors Zemgals. Es zināju, ko esmu klausīties – leģendu no manas jaunības dienām. Un līdz ar to arī jutos kā ieradies uz draudzīgu, intīmu mūzikālu tikšanos, nevis vienkārši uz koncertu. Armandu uzdrošinājos nodēvēt par latviešu Demisu Rusu (*Demis Roussos* – grieķu dziedonis – L.K.). Armandam ir īpašs dabas dots talants apvienojumā ar intonāti precīzu, neparastu un ļoti baudāmu dziedājumu. Pats

nodarbojos ar vokālo mākslu jau vairāk nekā 40 gadus, zinu, cik svarīgi ir vokālie „sīkumi”, kā tie jāslīpē, tāpēc ļoti augstu vērtēju kā Armandu, tā Lorijas sniegumu. Lorija taču ir vienmēr bijusi un joprojām ir Čikāgas Piecišu krāšņā puķe! Simpatiska, interesanta – gan kā sieviete, gan māksliniece. Arī Janīna Ankipāne ir īsta rota šai leģendārajā grupā – ar savu izjusto, savdabīgo dziedājumu. Runājot par Armandu, ar baudu klausos viņa balss falseta intonācijās, arī lieliskajā ģitaras pavadījumā – tas ir nevainojams, bez nevienas „izsmērētas” notes. Acīmredzami labi pārvalda labu instrumentu.

Runājot par repertuāru, - mani tomēr vairāk „uzrunāja” tās vecās Piecišu dziesmas. Acīmredzot nostaļģija. Manas paudzes mūziķi taču lielā mērā smēlās iedvesmu no Čikāgas Piecišiem – no **savējiem** taču, lai gan tolaik tik tālu prom. Kaut kā īpaši šo laiku atcerējos, Armandu un Lorijas dziedājumā klausoties „Cik žēl, ka mēs esam tik maz, cik mēs esam...”

Laila Ilze Purmaliete

Laila Ilze Purmaliete. Par 16 koncertiem, kas notika Latvijā, varu teikt, ka esmu gandarīta, jo īpaši tāpēc, ka Armands šis koncerttūres laikā radīja savas jaunākās dziesmas. Gaisotne visos koncertos bija ļoti pozitīva gan skaisto dziesmu dēļ, gan pateicoties Armandam spējai ļoti vadīt koncertu, gan arī Lorijas sirsniņā starojuma dēļ. Ļoti skaisti abiem dziedātājiem izdodas dueta dziedājumi, tādēļ Armands solīja, ka nākotnē radīs vairāk duetam paredzētu dziesmu.

Koncertu Rīgā klausījās un ar māksliniekiem sarunājās
Ligita Kovtuna.

Tiksimies atkal Čikāgas Piecišu koncertā **Milvokos 4. jūlijā!** Lai labi skan!

Māra Dole

Māras Doles godam un piemiņai

Nesen *Laikā* parādījās sēru sludinājumi, kas vēstīja, ka viņsaule aizgājusi 1921. gada 11. decembrī Rīgā dzimusi Māra Dole, dzimtajā uzvārdā Eferte. Māras Doles kā pasākuma atbalstītājas vārdu bieži nācies lasīt Rīgā Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas rīkotu koncertu programmās. Kaut kā biju iedomājies, ka uzvārds „Dole” ir gluži tāds pats latviskas cilmes vārds kā Daugavas lejteci rotātājas Doles salas vārds. Tomēr izrādījās, ka „Dole” (izrunāts *doul*) bijis aizgājējas amerikāņu tautības dzīvesbiedra vārds, ar kuŗu

Māra Eferte apprecējusies apmēram 60 gadu vecumā.

Angļu valodas lietvārds *the dole* nozīmē bezdarbnieku pabalstu, bet verba *to dole out* nozīmē ir – skopi izdalīt. Kāds paradokss! Kopš Latvija atguva neatkarību, Māra Dole kultūras rosmēm savā dzimtenē ir sniegusi nevis skopu pabalstu, bet gan dāsnu atbalstu. Viņas dzīvesbiedra nostāja ir bijusi, ka investēt jeb ieguldīt naudu Latvijā nevajagot, bet ziedot varot ar drošu roku.

Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija savā Ērģeļu zālē 20.

aprīļa vakarā rīkoja mecenātei Mārai Dolei veltītu piemiņas stundu. Tā kā Māra Eferte jaunībā bija sākusī studijas akadēmijas priekštecē – Latvijas Konservatorijā un tā kā viņa specializējās klavier spēlē, vēlāk kļūdama Bostonā par pazīstamu pianisti, uzsvars koncerta programmā bija uz klavieru mūziku, ko atskaņoja profesors Ventis Zilberts, Juris Žvikovs un četrrocīgi Antra un Normunds Viksnes. V. Zilberts turklāt bija izvēlējis to pašu Roberta Šūmaņa „Arabesku op. 18”, ko izmēģinājis uz M. Doles Steinveja klavierēm, viesojoties pie viņas ASV.

Ērika Ešenvalda „Laudate Dominum” atskaņoja akadēmijas rektors saksofonists Artis

Šimanis ar Kristīni Adamaiti pie ērģelēm, bet Brāmsa Otrās sonātas otro daļu – čellists Ēriks Kiršfelds ar Hertu Hansenu pie klavierēm.

Dzejniece Edvarta Virzas mazmeita, rakstniece Anna Žigure lasīja aizgājējai sacerētu izjustu veltījumu, jo Māra Dole bija kalpojusi ne vien mūzikai, bet arī literatūrai, ar līdzekļiem atbalstot Virzas „Rakstu” izdošanu. Māris Salējs deklamēja Virzas „Elēģiju”.

Skumjām, bet pateicības pilnām noskaņām bagāto Māras Doles godam un piemiņai rīkoto vakaru ar parasto veiksmi vadīja profesore Ilma Grauzdiņa.

Eduards Silkalns

LATVIEŠI CEĻO

Ceļojums laivā pa Karību jūru ar kapteini no Latvijas

„Laika” lasītāji varbūt atceras reklāmu, kurā tika piedāvāta divu nedēļu zēģelēšana Grenadas un Grenadinu salu apkaimē buru laivā „Bennu” ar kapteini un apkalpi no Latvijas. Cena par privātu kabīni diviem pasažieriem – 6000 dolaru. Plānotais maršruts mums ar Lindu likās interesants, jo dažas saliņas var sasniegt tikai ar laivu. Sazinājāties ar „Bennu” kapteini, sarunājām datumu, un sākām meklēt vēl kādu pāri, kas gribētu piebiedroties. Uzaicinātie paziņas dažādu iemeslu dēļ atrunājās. Viena ļoti cienījama dāma bažīgi kratīja galvu un teica: „Tas ir liels risks. Cilvēks no Latvijas, kas var atļauties iegādāties tādu laivu, iespējams, ir blēdis. Jūs abus vēl apzags un kaut kur pametīs.”

Tā kā citiem varbūt ir līdzīgas, tikai neizteiktas domas, pastāstīšu, kā mums gāja.

Lidojums no Bostonas uz Miami un tālāk uz Grenadu noritēja gludi. Lidlaukā mūs sagaidīja kapteinis Arnis Dagilis un viņa draudzene Sigita Červinska, abi smaidīgi, priecīgi par mūsu ierašanos. Ar irētu auto no lidlauka tikām aizvesti uz līci, kur „Bennu” bija noenkurots. Krēsloja, kad kāpām gumijas laiviņā, lai brauktu uz „Bennu”. Vispirms izkravājām čemodānus un iekārtojāmies savā kajītē, tad gājām uz salonu pavakarēt kopā ar Arni un Sigitu. Mums piedāvāja garšīgas vakariņas, un Arnis pacienāja ar rūpīgi sagatavotu ruma punšu, kas veicināja iepazīšanos.

Arnis ir lietuviešu izcelsmes latvietis, dzimis un uzaudzis Latvijā. Savā laikā bijis izcils sportists vieglatlētikā. Viņam ir 48 gadi, augums vēl aizvien sportisks un vingrs. Arnis dienējis krievu armijā, beidzis tehnikumu, divreiz precējies un šķīries, bērni dzīvo pie mātēm. Sigita ir slaida auguma tumšmate. Viņai ir 42 gadi, studējusi filoloģiju un ārlietu jurisprudenci, šķīrusies, dēļ studē universitatē. Sigita un Arnis dzīvo kopā jau piecus gadus. Savu dzīvi viņi iekārtojuši tā, ka pusgadu pa zieme dzīvo Karību jūras salās uz „Bennu”, otru pusgadu Latvijā. Līdz šim zēģelēšanas klienti bijuši tikai no Latvijas. Mēs ar Lindu bijām pirmie no Amerikas.

Nākamā dienā Arnis mūs ar auto veda apskatīt Grenadu. Kalnu ceļi ir šauri un likoči. Pagāja vesela diena, kamēr apbraucām salu, tā ir zaļa un auglīga. Te audzē augļus, garšvielas un kakao pupiņas. Kalnos ir strauti ar ūdenskritumiem. Gājām cauri džungļiem tos apskatīt un izdevās arī nopeldēties. Strauta ūdens gan bija gaužām auksts. Nākamajās nedēļās bieži tika atkārtots joks: „Mārtiņš sūdzas, ka ūdens ir slapjš un auksts.” Notika arī

klizma – braucot automašīnai nokrita priekšējais aizsargstienis, jo izrādījās, ka irētajiem spēkratiem tas nav bijis kārtīgi piestiprināts. Ielikām to bagāžniekā un braucām tālāk. Vēlāk Arnis stieni piestiprināja ar pāris skrūvēm. Atdevām auto labākā stāvoklī nekā saņēmām.

Nākamā rītā sākām kuģot. „Bennu” ir Vācijā būvēts 42 pēdu garš katamarāns ar diviem dīzeļmotoriem, bet lielākoties kuģojām, uzvelkot buras. Divu nedēļu laikā bija paredzēts kuģot no Grenadas līdz Bekvijai (*Bequia*) un atpakaļ, pa ceļam piestājoties un apskatot citas mazākas saliņas. Pirmajā dienā zēģelēšana veicās labi. Pārliecinājāties, ka

No kreisās: Sigita Červinska, Arnis Dagilis, Linda Duhma, Mārtiņš Duhms

Katamarāns „Bennu”

Arnis ir nopietns kapteinis un Sigita veicīga palīdzē. Arnis stūrēja, vēroja, kā vējš pūš buras, un komandēja Sigitu, viņa darīja visu pārējo. Bijām domājuši, ka arī mūs tiks pie darba, bet viņiem palīgu nevajadzēja. Mēs varējām gozēties saulē un izbaudīt braucienu. Kapteinis vienmēr rūpīgi sameklēja drošu vietu, kur noenkuroties, un pats nira pārbaudīt, vai enkurs ieracies, kā nākas. To viņš darīja katru reizi.

Naktsguļa bija ļoti stabila. Uz katamarāna ir divas lielas pasažieru kajītes un divas mazākas, ko izmantoja par noliktavām. Mūsu kajīte bija ērta, ar platu gultu un daudziem skapīšiem mantām un drēbēm. Katrai kajītei sava atsevišķa tualete. Blakus salonam vēl viena tualete ar dušu, bet ūdens bija jātaupa. Dzeļamais ūdens bija pirktis veikalā lielās pudelēs, to varēja lietot, cik gribēja. Dušās un no krāna tecēja atsālīts jūras ūdens, stundā bija iespējams atsāļot 20 litru ūdens, bet vāja-

dzēja darbināt dīzeļmotoru vai ģeneratoru, kas tērēja dārgo degvielu. Pieraduši ik dienas mazgāties dušā, no sākuma domājām, ka būs problēma. Ievērojām, ka Arnis un Sigita katru rītu pirms brokastīm izpeldējās un noskalojās ārā uz klāja ar saldūdeni no šļūtenes. Reizi nedēļā viņi uz klāja mazgājās ar ziepēm un noskalojās ar saldūdeni. Darījām tāpat un jutāmies tīri.

Pa ceļam no Grenadas uz Kariaku (*Carriacou*), jūrā sacēlās lieli viļņi, taču „Bennu” ir labi būvēts un labi uzturēts, nebija jābažījās. Pirms 20 gadiem ar Lindu pavadījām jauku atvaļinājumu Kariakā, un gribējām apskatīt vietu, kur toreiz palikām. Atradām, bet diemžēl viss bija izpostīts un pamests. Tur plosījies liela viesuļvētra, kā bieži notiek Karību jūras salās.

Grenada un Kariaka ir viena valsts, pārējās pieminētās salas atrodas Grenadinā. No Kariakas kuģojām uz Jūnionu (*Union*), kas ir citā valstī, tāpēc

bija jāreģistrējas imigrācijas kantorī un pēc tam muitā.

Katrā salā, kur piestājam, gājām pastaigāties vai snorkelējām. Karību jūras zivis ir krāšņas un koraļļi skaisti. Uzvelkot hidrotērpu, varējām palikt ūdenī ilgu laiku un apbrīnot zemūdens dabu. Arnis un Sigita ir pieredzējuši nirēji, un Arnis mums vairākas reizes vakariņām sagādāja vēžus. Zēģelējot es noķēru trīs tuncus, no kuriem Sigita sagatavoja suši. Jāteic, ka Sigita ir izcila pavāre un prot gatavot ēdienus gan karību, gan latviešu gaumē. Ēdiens bija veselīgs, garšīgs un rūpīgi sagatavots. Netrūka arī augļi.

No Jūnionas braucām uz Mazo Martiniku (*Petite Martinique*), Mazo Sentvinsentu (*Petite Saint Vincent*), Meiravu (*Mayreau*), Palmailendu (*Palm Island*), Tobago smilšu sēkļiem (*Tobago Cays*), Kanuanu (*Canouan*) un Bekveju (*Bequia*). Uz dažām šīm salām ir tikai viens kūrorts, vairāk nekas. Uz citām pārsvarā vietējo iedzīvo-

tāju mājiņas. Visinteresantākie bija Tobago smilšu sēkli – aizsargāts zemūdens dabas parks. (Jāpaskaidro, lai nerastos pārpratums, ka šie Tobago smilšu sēkli neatrodas tuvu latviešiem pazīstamajai Tobago salai, bet ir Grenadinu salu daļa.) Snorkelējot redzējām sešas lielas haizivis, bariem krāsainu mazāku zivtiņu un bruņurupučus. Te arī koraļļi bija ļoti dzīvīgi.

Atpakaļceļā uz Grenadu vējš pūta no aizmugures, kuģošana veicās ātrāk. Vēl pāris vietās pārnakšojām laivā, tostarp pie Tobago smilšu sēkļiem, un tad atgriezāmies „Bennu” mājvietas līcī Grenadā. Atgriezoties mastā bija jāuzvelk mazs dzeltens karodziņš. Tikai pēc reģistrācijas dzeltenu karodziņu varēja nomainīt ar Grenadas karogu. „Bennu” mastā plīvoja Latvijas karodziņš un ASV karogs, jo katamarāns reģistrēts Delavēras pavalstī.

Žēl bija šķirties, jo ceļojumā sadraudzējāmies. Divu nedēļu laikā nekādu domstarpību neradās. Mums visiem patīk labs humors. Ritēja arī nopietnākas pārrunas par uzņēmējdarbību gan Amerikā, gan Latvijā. Arnis ir sekmīgs uzņēmējs. Pirmajos gados pēc neatkarības atjaunošanas, kad zeme bija lēta un bankas labprāt aizdeva naudu, Arnis iegādājies apbūves apgabalus Adažos, pats uzbūvējot astoņas mājas. Vienā no tām dzīvo viņš ar Sigitu, pārējās ir pārdotas vai izīrētas. Arnim kopā ar brāli pieder fabrika, kurā izgatavo māju logus gan Latvijas, gan Eiropas tirgum. Atvadoties viņš ieminējās, ka varbūt nākamgad kuģošanas piedāvājums būs uz Antigvas (*Antigua*) un Barbudas (*Barbuda*) salām. Tur esot daudz skaistu līču, kuņģus var sasniegt tikai ar laivu. Tas likās interesanti. Ļoti iespējams, ka pēc gada atkal kuģosim ar „Bennu”.

Informāciju par „Bennu” var atrast: www.sailbennu.com

Mārtiņš Duhms

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Valsts prezidents par 8. un 9. maiju

Pirms zīmīgajiem datumiem ar publisku aicinājumu visiem Latvijas kara veterāniem pieminēt nacisma un komūnisma upurus 8. maijā Brāļu kapos klajā nāca Valsts prezidents Andris Bērziņš. Prezidents vēlas, lai Latvijā 8. maijs, kas Eiropā un ASV jau kopš 1945. gada tiek svinēts kā sabiedroto uzvara pār nacionālsociālistisko Vāciju, netiktu izmantots sabiedrības grupu konfrontēšanai, bet gan veicinātu izlīgumu starp dažādās pusēs karaļosajiem. Nacisma sagrāves diena 8. maijā, kad tiek pieminēti Otrā pasaules kara upuri, un 9. maija Uzvaras dienas svinēšana atsevišķi pagaidām ir kā pārejas periods, kas noteikti ar laiku mainīsies. Pēc prezidenta domām, ir pagājis pietiekami ilgs laiks, lai šādā situācijā meklētu atšķirīgo, jo jebkurā karā ir uzvarētāji un zaudētāji, bet svarīgākais šajā situācijā ir domāt par to, kas spētu vienot visus.

8. maijam jākalpo ne tikai piemiņai, bet arī tālākam mērķim – sociālā sabiedrības izlīguma veicināšanai, jo pretējā gadījumā vairāk nekā pusgadsimtu ilgā laika posmā pēc cilvēces lielākās traģēdijas nebūs apgūta nopietnāka no Otrā pasaules kara mācībām. Jā dara viss, lai konfrontācijai, naidam un atriebībai, ko uz totalitāru lielvaru ideoloģijas pamatiem joprojām vēlas reanimēt daži radikālie grupējumi, mūsu sabiedrībā vairs nebūtu dzirdīgu ausu un kaismīgu piekritēju.

***

Latvijas neatkarības atjaunošanas dienā – 4. maijā

1990. gada 4. maijā 134 no 201 Augstākās padomes deputāti pieņēma deklarāciju "Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu". Augstākā padome noteica valsts varas *de facto* atjaunošanai pārejas periodu, kas beidzās ar Latvijas Republikas 5. Saeimas saukšanu. 2012. gada 4. maijā visā valstī un arī ārpus tās robežām tika svinēta Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas pasludināšanas 22. gadadiena.

Par godu Latvijas Neatkarības atjaunošanas 22. gadadienai ziedus pie Brīvības pieminekļa nolika Valsts prezidents Andris Bērziņš, Saeimas priekšsēde Solvita Āboltiņa (*Vienotība*), Ministru prezidents Valdis Dombrovskis (*Vienotība*), Augstākās tiesas priekšsēdis Ivars Bičkovičs, Saeimas deputāti, bijušie Augstākās padomes deputāti, Rīgas pilsētas galva Nils Ušakovs (*Saskaņas centrs*), eksprezidenti Vaira Vīķe-Freiberga un Valdis Zatlers, ārvalstu diplomāti un citas personas.

Pēc valsts amatpersonas oficiālās ziedu nolikšanas ceremonijas pie Brīvības pieminekļa iedzīvotāji Valsts prezidentam Andrim Bērziņam vēlēja palikt amatā nevis tikai vienu termiņu, bet visus iespējamus astoņus gadus. Sasveicinoties ar klātesošajiem, Bērziņš saņēma laba vēlējumu gan latviešu, gan krievu valodā. Prezidents ar cilvēkiem runāja galvenokārt latviski, taču, uzrunāts krieviski, arī atbildēja šajā valodā.

Valsts prezidents arī atsauca uz kāda jaunieša lūgumu kopā nofotografēties.

Rīgas Brāļu kapos 8. maijā notika tradicionālā vainagu nolikšanas ceremonija par godu Nacisma sagrāves un Otrā pasaules kara upuru piemiņas dienai. Tajā piedalījās Valsts prezidents Andris Bērziņš, Ministru prezidents Valdis Dombrovskis, Saeimas priekšsēde Solvita Āboltiņa, ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs, aizsardzības ministrs Artis Pabriks u.c.

Arī mazākumtautību pārstāvji...

Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas dienai par godu sasauktajā svinīgajā Saeimas sēdē Saeimas priekšsēde Solvita Āboltiņa sacīja, ka Latvijai neatkarību iegūt un atgūt palīdzējuši arī mazākumtautību pārstāvji, kuŗi gan Brīvības cīņu laikā 20. gadsimta pirmajā pusē, gan arī barikāžu laikā 1991. gadā kopā ar latviešiem iestājās par mūsu valsti. Arī 1991. gada janvārī, Tautas frontes aicināti, uz barikādēm plecu pie pleca ar latviešiem stāvēja krievi, lietuvieši, poļi, ebreji – dažādu tautību Latvijas iedzīvotāji, kas ticēja labākas Latvijas idejai. Tas palīdzēja mums uzvarēt.

***

Oksfordā dibinās

Latvijas draugu biedrību

Lielbritānijas pilsētā Oksfordā plānots dibināt Latvijas draugu biedrību. Tās mērķis būs popularizēt Latvijas kultūru un mūziku. Dibināšanas sarīkojumā piedalīsies arī Latvijas vēstnieks Lielbritānijā Eduards Stiprais un Lielbritānijas vēstnieks Latvijā Endrū Sopers, savukārt biedrības izveidošanas iniciatīvu uzņēmis Sopera dēls Džeimss Sopers, kas patlaban Oksfordā studē mūzikas vēsturi.

Pēc Ārlietu ministrijas sniegtās informācijas, Lielbritānijai raksturīgs augsts ārvalstu studējošo skaits, un arī Latvijas studentiem Lielbritānijas augstskolas kļūst aizvien populārākas. Lielbritānijas augstskolās varētu studēt vairāki tūkstoši studentu no Latvijas.

***

Maķedonijas prezidents Latvijā

Latvijā vizītē bija ieradies Maķedonijas prezidents **Gjorge Ivanovs**. Sarunās ar Latvijas prezidentu Andri Bērziņu tika izteikts atbalsts Latvijas un Maķedonijas sadarbības attīstīšanai arī kultūras, izglītības un moderno tehnoloģiju jomā. Maķedonijas prezidents atzinīgi novērtēja Latvijas pieredzi ne tikai ES iestāšanās sarunu gaitā, bet arī sociālās un darbaspēka politikas jautājumos, ko vēlētos apgūt arī Maķedonijā. Latvijas prezidents piebilda, ka šāda viedokļu apmaiņa būtu ļoti lietderīga, it īpaši bezdarba problēmu risināšanas jautājumos, kas šobrīd ir ļoti aktuāli abām valstīm.

***

Dziedātāja Liene Šomase Afganistānā

Dziedātāja Liene Šomase ar četriem koncertiem viesojās pie Lat-

vijas kontingenta karavīriem Afganistānā – Meimenas, Mazarešarīfas un Farjābas bazē. Šobrīd Afganistānā dien gandrīz 200 Latvijas kontingenta karavīru.

Mūziķu viesošanās pie Latvijas karavīriem Afganistānā kļuvusi par tradīciju. Pagājušajā gadā pie Latvijas karavīriem Afganistānā koncertēt devās grupa *Z-Scars*, 18. novembrī – rokgrupa *Colt*.

***

Vatikāna lēmums

Romas katoļu Baznīcas Rīgas archibīskaps mētopolīts Zbignevs Stankevičs iecelts Vatikānā darbošās Pontifikālās kristiešu vienotības veicināšanas padomē. Pirmā padomes sēde, kuŗā Z. Stankevičs piedalīsies, notiks šā gada novembrī Romā.

Pontifikālās padomes prezidents kardināls Kurts Kochs vēstulē uzsvēra Rīgas archibīskapa mētopolīta kompetenci oikūmenisma jautājumos. Vatikāna lēmums Kristiešu vienotības veicināšanas padomē iekļaut archibīskapu no Latvijas liecina, ka labās kristiešu attiecības mūsu valstī noder par iedvesmojošu kristiešu sadarbības paraugu arī citur pasaulē.

***

PVN likmes samazināšana

Ministru prezidents Valdis Dombrovskis (*Vienotība*) preses konferencē sacīja, ka pievienotās vērtības nodokļa (PVN) likmes samazināšana no 22% līdz 21% ar šā gada 1. jūliju no budžeta šogad prasīs 16,5 miljonus latu, nākamgad – 40,5 miljonus latu. Darbaspēka nodokļu ietekme būs atkarīga no scēnārija, kāds tiks izvēlēts turpmākajās diskusijās. Konceptuāli panākta vienošanās par Finanču ministrijas ierosinātajām nodokļu maiņām, taču jautājumā par iedzīvotāju ienākuma nodokli (IIN), neapliekamo minimumu un atvieglojumiem par apgādājamajiem vēl būs jādiskutē. Iedzīvotāju ienākuma nodokli varētu pazemināt ar 2013. gada 1. janvāri, neapliekamo minimumu varētu palielināt no 2013. gada 1. jūlija.

***

Paaugstinās pensionēšanās vecumu

Saeima pirmajā lasījumā atbalstīja likumprojektu, kas paredz pensionēšanās vecuma paaugstināšanu. Plānots, ka 2014. un 2015. gadā 1. janvārī to paaugstinās par trim mēnešiem, bet ar 2016.

gadu to ik gadu paaugstinās par pusgadu, līdz 2020. gadā būs saņiegti 65 gadu vecums.

***

Aliens are coming!

Biedriba "Par godīgumu un taisnīgumu", ko pārstāv Aleksandrs Gaponenko un Jeļena Bačinska, sākot Latvijas nepavalstnieku protesta kampaņu *Aliens are coming!*, aicinot rakstīt vēstules ES institūcijām. Bačinskas ieskatā jau vairāk nekā 20 gadus Latvijas nepavalstniekiem ir liegta vairākas politiskās, ekonomiskās un sociālās tiesības. Plašas diskusijas izraisīja lielveikalu tīkla *Elkor* rīcība, kas tiek vērtēta kā Latvijas pavalstniekus diskriminējoša. *Elkor* martā piedāvāja 11% atlaidi, ja tiek uzrādīta pircēja ārvalstu pase. Šādas atlaides piedāvātas arī nepavalstniekiem.

***

Sarežģis referendumu ierosināšanu

Saeima otrā lasījumā atbalstīja apstrīdētos grozījumus likumā „Par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu”. Paredzēts atteikties no līdzšinējās divu posmu parakstu vākšanas sistēmas referenduma ierosināšanai. Lai referendums notiktu, līdz šim bija jāiegūst vismaz 10% iepriekšējās Saeimas vēlēšanās piedalījušos atbalsts. Turpmāk referendumu uzsākšanai būs jāsavāc aptuveni 150 tūkstoši parakstu un iniciatīvas virzītājiem tas būs jādara pašiem.

***

Latvijas vēsturnieki Maskavā

Latvijas vēsturnieki, kuŗi aprīlā nogalē devās uz Maskavu, komandējuma laikā strādājuši Krievijas Valsts sociālpolitiskajā vēstures archīvā. Viņi iepazīušies ar Komunistiskās internacionāles dokumentiem.

Komunistiskā internacionāle – starptautiska komunistu organizācija – darbojās no 1919. līdz 1943. gadam un izvērta plašu darbību Eiropas valstīs, tostarp Latvijā.

***

Svešvalodu apguve Latvijā

Pēc lietpratēju pētījumiem, Latvijas vispārīgizglītojošās skolās populārākās svešvalodas ir angļu, krievu, vācu un franču valoda.

Latvijā, tāpat kā pārējās Baltijas valstīs, otrā populārākā svešvaloda skolā ir krievu valoda (skolās, kas īsteno mazākumtautību programmas, krievu valoda tiek apgūta kā dzimtā valoda), pārējās ES valstīs to apgūst ļoti maz cilvēku vai neapgūst nemaz.

Analizējot situāciju svešvalodu apguvē skolās Baltijas valstīs, var secināt, ka Igaunijā un Lietuvā procentuāli vairāk nekā Latvijā ir skolēnu, kuŗi mācās vācu un franču valodu, savukārt Latvijā ir nedaudz vairāk skolēnu, kuŗi mācās angļu valodu.

Eiropas Savienības pavalstnieki, kuŗi prot visvairāk svešvalodu, ir luksemburģieši – 99% Luksemburgas iedzīvotāju prot vismaz vienu svešvalodu, viņiem seko slovakie – 97% un latvieši – 95%. Kopš 2001. gada ir auguši ES pavalstnieku valodu prasmju rādītāji un arī uzlabojusies attieksme pret svešvalodu apguvi, resp., valodu prasmes tiek uzskatītas par noderīgām (83% respondentu 2005. gadā salīdzinājumā ar 77% 2001. gadā svešvalodu prasmes ieskata par noderīgām). Salīdzinājumā ar pārējām ES tautām visaktīvāk svešvalodas mācās zviedri (32%), latvieši (28%) un somi (28%); lielāka vēlēšanās pilnveidot savas svešvalodu prasmes ir latviešiem (39%), slovakie (36%) un čehiem (33%).

***

Virves vilkšanā uzvar

Daugavas labā krasta vienība

Ar lielu interesi tika gaidīts saistīgais 4. maija notikums – virves vilkšanas sacensības uz Vanšu tilta. Uz spēkošanas tika aicinātas Daugavas labā un kreisā krasta vienības ar saviem spēkavīriem. Gaidīja, ka abās pusēs būs spēkos līdzvērtīgi sāncenši. Taču izrādījās, ka labā krasta virves vilcēji ir krietni spēcīgāki par „kreisajiem”. Viņi konkurentus pāri noteiktajai robežai pārvilkā 30 sekundēs.

Sacensībās izmantoja Rīgas Brīvostas sagādātās divas 200 m garas virves, no kuŗām bija izveidota viena 400 m gara virve. Tās izturību iepriekš pārbaudīja Rīgas brīvostas velkoņi – *Santa* un *Stella*.

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

SPILGTS CITĀTS

Zatleram jāatsakās no dārgā limuzīna un ekskluzīvā dzīvokļa...
(No ZZS Saeimas frakcijas priekšsēža Augusta Brigmaņa intervijas laikrakstā NRA)

Brigmanim jautāja, kā Zatlers varētu atgūt autoritāti? Deputāts atbildēja:

No Saeimas tribīnes pateikt – godājāmie deputāti, es šeit publiski nododu savu jaunā limuzīna atslēgas Saeimas priekšsēdei Solvītai Āboltīnai un atsakos no savām privilēģijām, kuŗas uzskatu par nepareizām. Paldies tiem vīriem [miesassargiem], kas man te staigā līdzī pa Saeimu, bet man viņi vairs nav vajadzīgi. To es sa-

ku bez humora. Ar to arī pašreizējais prezidents Andris Bērziņš sāka, atsakoties no Jūrmalas rezidences, arī apsardze ir tāda neuzkrītošāka. Tās dzīvokļa atslēgas pie viena kopā ar automašīnas atslēgām būtu jānoliek. Nav jau viņam tie apstākļi tādi, ka uz ielas jādzīvo. Šādi Zatlera soļi prasās, jo tā būtu adekvāta reakcija uz tiem saukļiem un augsto morāles latīņu, kādu Zatlers ir vārdos uzlicis.

LAIKU UN VIETU MIJĀS

No Okupācijas mūzeja līdz okupācijas būtībai

VĒROJUMI UN PĀRDOMAS

Juris Dimiters ir ārkārtīgi apdāvināts plakāta meistars. Bet citādi - man trūkst vārdu. Viņš skumst pēc Brežņeva laikiem un intervijā, kas publicēta portālā www.kasparov.ru, aprakstot Latvijā mītošo krievvalodīgo situāciju, izsakās visai krasi: "Latvijas krievi uzskata Latviju par savu dzimteni. Pēdējos divdesmit gados sārts, uz kuŗa viņš mēģina sadedzināt, ir dedzis bez mitas. Ik gadu kāds lūkojis piesviest jaunu pagali. Brīžiem man liekas, ka tas tiek inspirēts no ārienes. Jo, teiksim tā, paši "niknākie" latvieši pret krieviem vērstajā politikā ir tie latvieši, kas atgriezušies Latvijā, to nepazīstot." Tātad trimda ir tā vainīgā. Iegaumējiet!

Jurim Dimiteram laupa miegu Okupācijas mūzejs. Jau š. g. jan-

vārī intervijā *NRA* žurnālistei Laurai Brokānei viņš pauda domu, ka vajadzētu šo mūzeju likvidēt: "Ir izveidojies tāds kā okupācijas marketing, kam iedala līdzekļus un ar to pelna maizi, - tiek uzturētas biedrības un fondi, par ko saņem grantus." Arī to iegaumējiet!

Vēl krasāk viņš šo temu zēlē tagad, intervijā portālam www.kasparov.ru: "Likvidēt Okupācijas mūzeju. Tā vietā - vai nu atkal strēlnieku mūzeju, vai izveidot kopīgu mūzeju: gan sarkaniem, gan baltiem. Nedrīkst ik reizi pārakstīt vēsturi. Vai ko, tagad kaut kādu mežabrāli, kuŗš izvarojis meiteni - komjaunieti, ieskaitīsim nacionālos varoņos?"

Izteiksmes veids tāds, ka komentāri lieki.

Iekams pieskarsimies strēlnieku temai, man te gribētos atgādināt trīs principus, kas būtu jāievēro visiem vēsturniekiem: neizskais-

tināt, nedaimonizēt, nenoklusēt! Aprakstīt, kas bijis...

Reiz man jau gadījās piekrist kāda gudra ārlatvieša priekšlikumam - katram no trim strēlniekiem, kas veido pieminekli Okupācijas mūzeja priekšā, cepures kokardi veidot citādu - vienam cara armijas ovālu, otram sarkano zvaigzni, trešajam latviešu "saulīti". Tas atbilstu vēsturiskajai patiesībai.

NRA intervijā Juris Dimiters teica: "Latviešiem ir divas svētas lietas - dainas un strēlnieki. Bet kārtējo reizi no vēstures failiem tiek dzēsta strēlnieku piemiņa. Mūsu strēlnieki mainīja pasaules gravitāciju, pagrieza to uz citu pusi."

Citā plāksnē jeb griezumā strēlnieku temai pieskāries Andrejs Panteļejevs laikrakstā *Diena*: bez, teiksim, Trocka un Kaganoviča "ir arī spožas latviešu zvaigznes, kas mirdz pie tām pašām asiņainajām

debesīm. Sākot ar "naīvo" Jukumu Vācieti, kas izglāba Ļeņinu un Trocki (...), ar ne vairs tik naīvo Rudzutaku, kuŗš ar uguni un zobenu pievienoja Vidusāziju topošajai padomju imperijai, un beidzot ar čekas zvaigznēm - tādiem kā Jēkabs Peterss un Mārtiņš Lācis (...), un tas, ka daudzi latviešu lielinieki pēc tam tika Staļina represijās iznīcināti (...) nepadara šīs personas par cēlākām."

Tā bija - neko darīt.

Tikmēr "troika" - Urbanovičs, Jurgens un Paiders - raujas vaiga sviedros: viņu *Nākotnes melnrakstu* otrais sējums ticis svinīgi atvērts viesnīcas *Bergs* konferenču zālē, skanot avižu *Čas* un *Vesti Segodņa* pārstāvju aplausiem. Šī pasākuma ietvaros Igors Jurgens teica: "Man liekas, ka 1940.-1941. gadā latviešu elite izdarīja pareizo izvēli, pievienodamās uzvarētājiem. Tas ļāva saglabāt teritoriju un valstiskumu."

Jūs kaut ko sapratāt?

Atvadisimies no Urbanoviča, Jurgena un Paidera un paskatīsimies, ko 1969. gadā izcīlās Latvijas sociāldemokratijas darbinieks Fricis Menders rakstīja savā apcerējumā *Krievu imperiālisms un latviešu tauta*, kuŗa manuskripta norakstu čekisti pārtvēra Tallinas muitā, kad Paulis Lazda to grasījās aizvest uz brīvo pasauli: "Mēs, latvieši, **esam ar militāru spēku iekļauti** valstī, kuŗas režīmu šodien var nosaukt par pusmilitāru diktatūru vai apslēptu militāru."

Ar militāru spēku iekļauti! Šie četri vārdi būtu jāpabāž zem deguna minētajai "troikai", jo tā nu ir lietas būtība. Sirmis Fricis Menders, kas jaunībā bija piedalījies 1905. gada revolūcijā, bija Satversmes sapulces un četru Saimeņu deputāts un septiņus gadus - gulaga vaņģinieks, zināja, ko raksta, jo zināja, **kā tas bija**.

Franks Gordons

Lielāka skaidrība Amerikā

Šonedēļ jāatvainojas *Brīvās Latvijas* lasītājiem, jo rakstīšu par politiku Amerikas Savienotajās Valstīs. Tiesa, tā attiecas uz visu pasauli, un tāpēc varbūt var raisīt interesi arī Eiropā un citviet pasaulē.

Nu kļuvis gandrīz pilnīgi droši zināms, ka Republikāņu partija ASV prezidenta amatam izvirzīs kādreizējo Masačusetas pavalsts gubernatoru Mītu Romniju. Rakstu „gandrīz” tāpēc, ka vēl nav padevis kongresmenis Rons Pauls, bet viņam izredzes apgūt nepieciešamo delegātu skaitu ir tuvas nullei. Tas pats Romnijs vien būs.

Viņš ir cilvēks, par kuŗu ir vairāk jautājumu nekā atbilžu. Sāksim ar to, kā viņš piedalījās republikāņu priekšsacīkstēs. Mūsdienu Republikāņu partija vairs nav ne tuvu tāda, kāda tā bija, man augot. Tajā laikā partijā bija arī mēreni noskaņoti politiķi, kuŗiem nebija problēmu sadarbības ar Demokrātu partiju tad, kad tas bija nepieciešams.

Pagājušā gadsimta 70. gados es sešus mēnešus pavadīju Vašingtonā par pāžu ASV Senātā. Mans sponsors bija Ilinojas senators Čārlzs Persijs, un viņš bija visnotaļ liberāli noskaņots republikānis. Mūsdienās partiju ir pārņēmuši divi spēki, viens par otru sliktāki. Pirmie ir tā dēvētie evaņģeliskie kristieši, par kuŗiem kāds asprātis reiz teicis, ka viņuprāt cilvēka dzīve ir svarīga no brīža, kad ieņemts auglis, līdz brīdim, kad piedzimst bērns. Pēc tam republikāņiem par attiecīgo cilvēk bērnu vairs nav nekādas intereses. Nudien, evaņģeliskie kristieši lielākoties ir ieinteresēti jautājumos, kas saistāmi ar seksu (*dzimumu*). Republikāņi vēlas ierobežot sievietes tiesības; priekšvēlēšanu laikā pat izskanēja doma, ka būtu aizliedzami kontracetīvie līdzekļi. Evaņģeliskie

kristieši par abortu negrib dzirdēt neko, nemaz nerunājot par geju un lesbiešu tiesībām.

Otra grupa ir tā dēvētie tējas dzērāji. Tā ir kustība, kuŗai varbūt sekas jautājumi ir mazāk svarīgi, taču uzstājīgi viņi ir par valsts budžeta jautājumiem, proti, - nekāds jaunus nodokļus, bet valdības apjoms jāsamazina tiktāl, kā to kādreiz teica Kalifornijas pretnodokļu aktivists Grovers Norkvists, - lai to varētu noslicināt vannā. Tomēr šie ļaudis nav gatavi atbalstīt finansējuma samazinājumu tajās jomās, kuŗās tas ir aizgājis līdz ārprātam, proti, - militārajā jomā, kā arī Džordža Buša, jaunākā un dumjākā, iedibinātajā Iekšzemes drošības aģentūrā. Tāpat viņi nav mierā ar samazinājumiem sociālās nodrošināšanas sfairā, lai arī tādas programmas kā veselības aprūpes programma *Medicare* ir nonākusi lielās grūtībās laikā, kad gados vecu ļaužu kļūst arvien vairāk (piedevām mūsdienās cilvēki dzīvo daudz ilgāk, nekā tas bija pat pirms 50 gadiem), bet jaunāku cilvēku, kuŗi maksā nodokļus, - arvien mazāk.

„Nekādus jaunus nodokļus” - tas ir arī Republikāņu partijas lozungs. Aktivisti cenšas piespiest augsta līmeņa politiķus parakstīt deklarāciju, kuŗā teikts, ka viņi nekad un nekādā ziņā nebalso ne par kādu nodokļu pacelšanu. Grūti iedomāties bezatbildīgāku pieeju politikai un valstij, vēl jo vairāk tāpēc, ka republikāņi joprojām augstā godā tur kādreizējo ASV prezidentu Ronaldu Reigānu, acīmredzot ignorējot faktu, ka viņš nodokļus pacēla ne vienu, ne divas, bet veselas 11 reizes astoņu gadu laikā. Nav nekādu šaubu, ka Reigāns mūsdienu Republikāņu partijā nejustos labi.

Republikāņiem ir arī otra problēma, proti, viņi Kongresa līmeni ir kļuvuši pagalam nepraktiski tādā ziņā, ka viņiem mērķis ir

tikai viens vienīgs: pretoties absolūti jebkam, kas nāk no ASV prezidenta Baraka Obamas Baltā nama. Uzskatāms piemērs - **veselības apdrošināšana**. Amerika ir vienīgā Rietumu pasaules lielvalsts, kuŗa saviem iedzīvotājiem nenodrošina automatisku veselības apdrošināšanu, un tad, kad B. Obama piedāvāja plānu, kā to izdarīt, republikāņi brēca, ka viņš vēlas nogalināt vecmāmiņu un ko tik vēl ne. Otrs piemērs bija bridī, kad prezidenta kundze Mišela Obama izteica domu, ka Amerikā ir pārāk daudz tuklu un resnu bērnu un tāpēc vairāk vajag domāt par kārtīgu ēšanu un vingrošanu. Klausoties republikānos, varēja rasties iespaids, ka nekad mūžā nav pieredzēts lielāks cilvēka tiesību pārkāpums. Ko gan šī sieviete iedomājas, kādam iesakot ēst vairāk dārzeņu un mazāk zviņnēt divānā?! Veselības apdrošināšana bija lielās politikas jautājums, bet republikāņi pastāvīgi cenšas apgalvot, ka prezidents ir sociālists, ka viņš nav dzimis Amerikā u.tml. Viņu propagandas birojs ir telekanālis *Fox News*, kam ar ziņām klasiskajā nozīmē ir aptuveni tikpat daudz sakara kā papagaillim ar nilzirgu, tātad - nav nekāda.

Romnijam šī lieta ir problemātiska tāpēc, ka priekšvēlēšanu laikā viņš bija spiests laizīties ap šo cilvēku medus podu. Pārējie kandidāti bija, maigi sakot, visai divaini, bet, ja Romnijs gribēja tikt pie republikāņu balsīm, tad viņam bija jādzied tajā pašā korī. Liekulības šajā procesā netrūka ne mirkli, jo, būdams liberālās Masačusetas pavalsts gubernators, arī Romnijs bija liberāli noskaņots cilvēks. Starp citu, Baraka Obamas veselības aprūpes programma ir gandrīz tas pats, ko Romnijs tolaik ieviesa savā pavalstī. Ja viņš tagad teiktu, ka B. Obamas programma nekam neder, tas nozīmētu, ka viņš acīmredzot tagad domā, ka arī viņa paša program-

ma nekam neder.

Romnijs ir arī stāvus **bagāts**. Tas pats par sevi, protams, nav nekas slikt, bet arvien skaidrāk redzams, ka šis cilvēks valsts vienkāršos iedzīvotājus nesaprot un negrib saprast. Viņš ir piedzimis bagātā ģimenē (tēvs - kādreizējais Mičiganas pavalsts gubernators Džordžs Romnijs), visu mūžu ir bijis bagāts un no tā neatkāpsies. Pielauju, ka lasītāji Amerikā atceras to dienu, kad Romnijs viesojās kādā ēdnīcā un klātesošajiem teica: „Es jūs saprotu, es arī patlaban esmu bezdarbnieks.” Jā, „bezdarbnieks” ar daudziem miljoniem dolaru bankā. Cits piemērs ir nesenāks, kandidāts stāvēja ļoti turīga cilvēka ļoti smalkās mājas pagalmā un teica, ka „republikāņi vēlas, lai visi amerikāņi kādreiz dzīvotu šādi”. Nuja. Tikpat labi viņš varētu vēlēties, lai visiem amerikāņiem pie kājām pieaugtu ritentiņi, jo tad tiktu atrisināta sabiedriskā transporta problēma.

Vēl jāpādomā arī par to, ko bagātais Romnijs darīja laikā, pirms kļuva par kandidātu prezidenta amatam. Viņš strādāja firmā, kuŗas galvenais mērķis bija nopirkt uzņēmumu, radikāli samazināt tā izdevumus, līdz ar to panākot, ka daudzi cilvēki zaudē darbu, un pēc tam uzņēmumu vai nu pārdot, vai likvidēt pavisam. Atkal - tas diez ko neliecina par Romnija spēju saprast, cik daudziem amerikāņiem arī vidusšķirā patlaban ir ļoti lielas problēmas.

Ko tas viss nozīmē? Manuprāt, tas nozīmē, ka **visnotaļ garantēta ir Baraka Obamas ievēlēšana vēl uz četriem gadiem Baltajā namā**. Prezidentam nebūs grūti amerikāņus pārliecināt, ka Romnijs, pirmkārt, ir cilvēks, kuŗam nav ne mazākās izpratnes par to, kā dzīvo vidējais valsts iedzīvotājs, otrkārt, cilvēks, kuŗam pašam savas pārliecības nav vispār, jo viņš ir gatavs vienā teikumā vai rindkopā izteikt divus galīgi pretējus apgalvojumus, un, treškārt, cilvēks, kuŗam tomēr nav nepie-

ciešamās pieredzes, lai būtu valsts prezidents. Ārpolitikas un valsts drošības jautājumos viņam nav itin nekādas pieredzes. Cits jautājums - vai Demokrātu partijai izdosies saglabāt vairākumu ASV Senātā (un par to, cik ļoti ir degradējusies ASV politika, daļrunīgi liecina fakts, ka šogad uz vietu Senātā vairs nekandidēs viena no atlikušajām liberālajām senātorēm Olimpija Snouva no Mēnas, - viņai viss esot apnīcis) vai arī atgūt vairākumu Kongresa apakšpalātā, bet Obamam pašam, manuprāt, nav iemesla īpaši raizēties.

Ko tas nozīmē Latvijai? Neko. Mums gan tik domāt, ka esam pasaules naba un viss grozās ap mums, bet Amerikai Latvija ir maza valsts, jauki, ka tā ir amerikāņu sabiedrotā, bet ar to arī apmēram viss ir pateikts. Plašāk raugoties - nav no svara, vai Baltajā namā saimnieko republikānis vai demokrāts, ASV ārpolitika tomēr ir vienota, un nav iemesla domāt, ka Mīts Romnijs pret mūsu valsti izturētos īpaši citādi, kur nu vēl labāk par Obamu, jo sevišķi tāpēc, ka mums būtiskais - NATO - nav tā organizācija, kas svaidās šurpu turpu atkarībā no tā, kuŗš Amerikā ir prezidents. Drīzāk Amerikā dzīvojošiem latviešiem būtu jādomā par savu valsti. Izvēle ir starp nosacīti liberālu un reakcionāri konservatīvu pieeju sociāliem jautājumiem, kā arī par atbildību un bezatbildību valsts finanču jautājumos. Nesaku, ka demokrati ir pati pilnība, bet republikāņi patlaban ir tik dziļi iebraukuši auzās, ka, manuprāt, atbalstu viņi nav pelnījuši nekādu. Izvēle starp Romniju un Obamu nav nekāda izvēle, Obama tomēr ir galvas tiesu pārrāks. Jautājums ir cits: vai nākamajos četros gados viņam būs Kongress, kas būs gatavs ar viņu sadarbīties, vai arī Kongress, kuŗš, tāpat kā pēdējos divos gados, nedarīs neko un visam, kas nāk no Baltā nama, automatiski pateiks „nē”. Un tas, lūk, Amerikai tomēr ir būtisks jautājums.

Kārlis Streips

Nekas vēl nav beidzies

Pagājušajā nedēļā publiski tapa pieejams Drošības policijas (DP) 2011. gada darbības pārskats. Kādā no komentāriem jau esmu rakstījis par Satversmes aizsardzības biroja (SAB) 2011. gada pārskata publisko daļu, kurā par būtisku draudu Latvijai minēta Krievija un tās politika saistībā ar tautiešiem, kuŗi dzīvo Latvijā. Drošības policijas pārskatā par šiem apdraudējumiem runāts konkrētāk, minot to cilvēku uzvārdus, kuŗi iesaistās dažādās aktivitātēs. Pārskata sākumā, rakstot par Krievijas īstenotās tautiešu politikas radīto apdraudējumu Latvijai, citēts Krievijas ārlietu ministra Sergeja Lavrova teiktais: „Krievija sniedz atbalstu diasporām, pirmām kārtām palīdzot tām konsolidēties, savukārt diasporas cenšas darboties Krievijas interesēs.” DP atzīst, ka Latvijā būtībā ir beidzies Krievijas tautiešu „sakārtošanas periods” un ir izveidotas sabiedriskās organizācijas un to koordinējošās struktūras, ir apzināti līderi un aktīvistu, ir sakārtoti sadarbības un finansēšanas mehānismi un, visbeidzot, – šīm organizācijām ir doti konkrēti rīcības mērķi.

Viens no galvenajiem uzdevumiem ir darbs ar jaunatni tuvējās ārzemēs (tā Krievija dēvē bijušās PSRS republikas), – Latvijā tiek veidotas stabilas jaunatnes organizācijas, kas cieši sadarbojas gan ar līdzīgām organizācijām Krievijā, gan ar Krievijas varas pārstāvjiem dažādos

līmeņos. Otrs svarīgākais Krievijas darbības virziens ir krievu valodas lietojuma nostiprināšana ne vien tautiešu mītnes zemēs, bet visā Eiropā. Tādēļ Latvijā notiek mērķtiecīga krievu kultūras telpas paplašināšana un, protams, agrāk vai vēlāk tā tiek politizēta un piepildīta ar attiecīgo ideoloģiju. Starp citu, piemērs tam, kā mērķtiecīgi tiek dibinātas dažādas sabiedriskās organizācijas, ir divas *Saskaņas centra* (SC) dibinātas un atbalstītas organizācijas, kuŗu valdēs ir gandrīz tikai SC biedri: “9. maijs” vairāk domāts gados vecākiem cilvēkiem, kuŗi paši ir kaŗojuši vai arī grib pieminēt Lielo Tēvijas kaŗu, un “Mums pa ceļam” ir jauniešu organizācija, kas saista jauniešus ar dažādiem, arī pavisam nepolitiskiem pasākumiem kā potenciālos SC biedrus.

Šajā ciņā par ietekmi cilvēku prātos veiksmīgi darbojas arī krievu televīzija *Pirmais Baltijas kanālis* (PBK) – jau vairāku gadu gaŗumā tiek ievērota tradīcija, ka PBK mātes uzņēmums *Baltijas Mediju alianse* (BMA) jaunāko klašu skolēniem un viņu vecākiem mācību gada sākumā noorganizē bezmaksas braucienus ar kuŗi pa Dau-gavu. Braucienu laikā bērni tiek cienāti ar kārumiem, notiek dažādas izklaides. 2011. gada 1. septembrī tādā braucienā kopā ar vecākiem piedalījās aptuveni 500 bērnu. Tas savukārt nozīmē, ka PBK rūpīgi strādā ar bērnu un jauniešu auditoriju, veidojot sev uzticamus skatītājus, kuŗi, protams, ticēs visam, ko viņiem rāda un stāsta arī tad, ja tas skars politiku. Ja vēl atceras, ka

Rīgas pilsētas galvas un SC līdera Nila Ušakova sadarbība ar PBK ir ļoti cieša un faktiski PBK un Ušakovs savstarpēji saskaņo daudzus ziņu sižetus, tad aina kļūst pavisam skaidra.

DP pārskata secinājumi saistībā ar Krievijas īstenoto tautiešu politiku un tās apdraudējumi Latvijā īsumā ir šādi:

- tautiešu politikas īstenošanas metodes ir kļuvušas mērķtiecīgākas, tāpēc var palielināties šīs politikas radītie riski nacionālajai drošībai;

- pieaug praktiskā sadarbība starp jauniešu organizāciju pārstāvjiem un Krievijas jauniešu organizācijām, kas šo jauniešu saikni ar Krieviju padara aizvien noturīgāku;

- tautiešu politikas ietvaros notiekošie procesi rāda, ka Krievija vēlas sagaidīt atdevi no šīm organizācijām un personām, tādēļ tās tiek mudinātas rīkoties, lai sasniegtu konkrētus rezultātus;

- Krievijas tautiešu politikas finansējums nav caurskatāms, tas bieži netiek atspoguļots organizāciju finanču gada pārskatos, un tā ienākšanai Latvijā tiek izmantoti dažādi kanāli.

Savā pārskatā DP arī norāda, ka, no vienas puses, radikāli orientētās ekstrēmistiskās organizācijas un to pārstāvji cenšas pietuvināties partijām un iekļauties politikā un, no otras puses, partijas un politiķi apzināti un mērķtiecīgi iesaista un pietuvina sev šos radikāli noskaņotos cilvēkus, tādējādi radikālizējot visu Latvijas politisko vidi. Piemēram, pirms referenduma par otru valsts valodu tikos ar SC Saeimas deputātu Borisu

Cilēviču un sarunas gaitā viņam jautāju, kādēļ SC atbalsta nacionālboļševiku Lindermanu. Atbilde bija, ka nekas cits neatliekot, jo citādi SC savus mērķus sasniegt nevarot. Tātad partija ir gatava apzināti padarīt sabiedrības noskaņojumu radikālāku vienai par kādu cenu, jo galvenais ir panākt iekļūšanu varas gaitēs un attaisnot Kremļa cerības un finansējumu. Nepašaubāmi, tas ir ļoti bīstami, un miers sabiedrībā ir tikai šķietams.

Par to, ka Kremļa atbalstītāji un tautiešu politikas kopēji izdomā arvien jaunus piedāvājumus, kā panākt sev kādas privilēģijas, liecina tīmekļa vietnē *Russkij mir* (“Krievu pasaule”) 6. maijā publicētā ziņa. Tās autors ir Latvijas Krievu kultūras centrs Maskavā. Izrādās, šis centrs iesniedzis Krievijas Valsts domei priekšlikumus krievu aizsardzībai darba tirgū Latvijā. Priekšlikumā paredzēts, ka tajos Latvijas uzņēmumos, kuŗi ražo produkciju eksportam uz Krieviju, nodarbināto skaitam pēc tautības ir jābūt proporcionālam pilsētā dzīvojošo krievu skaitam. Ja, piemēram, Rīgā ir 55 procenti krievvalodīgo iedzīvotāju, tad uzņēmumā, kas atrodas Rīgā un ražo eksportam uz Krieviju, jābūt 55 procentiem krievvalodīgo darbinieku. Ja tādi noteikumi tiktu ievēroti, tad Krievija šim uzņēmumam varētu pazemināt ievadmuitu, bet, ja tā nebūtu, Krievija varētu piedāvāt uzņēmumam gada laikā situāciju mainīt. Ja arī pēc gada 55 procenti uzņēmuma darbinieku nebūtu krievvalodīgie, Krievija šim uzņēmumam

ievedmuitu varētu palielināt divas trīs reizes. Starpību starp standarta ievadmuitu un palielināto muitu Krievija varētu izmantot dažādām programmām un projektiem krievvalodīgo atbalstam Latvijā. Latvijas Krievu kultūras centrs Maskavā iesniegumā Krievijas Valsts domei arī raksta, ka daudzi Latvijas uzņēmumi, kas ražo produkciju eksportam uz Krieviju, atbalstot Latvijas “nacionālistiskās partijas”, tāpēc krievi Krievijā, paši to nemaz negribot, sponsorējo krievu diskrimināciju Latvijā. Tāpēc to uzņēmumu kontrole, kuŗi ražo eksportam uz Krieviju, esot jānodod Latvijas krievu sabiedrisko organizāciju rokās, lai tās varētu pārbaudīt, vai uzņēmumos strādā pareizais krievu skaits.

Protams, priekšlikums ir pavisam schizofrenisks, jeb, kā mēdz sacīt Latvijā, pat slima suņa murgos nekāds tāds nerādās. Jāpiebilst, ka Latvijā ziedot naudu politiskajām partijām drīkst tikai fiziskas personas, turklāt acīmredzot apzināti tiek jaukti jēdzieni “nacionāls” un “nacionālistisks”. Dabiski, Latvijas Krievu kultūras centra rakstītais vairāk līdzinās absurdam anekdotam, taču Krievijas politika, kaut arī brīžiem absurda, diemžēl ir pavisam reāla, un Putins prezidenta amatā situāciju tikai pasliktinās. Protams, Valsts domei tādi noteikumi būtu jāpieņem, bet nav zināms, vai tā notiks. Skaidrs ir tikai tas, ka ap šiem priekšlikumiem trācis tiks rīkots liels.

Sallija Benfelde

VIEDOKLIS

Dr. Kārlis Āboliņš

Par Latvijas tautsaimniecības pareizo ceļu

Par Latvijas tautsaimniecības pareizo ceļu ir jādodomā un jādiskutē daudz un intensīvi, lai mazinātu emigrācijas un demogrāfijas radītās briesmas.

Viens no galvenajiem diskusiju punktiem – vai bija pareizi ārstēt Latvijas ekonomisko krīzi ar iekšējo devalvāciju, nevis ar lata devalvāciju. Vēl ir jautājums par eiro ieviešanu 2014. gadā.

Pēc manām domām, Latvijas ekonomiskā krīze nebūtu tik briesmīga, ja Latvijā būtu pareiza banku sistēma un pareiza nodokļu politika.

Pareiza banku sistēma un nodokļu politika ir tikai divi no trīs stūrakmeņiem, kuŗi vajadzīgi sekmīgai tirgus saimniecībai. Trešais stūrakmens taču ir pats svarīgākais, lai būtu sociāli atbildīga tirgus saimniecība. Trešais stūrakmens ir sociāli atbildīgi uzņēmēji – saimnieki.

Vācijas ekonomisko krīzi pārdzīvoja un pārdzīvo sekmīgāk un šodien ir noteicošā tautsaimniecība Eiropā tieši tāpēc, ka sociālā tirgus saimniecība ir pārāka par anglosakšu neolibērālās saimniecības priekšstatiem un to profesoru komentāriem, it sevišķi jau no ASV.

Latvijā stūrakmeņu trūkums

Ir pareizi norādīt, ka Latvijā jāveicina rūpniecības izaugsme. Pareiza ir norāde, kā to dara Jānis Kramēns savā rakstā „Vai Latvijas tautsaimniecība ir uz pareizā ceļa”, ka Latvijas tautsaimniecībā tikai 10% ir rūpniecība, Vācijas – ap 40%.

Vācijas lielais rūpniecības īpatsvars izskaidrojams tādējādi, ka Vācijā darbojas sociāla tirgus saimniecība ar labi izkoptiem iepriekš minētiem trīs stūrakmeņiem.

Diemžēl Latvijā nedarbojas neviens no šiem stūrakmeņiem, un tāpēc pat 10% rūpniecības Latvijas tautsaimniecībā ir lielas apbrīnas vērti.

Vēl šad un tad var dzirdēt vai lasīt, ka Padomju Latvijā bijusi liela ražošana – VEF, Radioteknika, Alfa utt. – un, kā postpadomju rupori melš, tā tikusi iznīcināta, Latvijai piekāpjoties Rietumu priekšā un it sevišķi jau Eiropas Savienības (ES) noteikumiem.

Tomēr pareizi ir tas, ka Padomju Latvijā ražotiem produktiem pēc Pad. Savienības sabrukuma nebija noieta pat Krievijā. Pareizi, VEF bija toreiz lielākais

telefona aparātu ražotājs pasaulē. Bet kuŗam vēl vajadzēja ripas telefonu, ja par to pašu naudu varēja nopirkt taustiņu telefona aparātu?

Šo situāciju zinu pēc paša pieredzes, jo agrajos deviņdesmitajos gados VEF, Radiotekniku, Alfu un citus Latvijas ražotājus prezentēju Hanoveras rūpniecības gadatirgū Vācijā ar cerību vai sapni, ka varbūt kādai zemei Afrikā vai Āzijā tomēr būs vajadzīgi VEF telefoni vai Radioteknikas atskaņotāji. Tie nebija vajadzīgi nevienam.

Kā veidojams pirmais stūrakmens Latvijā – banku sistēma?

Vācijas banku sistēma sastāv no trīs pilāriem: privātās bankas, pašvaldību bankas (krājbankas) un kooperatīvās bankas. Finanču krīzē 2008. un 2009. gadā cieta vienīgi privātās bankas un pašvaldību refinancēšanas bankas, kuŗas nodarbojās ar finanču spekulāciju.

Necieta ne tiešās pašvaldību, ne kooperatīvās bankas. Vācijā var sagaidīt pamatīgu privāto banku reorganizāciju tai nozīmē, ka tās zaudēs it sevišķi jau krājbankām daudzus tos klientus, ku-

ŗiem nav svarīgi spekulatīvi banku produkti. Likvidēs daudzās pašvaldību refinancēšanas bankas, kuŗas vairs nav vajadzīgas.

Pašvaldību banku pilārs ir pamats tam, ka Vācijas krīzi pārdzīvoja samērā labi un šodien ir vadošā valsts Eiropas Savienībā.

Arī kooperatīvās bankas reorganizējās, slēdzot no savām rindām tos biedrus, kuŗi labprāt ņem kooperatīvo banku lētos kredītus, bet depozītus nogulda citās bankās, kur procentu likmes lielākas. Kooperatīvās bankas Vācijā arvien vairāk koncentrējas uz to darbības lauku, kuŗa dēļ tās aizpagājušā gadsimtā tika dibinātas. Proti, lauksaimnieku un lauksaimnieciskās ražošanas un finansēšanas dēļ. Vācijā lauksaimnieciskā ražošana un ražošanas attīstība ir lauksaimnieku kooperatīvu pārziņā un atbildībā.

Latvijas tautsaimniecība nav uz pareizā ceļa, jo Latvijas tautsaimniecībai trūkst pašvaldībām piederošu banku. Tās būtu jāveido pēc Vācijas pašvaldību banku parauga, tādas, kas, starp citu, darbojās Latvijā pirms valsts okupācijas. Pašvaldību bankas ar pašvaldību īpašumiem garantē

depozītu drošību. Tā kā to nevar privātās bankas, tās pakāpeniski izbeigtu savu darbību Latvijā ārpus Rīgas. Pašvaldības bankas garantē katras citas pašvaldības bankas drošību, līdz ar to neviena pašvaldības banka nebankrotē. Tad arī Latvijā kāda finanču ministra teiktais, ka depozītu noguldītājiem ir jāvērtē bankas drošība, būtu galīgas muļķības.

Noguldījumu drošība pašvaldību bankās tomēr ir tikai viens svarīgs šo banku darbības aspekts. Otrs Latvijas tautsaimniecībai ir tikpat svarīgs. Proti, attīstīt ražošanu mazos un vidējos uzņēmumos pašvaldībā. Pašvaldību bankas ir bezpeļņas institūti, kuŗi peļņu izlieto kā sēklas kapitālu jauniem uzņēmumiem. Pašvaldību bankas līdz ar to nevērtē riskus, bet gan attīsta alternatīvas un tās īsteno kopā ar uzņēmējiem.

Ekonomikas ministram Dānielam Pavļutam ir skaidri jāpasaaka, ka bez pašvaldību bankām Latvijā netiks īstenota nacionāli industriāla ražošanas politika – kā “ekonomikas izrāviena” pamats.

(Turpinājums 15. lpp.)

Jaunā Gaita Nr. 269

Pilnīgā saskaņā ar *Jaunās Gaitas* jauneklīgo stilu jaunā numura vāku rotā spilgts Ilgvara Šteina (1925-2011) gleznas „Ikars” fragments. Lindas Treijas piemiņas rakstu par Ilgvaru Šteinu papildina mākslinieka darbu reprodukcijas krāsās un dēla, arī mākslinieka, Jāņa Šteina radītais tēva fotoportrets. Linda Treija iepazīstina arī ar mākslinieci Ināru Matīsu, reproducēti divi viņas darbi. Mākslas nodaļā Māra Branča apceres par Johanu Valteru (1869-1932) un JG lasītājiem labi pazīstamo un viņu iecienīto Laimoni Mieriņu (1929-2011).

Indras Gubiņas septiņi dzejoļi ir savdabīga meditācija par dabas untumaino skaistumu, par mūžlaika īsumu, par vārdu varu un par nāvi: „Kad spuldžu gaismā acis žilbst, / var daudz ko neredzēt. / Un Lielā roka priekškaru / velk lēnām ciet.” Juris Zommers

dzejoļi „Grāmatu tārps nopūšas” saskaita savā īpašumā 5270 grāmatu: „Vismaz puse neizlasītas. Dabiski.”

Gundara Ignata īsstāsta „Lapsas un dzinējsuņi” varonis, romantiski aizsapņojies, saņem sāpīgu sienu, kad brutālā peintbola cīņā viņu nometi darba kollēģes.

Dzejniece, tulkotāja, „¼ Satori” redaktore Ingmāra Balode ar amatabrāli literātūrkritiķi Māri Salēju pārrunā, salīdzina un kontrastē Ulža Bērziņa un poļu rakstnieka, Nobela prēmijas laureāta Česlava Miloša dzejisko ražu.

Jāņa Liepiņa „Šķiršanās spēle” ir vēstule Aleksandram Čakam no Mildas Grīnfeldes, daļa no dzejiska uzveduma, kas veltīts Čaka 110 gadu atcerei. J. Liepiņš dalās atmiņās arī par šogad Dieva mierā aizgājušo dzejnieci Bronislavu Martuževu: „Visur viņa stāģēja, itin kā tautastērpū nēsādama.” Viņas dzejoļu kopojuma „Ceļu krusti” redaktore Laimas Līvenas vēstulē „Miļā Bronā!”, atceroties viņas mūžīgo bezkompromisa nostāju pret padomju režīmu, atgādina, cik smagu nasu dzejniece nesusi un cik liels bijis viņas upuris.

Ingmāra Balode veltī kodolīgus vārdus Nobela prēmijas laureātei, poļu tautības dzejniecei Vislavai Šimborskai (1923-2012). Ulža

Bērziņa tulkotais viņas dzejoļis „Naidis” liecina par autores smalki ironisko, dzelīgo stilu: „Paraugieties, cik funkcionāls / cik labā formā vēl / mūsu gadsimtā naidis.”

Knuts Skujenieks uz Ilmāra Latkovska jautājumu: „Vai latvieši kā kultūras nācija šobrīd ir uz tādas katastrofālas robežas, kā daži uztraucas,” - atbild: „Ir uz diezgan slidenas robežas... Cilvēkiem būtu vajadzīga kaut kāda katarse, bet viņi to negrib pieņemt. Viņi grib tikai atslogoties, izlādēties... Katarses moments pienāks tad, kad sabiedrība sāks reāli apzināties savu situāciju.”

Juris Šlesers dziļi ieskatās Andra Kadeģa biografiskā memuārā „Izraktenī. Atmiņas un liecības. XX gadsimts”. A. Kadeģis trimdas gaitas uzsācis ASV, izglītojies par ārstu, pārcēlies uz Vāciju un Mīnsterē aizritējušā gadsimta 80. gados aktīvi nodevās politikam un sabiedriskam darbam.

Maija Meirāne atvādās no šogad mūžībā aizgājušās fotomākslinieces Helēnas Hofmanes, apraksta viņas mūža veikumu, pieņemot gan viņas abstrakto fotomākslu, gan fotografiju izlasi „Latviešu literāti šeit un tur, saulē un aizsaulē”. M. Meirāne pastāsta arī par Trimdas literatūras pētniecībai veltītu auditoriju Latvijas Universitātes Filoloģijas

fakultātē, kur skapjos glabājas trimdas rakstnieku darbi un sienas rotā viņu fotoattēli.

Laimonis Pūrs turpina iepriekšējā *Jaunās Gaitas* numurā sākt stāstījumu par padomju laika politiķi un žurnālistu Kārli Ozoliņu. Ivars Alķis ieskatās brīvības cīņu dalībnieka, publicista Arvida Valtera Avota mūža pētījumā, ko uz plaša 20. gs. pirmās puses vēstures fona veicis Avota dēls Alnis. Rolfa Ekmaņa vēstures 17. turpinājumā par starptautiskiem raidījumiem latviešu valodā 20. gs. otrā pusē pieminētas cīņas par *Radio Brīvā Eiropa / Radio Brīvība* latviešu valodas raidījumu financēšanu 70. gados.

„Kiberkambaža” nodaļā „Sveiks” kopas dalībnieki pārrunā nepieciešamību Latvijas bērniem mācīt pašu tautas vēsturi. Nodaļā „Dažos vārdos” izziņas par jaunizdevumiem, apbalvojumiem, cildinājumiem, mūziku, teātri, tēlotājmākslu, tradīciju veicināšanu, cīņu par dubultpilsonību, valodu, ērmīgām būšanām, notikumiem Latvijā sendienās, viņdienās, mūsdienās, kā arī par notikumiem citur.

Grāmatu recenzijas: Ināra Klekere par 2009. gadā Ernsta Glika 300. nāves atceres dienai veltītās konferences referātu sakopojumu (red. Māra Grudule un Kristiāne Šillere) „*Mach dich auf und werde licht / Celies nu, topi gaišs*”;

Sandra Milevska par Modra Medņa dzejoļu izlasi „Tavā baltā dārzā”; Aleksandrs Kiršteins par paša rediģēto rakstu krājumu „Nezināmais karš: Latviešu nacionālo partizānu cīņas pret padomju okupantiem 1944-1956”; Aina Siksa par Veronikas Strēlertes tulkoto Makjavelli „Valdnieks”; Lāsma Ģibiete par Māras Rūmnieces tulkoto Lorenša Darelā „Baltazars”; Biruta Sūrmane par Laimas Kalniņas „Runčis-Timiāns un Anns”; Gundars Ķeniņš Kings par *Journal of Baltic Studies* 2011. gada decembra numuru.

Jaunās Gaitas atsevišķu numuru par 10 ASV dolariem varat pasūtīt, rakstot vai zvanot Jurim Žagariņam, tālr.: 413-732-3803, e-pasts: juris.zagarins@gmail.com; galvenā redaktora Rolfa Ekmaņa e-pasta adrese: rekmanis@gmail.com un rolfs.ekmanis@asu.edu

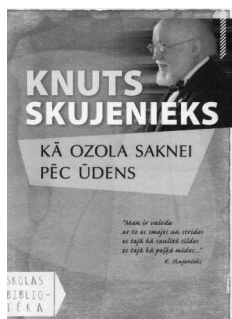
Divu gadu abonements (astoņi numuri) maksā \$76, viena gada - \$39 (vienādi ASV un Kanadā valūtā).

Čeks, izrakstīts *Jauna Gaita, Inc.*, jānosūta (vēlams, ASV dolāros, bet pieņem arī jebkuŗā citā valūtā) Tījai Kārklei, 616 Wiggins Road, St. Paul, MN 55119, USA. Atsevišķus vasaras numura rakstus, kā arī *Jaunās Gaitas* rakstu krājuma e-archīvu var apskatīt JG mājaslapā: www.zagarins.net/JG

Juris Žagariņš

Višapkārt Žvaigžneš laištās...

Knuts Skujenieks, Kā ozola saknei pēc ūdens, dzeja un Intas Čaklās pēcvārds, apgāds „Zvaigzne”ABC, 304 lpp.

Saka, dzejai esot jāļauj elpot. Tāpēc grāmatniecībā ir tradīcija katram dzejolim krājumā atvēlēt savu atsevišķu lappusi, pat ja sacerējums tik īsiņš, ka lapas lielākā tiesa paliek neapdrukāta un balta. Lasītājs lai balto daļu pieelpo pilnu pats ar sava gara elpu, savām refleksijām un asociācijām, kādas dzejolis viņā izraisa! Labs dzejolis lasītāja apziņā turpinoties vēl tālu aiz pēdējā iespiestā vārda.

Dzejoļu krājumu oriģinālizdevumiem mūsdienās uz otru iespiedumu grūti cerēt, bet, ja dzejnieks gana slavens, paliek dažādas atkārtotas publicēšanās iespējas. Līdz ar kopotiem rakstiem var tapt izlases un pārgrūpējumi. Šoreiz pievērsām uzmanību Knuta Skujenieka grāmatai *Kā ozola saknei pēc ūdens*, kas ietilpst apgāda „Zvaigzne ABC” serijā „Skolas bibliotēka”. Te, liekas, sapulcēta lielumlielā daļa Skujenieka no 1963. līdz 2008. gadam radītās oriģināldzejas. Ja zinām, kā ir ar valsts budžetā šobrīd izglītībai atvēlētiem līdzekļiem, saprotama ir apgāda vēlēšanās ekonomizēt, neļaujot nevienam dzejolim gozēties savā privāttelpā, savā paša lappusē, bet liekot tiem gūzmēties kā trolejbusa pasažieriem sastrēgumstun-

dā. Jādod taču reāla iespēja katras skolas bibliotēkai vismaz vienu vai nedaudzus eksemplārus iegādāties!

Latvijas vispārīgglītojošās skolās katrā klasei ir pa lasāmgrāmatai. Tajās „uzņemta” attiecīgajā mācību gadā „izņemama” viela. Neesmu jaunākā laikā šīs grāmatas pāršķirstījis, tomēr nav šaubu, ka tur vieta būs ierādīta arī Knutam Skujeniekam. Tomēr ģimnaziju un vidusskolu vecāko klašu audzēkņiem literatūras mācībā pa reizei nākas izstrādāt kādu sacerējumu vai sagatavot referātu, kam vajadzīga konsultācija ar papildu lasāmo vai izziņas vielu. Ja darbs veidojams par Knutu Skujenieku vai kādu viņa dzejas aspektu, *Kā ozola saknei pēc ūdens* ir solids un pamatīgs gudrības avots. Dzeja 240 lappusēs sakārtota rātnā chronoloģiskā secībā. Atlikušajās 60 lappusēs literatūrzinātniece Inta Čaklā sniedz zinīgu, akadēmiski augstvērtīgu Skujenieka dzejas aplūkojumu un iztirzājumu. Vārdu sakot, grāmata labi pakalpos nolūkam, kam tā iecerēta.

Bet iedomāsimies, ka vēl mūsdienās iegādās pa jaunam cilvēkam, kuŗu talantīga skolotāja klasē aplūkots Skujenieka dzejoļis tā sajūsminājis, ka viņš vai viņa sauc: „Man vajag vairāk Skujenieka! Kā bibliskais briedis vai kā Skujenieka ozola sakne brēc pēc ūdens, tā es – pēc vairāk Skujenieka!” Pieņemsim, ka skolotājs saucēja dvēseli lūko apmierināt, informējot viņu par skolas bibliotēkā pieejamo *Ozola sakni*. Un jaunais cilvēks, grāmatu kāri tvēris, sāk to lasīt, kā mēdz lasīt romānu, tas ir, no paša

sākuma. (Pirmais dzejojums jau arī nosaukts par nepabeidzamu romānu!) Jaunais lasītājs sastop Orfeju, Eiridiki, Aherontu, Hāronu, Mnemozīnu, Hipnosu, Cerberu, Zevu... Jūsmīgā lasītāja lūpu kaktiņi jo tālāk jo vairāk šļūk uz leju, jo, pirmkārt, viņam trūkst klasiskās izglītības, bet, otrkārt, – daudzie īpašvārdi nekur nav izskaidroti. Jautāt skolotājam? Arī skolotājs nesagatavojies momentā nespēj palīdzēt. Meklēties grāmatas par sengrieķu mītoloģiju? Visticamāk, jaunais jūsmotājs tālākas Skujenieka iepazīšanas vēlmei metīs mieru.

Vispārzināms pādidagoģiskās metodikas princips ir, ka skolēns uz stundā paredzētās vielas apgūšanu ir jāmotivē, ir šajā vielā jāieinteresē. Vai šo principu nederētu atcerēties arī skolām un jaunatnei domātu grāmatu sastādītājiem? *Ozola saknē* ir daudzi desmiti dzejoļu, kas, ja vien tie būtu ievietoti pašā sākumā, jauniešus kā rautin ierautu turpmākajos. Kā būtu bijis ar 154. lappusē pa vidu diviem citiem iespiesto šļupstoņa milestības atklājumu? –

*Višapkārt žvaigžneš laištās
mirdz mēneš žvērojot
dēļ tavaš milaš šķaištās
eš gatavš dživi dot*

Mūsdienu pusaudžiem ir kaut kāda iekšēja nepieciešamība ne vien nostāties pret autoritātēm, kas viņu uztver ir „falšas”, bet arī piezīmēt ūsas vai bārdū varoņu attēliem. Skujenieks, lūk, ir piezīmējis bārdū cilvēkam, romantiskam milētājam, kam gadījies „neštandarta žokliš”. Ikviens bārdū piezīmēt sagribējis tīnis ieraudzīs Knutā Skujeniekā savu sabiedroto. Tomēr virspusīgi

amizantajam dzejolim, kas parāda, cik komisks efekts panākams, ja lieto šņāņņus, kur nāktos būt svelpēniem, ir savs „dziļums”. Tas liek padomāt, vai jebkuŗa invaliditāte ir izsmejama un vai arī šņāņņam nedrīkstētu būt „dvēšlē pavašarš”. – Skujenieka daiļrade laika gaitā kļūst arvien vairāk atraisīta un jaunākajos krājumos jau ir pavisam rotaļīga, tāpēc chronoloģiskais sakārtojums ar smagnējāko dzejoļi kā pirmo skolām domātā grāmata ir problēmatisks.

Patlaban Latvijā virmo kaislības ap jaunu 9. klases lasāmgrāmatu, no kuŗas iespēšanai sagatavotās vielas izglītības autoritātes vēlētos šo un to (Pētera Brūveŗa dzejoļi, pat teikumu kādā Anšlava Egliša darbā) „izcenzēt” ārā. Ar to nav mierā grāmatas sastādītājas. Morāliskie pūristi varētu vēlēties, lai šis un tas nebūtu iespiests arī *Ozola saknē*. 94. lpp. pašā apakšā, piemēram, iespraudies pantiņš ar virsrakstu „Iespējama idille”:

*mums šņabi lies
un druscīņ baros
un ja dos dies
pat neizvaros*

Pret pirmo rindu varētu būt jūtīgi pretalkoholiķi, pret trešo rindu – reliģiozās aprindas, pret ceturto – daudzie, kas uzskata, ka sekta tematikai skolās jābūt tabu. Vienīgi par otro rindu varētu priecāties notievošanās vēlamības sludinātājs, Latvijā labi pazīstamais Dr. Pēteris Apinis. Bet vai dzejolītis nav viegli uztverams un nepārspējami lakonisks dzejnieka paša piedzīvota padomju lēģeŗa raksturojums? Vai tādu „izmest” puritānisku aizspriedumu dēļ nebūtu žēl? –

Labs vai, kā tagad Latvijā saka, kvalitatīvs ir arī 101. lpp. lasāmāis dzejolis, kur autors vārdam „jūdiem” uzgājis atskaņu „sūdiem”.

Grāmatā, it īpaši tās sākuma daļā, ir nesalīdzināmi vairāk vielas, kuŗa, kā saka, nedosies rokās jauno lasītāju saprašanai, nekā tādas, kas graus viņu morāli vai gaumi. Uzmetiet aci kaut vai tikai 30. – 33. lappusei, lai konstatētu, cik pat jums, pieaugušo lasītāj, būtu vajadzīgas parindes un izskaidrojumi, lai jūs pilnīgi saprastu, „ap ko lieta grozās”? Tādu zem dzejoļiem ir minimāls skaits: latviskots ir dažs dzejoļi iekomponēts franču, spāņu, grieķu valodas teiciens. Vairāk parinžu ir Intas Čaklās „pēcvārdu” lappusēs. Vai zinājāt, piemēram, kas tā tāda *litota*? Tas, lūk, esot „stīlistiskās izteiksmes līdzeklis, lai mazinātu apgalvojuma katēgoriskumu (piem., saka nevis muļķis, bet gan ne sevišķi gudrs). Kad nākamreiz īpaši labdabīgs Latvijas Radio diktors gaidāmā laika prognozē trešo jeb veselībai nelabvēlīgo laika tipu nosauks par „ne īpaši labvēlīgu”, varēšu savu otru pusīti pārsteigt ar teicienu: „Viņš jau atkal lietoja litotu.” Ja literāri un zinātniski ļoti vērtīgo izdevumu esmu nosaucis par pādidagoģiski nedaudz problēmatisku, tad arī tur saskaņā – litota.

Eduards Silkalns

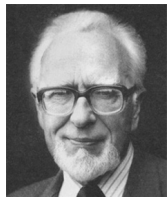
P. S. Ceļā pie jums jauna grāmata. Mūsu apgādā *VESTA-LK* vasarā nāks klajā „*Knuta Skujenieka un viņa sievas Intas vēstules*” grāmata sakopota abu sarakste laikā, kad dzejnieks padomju varas gados bija ieslodzīts Mor-dovijas nometnē.

Sekoiet reklāmai!

Viktors Hausmanis

ŠOREIZ – GANDRĪZ RASOLS

Mana māte, ciemiņus gaidot, bieži gatavoja rasolu. Protams, es nepavisam nesmu pavārs un īsto recepti nepateikšu, bet rasols mums ir bijis un, domāju, joprojām ir populārs. Arī šis mans rakstiņš var drusku atgādināt tādu kā rasolu, kur viss sajaukts kopā vienā bļodā. Tā nu šoreiz iznācis, tādu recepti diktējusi reālā īstenība.

***

Baleta pērle Operā

Man gribas apgalvot, ka mūsu Nacionālajā operā ir viena no labākajām Eiropas baleta trupām, ko veidojuši un kopuši A. Fjodorova, O. Lēmanis, E. Leščevskis, A. Lembergs, bet skatītājus priecējuši brīnišķīgi baletdejojāji E. Pfeifere, M. Griķe, A. Priede, J. Pankrate, J. Grauds, H. Ritenbergs. Tieši Nacionālajā operā izauga pasaules slavu iemantojušie M. Liepa un M. Barišņikovs. Latviešu baleta trupas zieds joprojām ir krāšņš un daudzveidīgs, un to rūpīgi un stingri kopj Aivars Leimanis, kas mūsu baleta trupu notur uz stingriem klasiskā baleta principiem, taču līdzās uz skatuves parādās arī pa modernas ievirzes izrādei. Šoreiz varēja priecāties tieši par klasiskā baleta pērli – Ludviga Minkusa baletu „Bajadēra”, kas veidota, balstoties uz pasaulslavenā baletmeistara Mariusa Petipa choreografijas pamatiem.

Šis balets ir visai ciets rieksts, rets baletmeistars pēc Petipa ir uzdrīkstējies tajā kost, vismaz mūsu Nacionālajā operā līdz šim tāds pārgalvnieks nav atradies un L. Minkusa „Bajadēra” šai teātri nav iestudēta. Un nu tam drošu roku ķēries klāt pieredzējušais baletdejojājs un vadošais baletmeistars Aivars Leimanis.

Protams, ir tādi iestudējumi, kuŗiem var dzīvot līdz ar sirdi un dvēseli, piemēram, Adāna „Žizele”. „Bajadēras” izrādē sižeta pavedienus dejojāji itin skaidri izstāsta ar kustībām, bet interesi galvenokārt saista pats tehniski spožais dejiskais risinājums. Baleta sižets ir visai sarežģīts: tas ir stāsts par indiešu tempļa dejojāju jeb bajadēru Nikiju, ko iemīl drosmīgais karotājs Solors, taču radža Dagmants pavēl puišim apņemt par sievu Gamzatu. Kāzas kuplināt liek arī bajadērai Nikijai. Dāvanā viņai pasniedz grozu ar ziediem, no tā izlien čūska, nāvējoši sadzel dejojāju, viņa mirst, un, vainas mocīts, nāvē aiziet arī Solors.

Diezgan sarežģīts stāsts, taču galvenais šajā izrādē ir stāstījuma veids – dejas, bet visam labā nozīmē „kroni uzliek” pēdējais cēliens, kuŗa darbība noris nosacītā Ēnu valstībā – gluži kā Adāna baletā „Žizele”, tikai choreografiskais raksturojums ir pavisam citāds: spilgts, īpaši izteiksmīgs, un var tikai aprīnot mūsu baleta meiteņu prasmi un augsti izkopto dejas tehniku, – vissarežģītākās kustības un deju soļus viņas veic skaisti un eleganti. Galveno – bajadēras Nikijas lomu dejojā pieredzējuši soliste Margarita Demjanoka, bet viņas sār-

censi – radžas meitu Gamzati – Sabine Guravska. Šis uzvārds man vēl ir svešs, taču jaunā māksliniece pārliecināja. Pirmizrādē šo lomu dejojusi Elza Leimane. Solora lomā bija Raimonds Martinovs. Tehniski tik sarežģītas lomas gadās ļoti reti. Patika arī Ināras Gaujas krāšņās dekorācijas, kas sniedza illūziju par radžas pili un pils dārzu, bagātīgi

noskaņas un epizodi. Lielu prieku par noskaņu bagātību un daudzveidību sagādā mūzikas autors Arturs Maskats. Viņš dziļi izjūt dzeju un teātri, pirms vairākiem gadiem bija Dailes teātra mūzikas daļas vadītājs, komponējis mūziku vairākām Dailes teātra izrādēm, un daudzreiz esam priedzējušies par Maskata smalkjūtību un izjūtu, – mūzika

apsēsties kādā Daugavas patiltē un iedzert šnabi. Viņš visus šos cilvēkus redzēja, bet nekur viņam nav ne ironijas, ne skepses, ne pāri stāvēšanas dzīves pabērniem. Viņš tos mīl. Neviens no šiem dzīves pabērniem nav īsti laimīgs, tomēr viņi ir romantiķi, iemīlas un izjūt dzīvi.” Tā uz Čaka dzejoļu varoņiem raugās komponists Maskats, un tā vienkār-

grafi, jaunie drāmatīķi un citi jaunie mākslinieki piedāvā skatītājiem jaunu teātra pieredzi.

Radot izrādes mūsu teātri, to veidotāji meklē jaunus veidus, kā iespējams sarunāties ar skatītāju.” Protams, šādi eksperimentāli jauniešu teātri ne Eiropā, ne Amerikā nav nekāds jaunums, pirms daudziem gadiem tādu skatījos Stokholmā, bet Montrealā kopā ar Vairu un Imantu Freibergiem sēdējām kafejnīcā pie galdiņiem, malkojām kafiju, un turpat aktieŗi spēlēja izrādi.

Latvijā šāda veida izrādes vispirms ienāca teātru mazajās zālēs, bet nu jau varam apmeklēt eksperimentālos teātrus, un viens no raksturīgākiem ir *Dirty Deal* teātris. Protams, izvērstu spriedumu par to sniegt nevaru, jo pārāk maz izrāžu esmu redzējis. Skatoties šī teātra aprīļa pertuāru, redzu, ka izrādes notikušas gandrīz katru vakaru – tur ir gan lugas, gan prozas drāmatizējumi, arī jauno choreografu darbu skates un jauno drāmatīķu lugu lasījumi. Šādu eksperimentālo teātru eksistenci daudzējādā ziņā nosaka pati dzīves realitāte: Kultūras akadēmija vairāku gadu laikā izaudzinājusi veselu grupu jaunu režisoru, bet lielie teātri viņiem darbu nodrošināt nevar, taču strādāt vajag, izpaust sevi ir nepieciešams, un tad labi noder tādi pašu organizēti *Dirty Deal* teātri! Programmas lapīnā saskaītīju, ka aprīli izrādītās lugas iestudējuši seši jaunie režisori.

Bet nu atgriežamies pie „Dzin” izrādes. Programmā teikts, ka par režiju, scenografiju, kostīmiem un mūziku atbildīgs esot Vladislavs Nastavševs. Uzvārds man neizsaka, bet izrāde ir jauka, interesanta, neparasta, to veido Nacionālā teātra aktieŗu grupa – D. Lūriņa, J. Āmanis, A. Krūzkops, M. Brūveris un kāds jauns puisis J. Spuleniņš, ko vispār uz skatuves nebiju skatījis. Viņi saskaīnotā ansambli darbojās kā tāds mūziķu kvintets, un izrāde ritēja kā jauniešu grupiņas saspēle. Izrādes programminā teikts, ka izrāde stāstīs par kādu puisi, kam tēvs uzdāvinājis mūzikas lādīti un piekodinājis to neatvērt, jo tad traušlais mechanisms var salūzt. Zēns, protams, neklausā, lādītes mechanisms salūst, un nu aktieŗu grupiņa pārvēršas par izjauktās mūzikas lādītes detaļām – zvaniņu, atsperīti, veltnīti utt. Aktieŗi necenšas atveidot nekādu priekšmetu, tikai – viņi visi kopā rada veselumu. Izrāde virkņējas no maziem epizodiem, to saturu atstāstīt ir grūti, brīžam kāds epizods liekas ar absurdu pieskaņu, taču tad pierādās, ka šajā it kā absurdā tomēr bijusi aplēpta patiesība. Un viņi visi kopā var panākt, lai traušlajā mūzikas lādītē vismaz ieskanas zvaniņš!

Pēc izrādes gaišā noskaņā devos pa riskantajām kāpnēm lejup, bet no augšas draudzīgu sveicienu man māja Dita Lūriņa. Ārā bija noticis brīnums! Bērzi sazaļojuši!

Viktors Hausmanis

Skats no baleta "Bajadēra", centrā Elza Leimane-Martinova un Raimonds Martinovs

izmantojot gleznieciskos elementus, taču nekas nebija ne pārspīlēts, ne izkāpināts, un uz dekorāciju fona teicami izcēlās košie kostīmi, savukārt pēdējā cēliena. Ēnu valstībā krāsu efekti izzuda, un skatuve un dejojāju klasiskie kostīmi radīja illūziju par mūžīgo pasauli, uz kuriem ceļš mums visiem nolemts.

***

Koncerts – izrāde Spiķeros

Senajā noliktavā ieejot, skats paveras pelēcīgs, zālē vēl rēgojas senie, pamatīgie *verbalki*, nekādai greznībai te nav vietas, toties mūzikas skaņām gan. Tikai viena nelaime – Spiķeŗu koncertzālei ir diezgan neērta pieklūšana un pēc koncerta vēl neērtāka aizklūšana mājās, jo Centrālā tirgus zivju paviljona pieturā tramvajs ilgi jāgaida. Jāteic atklāti – nekāds pastāvīgs viesis koncertzālē neesmu, bet aprīļa nogalē uz vienu koncertu aizgāju – tas bija gan koncerts, gan izrāde, kuŗā savdabīgi atdzīvotās dzejnieks Aleksandrs Čaks: komponists Arturs Maskats gaidīja komponējis virkni dziesmu ar Čaka dzejoļu tekstiem. Šis kompozīcijas ieinteresējušas Radio koŗa diriģentu Sigvardu Kļavu, un tā nu tapusi koncertizrāde, kuŗā koŗa solisti ne tikai uznāk uz skatuves un nodzied dziesmu, bet arī iejūtas Čaka dzejas tēlu un varoņu lomās, un katrs dzejolis pārvēršas it kā mazā ainīnā, sīkā epizodā, tadā kā etiķē. Koŗa solistiem pievienojas arī populārais koŗdiriģents Ivars Cinkuss, priekšnesumam reizēm pieklūjas mūziķu ansambļis, bet kopumā tas ir noskaņām, izjūtām bagāts koncerts, pareizāk sakot, izrāde, kuŗā pavid konkrēti Aleksandra Čaka radīti tēli,

vienmēr precīzi attēlo darbību uz skatuves. Maskats ir smalks, jūtīgs komponists, viņa mūzika mani paņēma savā varā, jo katrā dziesmā bijām kopā ar Čaku un viņa tēliem un izstaigājām sen aizvadītos Latvijas brīvvalsts gadus, bet koncertizrādi – kompozīciju palīdzēja veidot režisors Viesturs Kairiņš.

Šajā koncertizrādē Čaka dzejoļus dzied nevis kādas izcīlas slavenības, bet – koŗa solisti, līdz ar to ikvienā dziesmā par pašmērķi kļūst nevis griba apliecināt sevi, bet gan iemiesoties kādā no Čaka tēliem. Nedaudz var diskutēt par koncertizrādes nosaukumu „Hotelis „Atlantida””, kuŗā ar Atlantidas tēlu asociējas aizgājušais laiks – pagājušā gadsimta divdesmitie – četrdesmitie gadi. Šis nosaukums koncertam atbilst, taču iznāk tāda kā atkārtotāšanās, jo arī Valentīnas Freimanis atmiņu grāmatai dots nosaukums „Ardievu, Atlantida”.

Nevar īsti zināt, kā Aleksandru Čaku uztvēŗ jaunākā paaudze, kas dzīvē ienāca pēc tam, kad dzejnieks jau pāragri bija aizgājis aizsaulē. Vai jauniešu domās un apziņā viņš vēl dzīvo? Un vai viņos mostas kādas emocijas, ieskanoties dziesmai „Miglā asaro logs”? Tā ir dzeja par mīlestību. Arturs Maskats atzīst, ka Čaks varētu būt viens no visspožākajiem Eiropas dzejniekiem, ja vien mums būtu lielas tautas valoda, kuŗā dzejoļus var lasīt daudzi simti un tūkstoši. Tāpēc Čaks pagaidām pieder mums – latviešiem. Arturs Maskats kādā intervijā laikrakstam *Kultūra Diena* piebilst: „Viņš ārkārtīgi mīl savus cilvēkus, visu savas dzejas personāžu: visus tos vazaņķus, staigules, protams, ormaņus. Viņš droši vien varēja ar tiem

šajā, padrūmajā Spiķeŗu koncertzālē uz Aleksandru Čaku varējām paraudzīties mēs, kas bijām kopā ar viņu, un par to paldies Maskatam.

***

Spiķeros spēlē arī teātri

Tuvojoties izrādes sākumam, laipna meitene pārbauda biļetes. Un var sākties ceļš pa koka kāpnēm uz trešo stāvu. Līdz otram stāvam – vēl nekas, bet tālāk gan jāiet apdomīgi, jo pakāpieni ir ļoti šauri. Pēc izrādes dodoties lejup, patiešām uz mācās bažas – ka tikai nelaužu kaklu! Bet pagaidām ceļš ved augšup. Iegāju izrādes norises telpā, zālē kādas četras rindas ar skatītājiem domātiem krēsliem, un kādu brīdi jutos kā pirms daudziem gadiem Ņujorkā, kur aizgāju uz „Kaķu” izrādi un gribēju garderobē nodot mēteli, bet nācās to saritināt un palikt zem krēsla. Gluži tāpat vajadzēja rīkoties spiķeŗa zālītē! Nekādas skatuves tur nav, nekādu dekorāciju arī nav. Telpa pavisam tukša. Kad nodzisa gaisma, es satrūkos, – vai tiešām būs jāsež tumsā? Tik traki, protams, nebija, pa durvīm iespraucās (tā izrādē bija domāts!) aktieŗi, viņus apgaismoja neliels prožektors.

Sākās izrāde. Nosaukums „Dzin”. Vai tas būtu kāds ķīniešu vārds? Nē, tas ir skaņas atdarinājums: kad piesit zvaniņam, tad atskan – dzin. Lugas autora vārds man ir svešs, neko par viņu pateikt nevaru, nezinu, vai izrādes pamatā ir luga vai drāmatizējums. Tāpat nepateikšu, kā tulkot teātra nosaukumu – *Dirty Deal* teātris, bet programmas lapīnā par to rakstīts: „Neatkarīgais teātris *Dirty Deal Teatro* ir vieta, kur jaunie režisori, jaunie choreo-

Piemin un godina Ati Kronvaldu

Ne pateicoties, bet par spīti

Reiz skroderā dēla Ata Kronvalda galvā dzima ģeniāli vienkārša atziņa: valoda nav pielīdzināma cita šūdinātam uzvalkam – pastiep tikai roku un uzvelc mugurā! Tā ir tikai viena no ideju pērlēm, kuŗas saglabājušās: viss, ko savulaik sacījis, žurnālu rakstos un brošūrās sakopojis dedzīgais jaunlatvietis, noderīgs arī mūsdienās, kad latviešu valoda un kultūra atrodas visas pasaules caurvējos.

Taču kad gan vēju ap latviešu valodu nav bijis? Atis Kronvalds tos labi sajuta kopš bērnības: tēvs nespēja četriem dēliem nodrošināt kaut cik plašāku izglītību, tālātgīgo Ati audzināšanā pieņēma Durbes vācu mācītājs Hermanis Katerfelds, sūtīja labās skolās. Atis dāsni smēlās vācu valodas un kultūras bagātības, bet no savas tautības nenovērsās. Jaunais kurzemnieks uzsāka medicīnas studijas Berlīnes augstskolā. Studiju laiks nebija ilgš, iespējams, Atis centās nostāties pats uz savām kājām, vairs nepieņemot audzītēva palīdzību. Viņa lepnums ietekmēja arī privāto dzīvi: iemīlējis izglītootu vācu jaunavu Karolinu Rolavu un saderinājies ar, to viņš šaurās rociņas dēļ uz laulībām bija spiests gaidīt astoņus gadus.

Tomēr, lai gan labvēļi bija dāsni un ar sabiedrisku raksturu apveltītajam jaunietim uzņēmības netrūka, nekas viņa dzīvē neritēja kā pa dziedziņu: pamatskolā viņš izcēlās ar gaišo galvu un spožajām runas spējām, bet jau Liepājā skaudri atklāja milzīgos robus savās zināšanās. Tā vien šķiet, pati Laimes māte lika jaunieša ceļā šķēršļus, kuŗus pārvarot censonīgais Atis izlauzās cauri vācu kultūras un izglītības dzelzainajam spiedienam, kāri uzsūcot visu vērtīgāko: izveidojās personība, ar kuŗu latvieši lepojas jau otro gadu simteni.

***

Kā pantiņš skolas bērniem

Atis Kronvalds skolotāju konferencēs un rakstos allaž aicināja nelikt skolēniem mehāniski iekalt tekstus un gadskaitļus. Būdam privātskolotājs, Tērbatas skolotāju semināra mācībspēks, kā arī Vecpiebalgas draudzes skolas augstāko klašu skolotājs, Atis Kronvalds līdzīgi vanagam no savu domu augstumiem ieraudzīja tos *peļu midzeņus*, kuŗi traucē latviešu bērniem apgūt zinības: nav labu skolas grāmatu, skolotājiem trūkst metodoloģisku prasmju, šauri skolēniem apgūt ieteiktie zināšanu un izjūtu apvārsņi. To visu viņš, spēkus nežēlodams, kā celmlauzis centās pārvērst jauno cilvēku prāta un

jūtu ziedošā tūrumā – līdzvērtīgam sengrieķu pedagogu un domātāju iekoptajam.

Ko par Ati Kronvaldu zina mūsdienu skolas bērni? Ko tiešām vajadzētu prast noskaidrot kā pantiņu? Vispirms to, ka Atis Kronvalds izcēla vecus vārdus un apvidvārdus (dažreiz to nozīmi arī pārgrozot), aizņēmas no radniecīgajām leišu valodas un prūšu valodas, atvasināja jaunus. Kronvalda ieviesti ir, piemēram, vārdi: *apvārsnis, balva, jauda, kautrēties, nolūks, sacerēt, veids*; pārgrozīti vecie: *arods, josla, loma, oma, omulīgs*. No prūšiem patapināts – *ķermenis*, no leišiem – *viela*. Viņa ieteikti arī: *aizbildnis, apstākļi, burtnīca, būte, būtība, dzeja, dzejolis, dzenulis, gleznot, jūteklis, līdzekļi, nākotne, pagātne, pamatība, priekšmets, pilnvara, raksturs, satversme, stāvoklis, sūtnis, ziedonis, zinātne, teikums, turpināt, vēstule, vēsture, cietoksnis, cēlonis*.

Siguldas novada un tuvākās apkaimes bērni var uzskatīt sevi par labvēlīgu izņēmumu. Viņus ekskursiju laikā skolotāji noteikti vairākkārt apstādīnājuši pie Kronvalda pieminekļa Siguldas novada domes skaistās ēkas priekšā. Paši siguldieši bērniem izklāsta notikumus, ar kuŗiem var lepoties: pirmā Latvijas neatkarības laika Rakstnieku nams (tagad dome) padomju okupācijas laikos tika pārveidots par Maskavas varasvīru sanatoriju, Kronvalda piemineklis no pagalma tika barbariski aizvākts un iegāzts gravā. Pēc Staļina nāves Siguldas vidusskolas sportisti skolotāja Zigurda Reinharda vadībā saviem spēkiem vien pieminekli izvilka un novietoja pie skolas. Līdz ar trešo atmodu Teodora Zaļkalna veidots piemineklis atgriezās savā vietā.

***

Dzimšanas atceres diena

Turaidas mūzejrezervātā 28. aprīlī notika konference „Valoda laikā un kultūrtelpā”, pieņemot pirms 175 gadiem dzimušo Ati Kronvaldu. Tie bija skaisti svētki – rosināja gan pārdomas, gan krāšņi izcēla jubilāra personību un viņa laikmetu. Klausoties valodas praktiķu un speciālistu (Latvijas valodas aģentūras, Izglītības ministrijas, Latvijas Universitātes, Latviešu valodas institūta pārstāvju) jaukajās uzrunās, galvā ieperinājās arī ķecerīgs jautājums: ko gan mūsu vizzinošās, bet gaužām bezzobainās organizācijas iespētu laikus, kad dzīvoja Atis Kronvalds? (Tagad Latvijā valodu aizsargā likums, pārraudzību īsteno dažādas inspekcijas, bet valodas kultūras līmenis strauji degradējas ne tikai sadzīvē, bet arī akadē-

miskajā vidē.) Ata Krovalda laikā par Latvijas valsti neviens pat nesapņoja, izglītoti cilvēki parasti pat sadzīvē nesarunājās latviešu valodā; valdīja dzelzains uzskats: izglītots latvietis vairs nav latvietis, bet ir piederīgs pie tautas, kuŗas valodā zinības apguvis.

Gara revolūcionāram Atim Kronvaldam par teorētisko pamatu noderēja citu tautu apgaismības idejas, bet viņš tās iedzīvināja latviešu tautas NACIONĀLĀS NEATKARĪBAS LĀPĀ, varonīgi atnesdams dievu uguni cilvēkiem, lasi: *latviešu bauŗiem*. Atis Kronvalds arī bojā gāja kā revolūcionārs – savā kaujas laukā – naktī strādādams, rakstot kārtējo vēstures mācību grāmatu, nesagaidījis pat savu 38. dzimšanas dienu.

1869. gada 2. nu 3. jūlijs bija pašai izdzīvētajai jaunlatvieša zvaigzņu stunda: skolotāju konferencē Turaidā viņš runāja bez pieteikšanās, turklāt latviešu valodā! Nākamajā konferencē viņam dalība tika liegta, vēl vairāk – viņu un domubiedrus nolēma nelaist pat pāri apspriedes telpas sliekšnim. Taču vēstures rats nebija apturams – par Kronvalda nākamo kvēlo runu uzklāsitājiem 1873. gadā bija lemts tapt pirmo Vispārējo dziesmu svētku dalībniekiem. Kaudzītes Matīss laikabiedru raksturojis šādi: „Kronvalda Atis bija lielāks runātājs nekā rakstnieks. Runāt viņš varēja no vietas, gandrīz bez sataisīšanās. Nopietnās runās viņš sakausēja sirdis klausītājiem, it kā zibens dažubrīd sakausē metālu. Bet ne tik vien klausītāju sirdis, – arī pats savu. Jo daudzārt svētos acumirkļos viņam sejs sāka strāvēt, acis brīnišķīgi spīdēt un dažā asara noritēja.”

***

Ko nevarēja paredzēt pat Atis Kronvalds?

Garš un dažādu grūtību pilns bijis latviešu valodas ceļš, šķēršļus lika lielvaras, pašu tautiešu ambīcijas un nesaskaņas, līdz valodnieku pūlīņi vainagojās ar rezultātiem. Latviskie teksti pierakstīti gan gotu, gan slavu burtiem. Taču latīņu burti vien vēl nebija atrisinājums. Piemēram, pat tik vienkāršs vārds savienojums *latviešu valodā* laika gaitā rakstību manījis līdz nepazīšanai: *latweeschu walohdā, latweešu walodā, latveesu valodaa*. Atis Kronvalds nenoguris izvērša smago cīņu ar čupu burtiem, līdzskaņu dubultošanu, divskaņu un patskaņu rakstības nekoncekvenču, lielo burtu vācisko lietošanu.

Gadi gāja, un pat tad, kad valodnieki it kā spēja vienoties, vēl atlika garais un ilgais jauno ortografijas likumu ieviešanas

Foto: Anita Mellepe

Konferences dalībnieki un siguldieši pie Ata Kronvalda pieminekļa

laiks: burtliči spiestuvēs lietoja veco ortografiju (arī viņiem būtu nopietni jāmacās, turklāt jānomaina visi svina burtu krājumi). Atis Kronvalds centās radīt pārliecību, ka tikai vienota rakstība pa istam apvienos Kurzemi, Vidzemi un Ļatgali. (Piemēram, tikai ar vienotas rakstības ieviešanu ķīniešiem izdevās apvienot savas milzu zemes 56 tautības. Ak vai, cik daudz darba ir arī mūsdienu īsteniem latviešu nacionālas gara vienotības kopējiem!) Var jau būt, ka Atim Kronvaldam tas viss ienāca prātā, bet nez vai viņš, dzīvojot mūsdienās, spētu samierināties, ka ļoti daudzi 21. gadsimta latvieši ik pēc vārda iestarpina krievu un angļu lamuvārdus (arī tīmekļa sarakstē) un kabatas tālrunu izziņās nelieto nedz garumzīmes, nedz mikstinājumus, nedz lielos burtus...

***

Kāda tad bija svētku diena?

Varbūt to gribēs zināt konferences dalībnieki, svinot Kronvalda 200 gadu jubileju
Jau pieminētajā konferencē netrūka nedz gudru viesu: valodnieki un vēsturnieki Jānis Valdmānis, Zaiga Snēbe, Valda Kļava, Ilga Jansone, Ina Druviete, Ilona Miezīte, nedz gardu pīrāgu un stipras kafijas, jo konference ieilga. Taču visvairāk siltuma ziņojumos ciemakukuli bija atveduši mūzejnieki – madoniete Dace Zvirgzdiņa un cēsniēks Tālis Pumpuriņš. Viņi klausītājiem ļāva iejusties senajā gaisotnē, stāstot par Cesvaines skolotāju konferencēm un Jāņa Cimzes mūža darbu Vidzemē un Eiropā. Turaidas mūzejnieks Egils Jemeljanovs ieintrīģēja ar ideju: kaŗa laikā nopostītā Turaidas Šveices māja, skolotāju revolūcionārās konferences norises vieta, reiz varētu atdzimt kā fēnikss no pel-

niem (pamati vēl ir). Turaidas kalna saimniece, mūzejrezervāta direktore Anna Jurkāne apgalvoja: „Galvenais ir domu izteikt skaļi, jo visa sākumā taču bija un ir vārds.”

Sarīkojuma galvenā organizatore, mūzejniece Anda Skuja, kā allaž, bija priekšdziedātāja gan Turaidas kalnā, gan pie Kronvalda pieminekļa Gaujas otrā krastā. Novada domes priekšsēdis Uģis Mitrevics lepojās, ka viņam ik dienu pa kabinetu logu dota iespēja pamest acis uz dižā latvieša pusi, tā smēloties spēku un iedvesmu ikdienas darbiem un nākotnes iecerēm. Pieminekļa pakājē visus sveica Līgas Adamsones koris „Spārni”. Visu gaŗo dienu no ciemiņiem domās un darbos neatstājās pilsētas kultūras ministre Jolanta Borīte, spožu eseju par valodniecības un politikas mijiedarbību mūsdienās nolasīja siguldietis, dzejnieks un tulkotājs Edvīns Raups.

Saulīte, uz Kurzemi, Kronvalda dzimto pusi, dodamās, bagātīgi zeltīja Gaujas krastu vēl pabālo pavasara zaļumu un Ata Kronvalda seju. Ikvienam bija iespēja ieraudzīt kādu jaunu vaibstu it kā sen zināmajā tēlā: patiešām, ne tikai acis skulptoram izdevušās isti dziļas, bet arī lūpas pavērtas dziesmai! „Daugavābas malas...”, sāka folkloras kopas „Senleja” vadītāja Anda Skuja, un visi siltā aplī ieskāva pašu jubilāru, kuŗa mirstīgie pīšļi tik sen jau guldīti Vecpiebalgas kapos, bet radošais gars joprojām valda Latvijas *Dieva dārzā* – Turaidā un Siguldā.

Lai pēdējais vārds jubilāram pašam: „**Skolu cēlējiem un apkopējiem ir īss mūžs, bet visa tauta, visa tēvu zeme ar tiem reizē nevar izmirt – tautai vēl gaŗš ceļš priekšā.**”

Anita Mellepe

Vēl var pieteikties uz ārzemju latviešu skolotāju kursiem Rīgā

Ārzemju latviešu skolotāju kursi notiks Rāmavas muižā no šā gada 11. līdz 13. jūlijam. Kursi domāti tiem, kas strādā latviešu skolās ārpus Latvijas. Pretendentiem nav nepieciešama pedagogiskā izglītība, vienīgais kritērijs – pašreizēja vai tuvākajā nākotnē paredzēta darbība latviskajā izglītībā. Diviem skolotājiem no katras skolas kursi, nakšņošana

muižā (divas nakts) un ēdināšana bez maksas. Kursus PBLA rīko sadarbībā ar Latvijas Republikas Kultūras ministriju un Latviešu valodas aģentūru.

Programma pašlaik vēl tiek precizēta. Tomēr jau tagad ir zināms, ka paredzēti referāti, ko lasīs latviešu valodas speciālisti no Latvijas, iepazīšanās ar jaunu mācībvielu – gan interaktīvu,

gan drukātu –, kas domāta latviešu valodas mācīšanai ārpus Latvijas vai mazākumtautībām Latvijā. Būs priekšlasījumi un tiem sekojoša domu apmaiņa par latviešu valodas kā svešvalodas mācīšanu. Kursos tiks iztirzātas vēl vairākas ārvalstu skolām interesantas temas par psiholoģisko aspektu latviešu skolām ārzemēs (iekļaušanās jaunā vidē, tomēr

nezaudējot savu identitāti), par mūsu smadzenēm un zināšanu apgušanu, par latviešu valodas digitalizētās apguves (*e-learning*) iespējām, *CLIL (Content and Language Integrated Learning)* metodoloģiju un vēl daudz kas cits.

Līdz šim jau pieteikušies dalībnieki no Īrijas, Anglijas, Zviedrijas, Norvēģijas, Šveices, Austrijas, Vācijas, Kanadas, Ungārijas,

Krievijas, Beļģijas un Austrālijas. Taču pieteikšanās nav nokavēta – līdz 20. maijam vēl var pieteikt savu dalību.

Ja vēlaties pieteikties vai uzzināt vairāk par kursiem un to norisi, rakstiet Dainai Grosai pēc e-pasta adreses daina@gross.id.au

Daina Grosa,
PBLA Izglītības padomes priekšsēde

Filmas par mūsu vēsturi

Maija pirmajās dienās, kad atceramies Satversmes sapulces saaukšanas dienu 1. maiju un svinam Latvijas Neatkarības atjaunošanas gadadienu, Latvijas televīzija bija parūpējusies par labu un saturīgu programmu, izrādot dažādu gadu latviešu aktieņu filmas. Programmā būtisku vietu ieņēma arī jaunāko dokumentālo filmu izrādes, kas visbiežāk sasauca ar vēsturiski nozīmīgiem mūsu tautas vēstures notikumiem. Televīzijas 1. kanālī izrādītās dokumentālās filmas katra savā veidā apliecināja Latvijas neatkarības ieguvumus – gan vēstures izpētē un atainojumā, gan svarīgu personību atklāsmē.

Režisores Dzintras Gekas filma „Konstantīns” (2011) stāsta par Latvijas pirmā prezidenta Jāņa Čakstes dēla Konstantīna Čakstes likteni.

Būdamis jurists, politiķis un patriots, Konstantīns Čakste Otrā pasaules kara gados kļuva par Latvijas Centrālās padomes priekšsēdi un darbojās ar mērķi panākt Latvijas neatkarību no jebkādas okupācijas varas. Viņa dzīvesgājums, uzskati un attiecības ar laikabiedriem un ģimenes locekļiem atdzīvojas atmiņu stāstos, fotoattēlos, paša Konstantīna Čakstes izteikumos. Filmas scenārists Ēriks Lanss šajā kinostāstā aptvēris plašu materiālu, režisore Dzintra Geka kopā ar operātoru Aivaru Lubānieti vēstījumam piešķīrusi intīmu, pat klusinātu raksturu, lielu vietu ierādot Čakstes meitu stāstījumam par ģimenes ikdienā un atmiņām par tēvu.

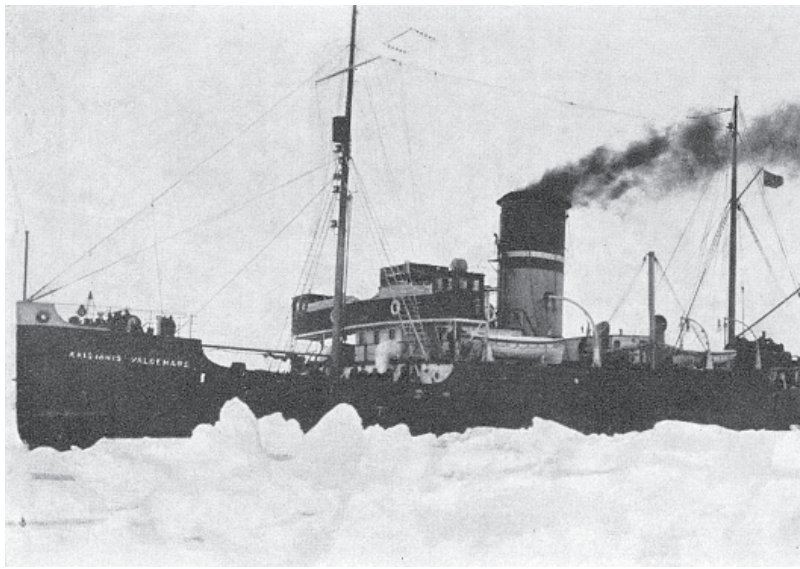
Līdzīgi kā citos Dzintras Gekas darbos, arī šajā filmā nav spožu efektu un ārēji košu epizodu, bet ir nopietna iedziļināšanās

attēlojamās personības raksturā, uzskatos un dzīves mērķī. Konstantīna Čakstes idealisms un principiālitate, par ko filmā liecina viņa līdzgaitnieki un arī meitas, ir īpašības, kuŗu tik traģiski pietrūkst mūsdienu Latvijas politiķiem. Augstie ētiskie kritēriji, kuŗus savā dzīvē un darbībā ievēroja Konstantīns Čakste, liek ne tikai viņu uzlūkot par izcilu un pašaizliedzīgu personību, bet arī atklāj dziļu personības traģiku. Vai mums ir vajadzīgi varoņi, kas spēj uzpurēties augstāku mērķu vārdā? Tas ir jautājums, kas paliek neatbildēts pēc filmas beigām.

Dokumentālā filma par ledlauzi „Krišjānis Valdemārs”, kas savulaik piecpadsmit gadu garumā apkalpojis Rīgas ostu un izvedis simtiem kuģu no Kolkas šauruma līdz Rīgai un atpakaļ, intriģē ar informācijas blīvumu un temas izvērsumu. Pusstundas laikā uzzinām tik daudz par paša kuģa vēsturi un likteni, par Rīgas ostas saimniecisko

darbību, par dzīvi pagājušā gadsimta 20.-30. gadu Latvijā, ka šķiet, esam saņēmuši pamatīgu mūsu valsts vēstures mācībstundu. Scenārists Alvis Lapiņš kopā ar režisoru Pēteri Krilovu un operātoru Valdi Celmiņu izveidojuši saturā bagātu un vizuāli izteiksmīgu filmu, kuŗā aizsalušās Daugavas ainavas un no mūs-laiku ledlauza „Varma” klāja uzņemtie skati piešķir dokumentālajam vēstījumam poētisku zemtekstu.

Filmas sākumā ir savilņojoši skati, kas uzņemti Baltijas jūras dzelmē, kur igauņu ūdenslidēji atraduši „Krišjāņa Valdemāra” vraku. Aiz kadra sarunājas divi vīri – nosacīti „Vecais” ar „Jauno”, un pieredzējušais, zinīgākais, stāsta jaunajam par ledlauza tapšanu, par situāciju valstī, par rosību Rīgas ostā, par manipulācijām ar brīvās valsts kuģi, kad mainās varas. Un „Krišjānis Valdemārs”, ledlauzis, kas divreiz vedis valsts vizītēs arī Latvijas prezidentus uz Somiju un Zvied-

Vēsturisks attēls, kuŗā iemūžināts ledlauzis "Krišjānis Valdemārs"

Dokumentālās filmas plakāts

riju, mūsu priekšstatos pārtop par dzīvu būtī. Un lepnās brīvvalsts lepna kuģis ir godam pelnījis, lai to pieminētu kā sava laika varoni. Šai filmai ir ne vien informatīva un dokumentāla vērtība, to raksturo arī īsts pašlepnums par tautu un valsti.

Trešais darbs, kas arī lika domāt par vēsturi, bija dokumentālā filma „Ceplis. Filmas arheoloģija”, ko izveidojusi kinokritiķe Daira Āboliņa sadarbībā ar režisoru Agitu Cāni-Kīli. Tā veltīta Rīgas kinostudijā pirms četrdesmit gadiem uzņemtajai filmai „Ceplis” pēc Pāvila Roziša romāna motīviem. Toreiz režisors Rolands Kalniņš uzņēma filmu, kas oficiāli tika atzīta par „buržuaziskās iekārtas kritiku”, tāpēc cenzūra tai „nepiesējās”, atļāva rādīt plašai publikai. Tagad, izdarot arheologu cienīgus pētījumus, tiek stāstīts, kā ritējis darbs ar filmu, ar kādām domām un centieniem strādājis režisors, operātors, aktieři.

Tolaik, 1972. gadā, filmas vei-

dotāju saime sapratās no pusvārda, viņus vienoja radoša atmosfēra un uzdevums atdzīvināt to Latviju, kāda reiz bijusi, – krāsās, skaņās, smaržās, tērpu toņos un modeļos. Filmā „Ceplis” iemūžināts psiholoģiski un žanriski precīzi izstrādāts aktieņu tēlojums, taču tajā ir nofilmēts daudz kas vairāk – ilgas pēc skaistas un neatkarīgas valsts. Daira Āboliņa, meklējot apliecinājumu šai atziņai, iztaujā aktieŗus, režisoru Rolandu Kalniņu, kuŗam šajā pavasarī aprit 90 gadu. Atceroties aizrautīgo darbu ar „Cepli”, tos aktieŗus, kuŗu vairs nav mūsu vidū, gūstam apliecinājumu atziņai, ka arī padomju varas gados īsti radošs mākslinieks spēja būt iekšēji brīvs. Laimīgā kārtā tas izdevās tiem, kas bija aizrāvušies ar domu filmēt Viktora Lorenca scenāriju un, kaut aizplūvurotā veidā, apliecināt savu mīlestību pret tolaik, kā šķita, uz visiem laikiem zaudēto Latviju.

Gundega Saulīte

VIEDOKLIS

(Turpināts no 11. lpp.)

Par Latvijas tautsaimniecības pareizo ceļu

Kā veidojams otrais stūrakmens Latvijā – nodokļu un no-devu politika?

Jāpiekrīt, ka Latvijas tautsaimniecība arī ar nodokļu un no-devu politiku nav uz pareizā ceļa. Sen būtu bijis jāievieš progresīvais ienākumu nodoklis.

Vai nav dīvaini, ka neviena politiskā partija nepieprasa, lai visi nevajadzīgie darījumi ar ofšoriem būtu apliekami ar 100% transakciju nodokli? Latvijā var nemaksāt īpašuma nodokli, ja Mākoņu māja Baltezerā reģistrēta Gērnijas salā.

Konstatēt, kuŗi darījumi ar ofšoriem ir vajadzīgi un kuŗi nav, – tas būtu Valsts ieņēmumu dienesta (VID) īstenais darbs, nevis – kā tagad – mazu uzņēmumu sīkumaina, nomācoša kontrole. VID Latvijā ir nevis tautsaimniecības attīstības veicinātājs, bet gan mazo un vidējo uzņēmumu neveicinošs tramdiņš.

Globalizācijas un tehnisko iepēju dēļ nodokļu politika būtu jāveido galvenokārt kā PVN politika. Katras preces cenā ienākumu un īpašuma nodoklis, ka arī attiecīgās nodevas ir ietvertas kā

kalkulētās cenas sastāvdaļas. Šai aspektā būtu pareizi Latvijā ieviest diferencētu PVN nodokļu sistēmu. Latvijā ražotām precēm zemas PVN likmes. Precēm, kuŗas Latvija neražo vai nevar ražot, augstas PVN likmes.

Tas mazinātu arī negatīvo VID darbību, jo PVN pārvaldei VID faktiski vairs nebūtu vajadzīgs.

Kā veidojams trešais stūrakmens Latvijā – uzņēmēju kultūra un atbildība?

Maz runā par to, ka PSRS lielākais ļaunums bija uzņēmēju un saimnieku iznīcināšana – ne tikai Latvijā, bet visā padomju blokā.

Vēl divdesmit gadus vēlāk ir dzirdams sauciens pēc stingras rokas, stingras pārvaldes un varas vertikāles.

Līdz ar to nav saprasts, ka labi izkārtējumi tautsaimniecībā nāk nevis no stingras rokas, stingras pārvaldes un varas vertikāles, bet gan no atbildīgu uzņēmēju risinājumiem un priekšlikumiem.

Taču var gadīties, ka padomju mantojums Latvijā ir pārāk smags,

lai tautsaimniecība attīstītos kā sociāla tirgus saimniecība.

Uz šī fona – Latvijas iestāšanās vai neiestāšanās Eirozonā?

Vai Eirozona (Ez) pastāvēs vai sabruks? Mana pārlicība tāda, ka tā pastāvēs. Vācija piekritīs, ka eiroobligācijas nāk valstu obligāciju vietā. Vācijai tas sākumā maksās vairāk, jo eiroobligācijām vismaz sākumā būs augstāka procentu likme nekā vācu valsts obligācijām. Taču, tā kā galvenā ieguvēja no Ez ir Vācija, tad Vācija vēl šogad piekritīs eiroobligācijām.

Latvijai eiroobligācijas būs izdevīgas, jo procentu likmes būs zemākas nekā tās, ko Latvija maksā tagad. Tas ir vēl viens aspekts, kādēļ Latvijai jāiestājas Ez.

Bet ir vēl viens aspekts, kādēļ Latvijai jāiestājas Ez. Šī aspekta dēļ Latvijai vajadzēja darīt visu, lai tur iestātos jau 2008. gadā. Latvija jau 2008. gadā bija vienīgā ES valsts, kuŗai pret eiro bija un ir vēl šodien pozitīvs naudas plūvurs. Tas ir vienīgais pozitīvais aspekts lata nepareizam kursam pret eiro, kuŗa dēļ notiek disku-

sijas, vai lats būtu bijis jādevalvē, vai ne. Pārejot uz eiro, ienākumi – kā algas, tā pensijas – palielinātos. Tā kā Igaunijā jau eiro ir, tad arī preču cenas Latvijā nevarēs būt diez ko augstākas nekā tur.

Bet, ja nu tomēr Ez sabruks, kas Latvijai jādara tad? Tad lats ir nevis jādevalvē, bet gan jādala, lai blakus ražosanai Latvijā varētu attīstīties arī finanču pakalpojumi. Lats jādala tirgus latā un

finanču latā (bijušais Luksemburgas modelis). Ar tirgus latu maksā par precēm un algām. Pašvaldību bankām ir pieejams vienīgi tirgus lats.

Ar finanču latu nodarbojas finanču pakalpojumu sniedzēji. Ja finanču pakalpojumu sniedzējs bankrotē, necieš ne Latvijas valsts, ne tirgus lata depozītu noguldītājs.

Dr. Kārlis Āboliņš

Lasiet tīmeklī!

www.brivalatvija.lv

Vēlaties uzzināt par tautiešiem Lielbritānijā?

Skatiet tīmeklī

www.latviesiem.co.uk

Latvijas diplomātijas simbolam Zigfrīdam Annai Meierovicam – 125 gadu atcere

Šis gads ir Latvijas pirmā ārlietu ministra, Lāčplēša Kara ordeņa kavaliera Zigfrīda Annas Meierovica atceres gads. Par godu izcilajam valstsvīram *Latvijas Pasts* izdevis speciālas aploksnes, kuru zīmogošana notika Latvijas Republikas Ārlietu ministrijā, Meierovica zālē.

Z. A. Meierovics (1987-1925) ir viens no izcilākajiem mūsu valstsvīriem un sabiedriskiem darbiniekiem. Pēc Latvijas Republikas proklamēšanas 1918. gada 18. novembrī Latvijas Tautas padome Z. A. Meierovicu iecēla par ārlietu ministru. Viņa vadībā tika izveidots Latvijas ārlietu resors – Ārlietu ministrija ar diplomātiskajām un konsulārajām pārstāvībām ārzemēs, nosakot ārpolitikas pamatvirzienus. Z. A. Meierovics Brīvības cīņās Polijā risināja pārrunas par atbalsta saņemšanu cīņā pret Bermondu. Atgriezies Latvijā, viņš brīvprātīgi iestājās Studentu bataljonā par ierindas kareivi, piedalījās kaujās un 1927. gadā tika apbalvots ar III šķiras Lāčplēša Kara ordeni (Nr. 2063). No 1918. gada 19. novembra līdz 1924. gada 25. janvārim Z. A. Meierovics bija ārlietu ministrs, no 1921. gada 26. jūnija līdz 1923. gada 26. janvārim un no 1923. gada 27. jūnija līdz 1924. gada 25. janvārim – Latvijas Ministru prezidents. Bija Tautas padomes, Saeimas deputāts. Z. A. Meierovica tālredzīgajai diplomātiskai darbībai ir liela nozīme Latvijas starptautiskā atzīšanā *de iure* 1921. gada 26. janvārī. Latvijas valstiskās neatkarības nosargāšanai 1920. gadā viņa vadībā noslēgti Miera

ligumi ar Padomju Krieviju un Vāciju.

Ideja Rīgā celt Brīvības cīņām veltītu pieminekli radās 1922. gadā, un toreizējais Latvijas Ministru prezidents Zigfrīds Anna Meierovics uzdeva izstrādāt noteikumus konkursam par pieminekļa celtniecību. Pēc vairākiem konkursiem tika izvēlēts Kārļa Zāles projekts „Mirdzi kā zvaigzne!”. Celtniecības darbi sākās jau pēc Z. A. Meierovica nāves, 1931. gadā, un tos fināncēja ar tautas ziedojumiem. Brīvības pieminekļi ir Latvijas valstiskuma, latviešu tautas vienotības, neatkarības un brīvības simbols.

Z. A. Meierovica ieguldījums Latvijas valsts starptautiskajā atzīšanā ir pelnījis vislielāko atzīnību. Ja būtu sekmējies šī izcilā valsts darbinieka savulaik veicinātā Ziemeļaustrumeiropas, Baltijas valstu sadarbība, pašas Latvijas politiku saskaņa, Latvijas vēsture, iespējams, būtu veidojusies krietni labāka. Par ievērojamā valstsvīra darbību uzskatāmi stāsta Latvijas Republikas vēsturiski dokumenti un literatūra Z. A. Meierovica 125 gadu atcerei veltītās izstādēs.

Pagājuši 87 gadi kopš ievērojamā Latvijas valstsvīra Z. A. Meierovica traģiskās bojā ejas satiksmes nelaimes gadījumā 1925. gada 22. augustā uz Tukuma – Birzules autoceļa, bet viņa piemiņa Latvijā aizvien tiek godāta. Saglabāta 1935. gadā Z. A. Meierovica piemiņai stādītā bērzu birzs. Pagājušā gada Lielajā pavasarā talkā toreizējais ārlietu ministrs Ģirts Valdis Kristovskis kopā ar ministrijas darbiniekiem Tūkuma novada Sēmes pagastā sako-

Autors Tāivaldis Margevičs...

pa pirmā Latvijas ārlietu ministra piemiņas vietu, kur 1926. gadā uzstādīts piemiņas akmens ar bronzas breljefu. Piemiņas vietas sakopšanā piedalījās arī Z. A. Meierovica vedekla Ingrīda Meierovica, kā arī vietējo Sēmes un Zentenes pagasta pārvaldes darbinieki un iedzīvotāji. 2011. gadā mūžībā aizgāja ilggadējā Z. A. Meierovica piemiņas vietas kopēja Milda Anna Venita Goste, kurai 2008. gada novembrī tika pasniegts Ārlietu ministrijas Atzinības raksts. Latvijas *de iure* atzīšanas dienā 26. janvārī Z. A. Meierovica atdusas vietā Meža kapos Ārlietu ministrijas pārstāvji nolika ziedus. Ārlietu ministrijā, Z. A. Meierovica zālē, joprojām apskatāma pirmajam ārlietu ministram veltīta izstāde.

Rīgā ir Zigfrīda Annas Meierovica bulvāris, kā tas bijis Latvijas brīvvalsts pirmskaņa laikā.

...un Ingrīda Meierovica grāmatas atvēršanas sarīkojumā

Nodibināta „Meierovica biedrība par progresīvām pārmaiņām” („Meierovica biedrība”), par darbības moto izvirzot vārdus, ko Z. A. Meierovics teicis 1917. gadā Valkā, dibinot Latviešu pagaidu nacionālo padomi: „**Par visām lietām mums jāpatur tuvāki Latvijas liktenis un tās vajadzības un prasības. Mums jāizlie-to visi ceļi, lai sagādātu un izauklētu Latvijas laimi.**”

Viena no biedrības aktivitātēm

Valija Berkina
Līgita Kovtuna

ZIŅAS ĪSUMĀ

Latvijā no 17. līdz 29. aprīlim viesojās Taivanas jauniešu delegācija Rotari financētā pieredzes apmaiņas programmā GSE (*Group Study Exchange*). Viesi apmeklēja Talsus, Ventspili, Kuldīgu, Ogrī, Jēkabpili, Jelgavu un Rīgu. Savukārt Latvijas jaunieši četras nedēļas pavadīja Taivanā. Latvijā darbojas 20 aktīvi Rotari klubi.

Skrīveru zemkopības zinātniskā institūta izmēģinājumu lauka 16 hektarus projekta „Daudzfunkciju lapukoku un energoaugu plantācijas ierīkošanas un apsaimniekošanas modeļa izstrāde” laikā Skrīveru un Latvijas Valsts mežzinātnes institūta (LVMI) „Silava” darbinieki iestādīja vairāk nekā 5000 koku.

Ventspils Centra sākumskolas astoņi 4.–6. klases skolēni un pedagogi no 28. aprīļa līdz 5. maijam ciemojās Itālijas pilsētā Monjago, kur tikās ar Comenius projekta *Zinātniska pieeja Eiropā* partneriem no Turcijas, Anglijas, Rumānijas, Bulgārijas, Somijas, Zviedrijas un Spānijas. Ventspilsnieki iepazīstināja ar pašu sagatavoto grāmatu, kurā iekļauti dalībvalstu mācību stundu plāni par tematiem *Saules sistēma, Ūdens, Vējš, Gaiss, Augi, Dzīvnieki*.

Ventspils novada Popes un Tārgales pagastā atklāts Latvijā lielākais un modernākais vēja elektroenerģijas parks, kurā darbosies deviņi vēja ģeneratori, informēja projekta attīstītāja SIA *Winergy* pārstāvji. Parkā uzstādītie jaunās paaudzes *Siemens* ģeneratori ir jaudīgākie un modernākie Latvijā.

Grobiņā maija sākumā tika atvērta arhαιologu V. Petrenko un J. Urtāna grāmata „Grobiņas arhαιoloģiskie pieminekļi.” Grobiņa kopā ar vikingu laika pieminekļiem Ziemeļvalstis (Islandē, Vācijā, Dānijā, Norvēģijā, Zviedrijā) uzsākuši ceļu uz vietu UNESCO Pasaulas mantojuma sarakstā transnacionālajā nominācijā „Vikingu laika pieminekļi un vietas”. Grobiņa 2011. gadā iekļauta UNESCO Pasaulas mantojuma Latvijas Nacionālajā sarakstā.

Gulbenes biedrība „Bāniša draugu klubs” (2011), dibināta uz Baltijas kultūras pieminekļa „Gulbenes-Alūksnes šaursliežu dzelzceļš” bāzes, – savā īpašumā ieguvusi senu šaursliežu dzelzceļa dizellokomotīvi, Baltijā retu bufetes tipa vagonu un Ammendorfa platformu (būvēta 1949. gadā), kas būs topošā mūzeja eksponāti.

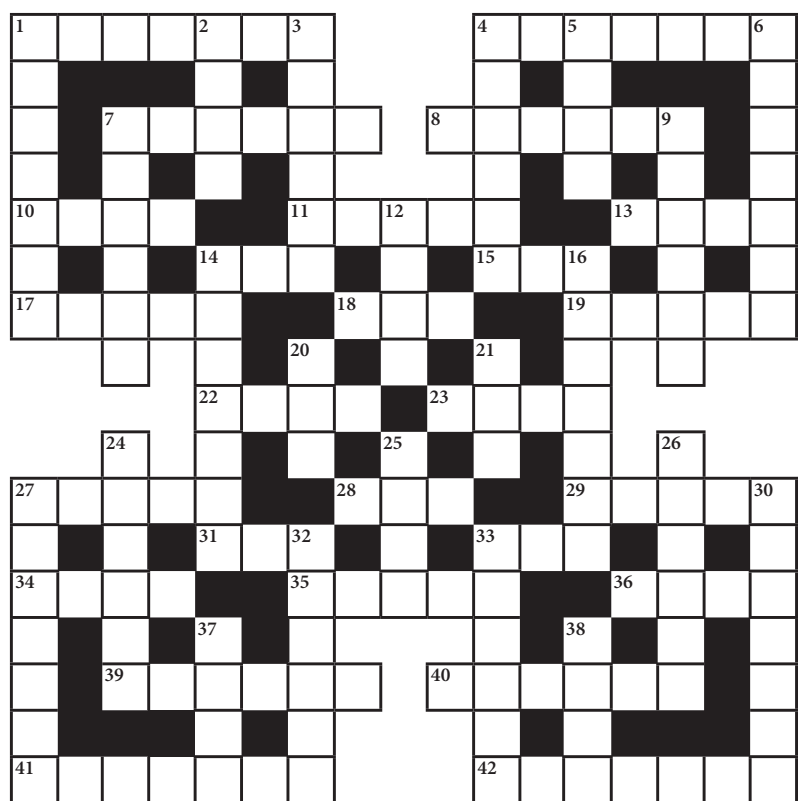
Līgatnes novada dome pirms tūrisma sezonas sākuma uzņēmta Latvijas Kūrortpilsētu asociācijā (dib. 2008.g.), kurā jau ir Jūrmala, Saulkrasti, Salacgrīva, Sigulda, Carnikava un Ogre. 2011. gadā Līgatne ar unikālu industriālo pieminekli – papīrfabrikas ciematu, Dabas takām, Vienkoču parku, padomju slepeno bunkuru, pārceltuvi pār Gauju, klintīs izveidotajiem alu pagrabiem kļuvusi par vienu no izcilākajiem ES tūrisma galamērķiem.

Daugavpils pilsētas dome 2. maijā parakstīja sadarbības līgumu ar Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru (LIAA). Līgumā paredzēts, ka LIAA informēs pašvaldību par aģentūras atbalsta programmām, jaunu produktu vai tehnoloģiju eksporta potenciālu un attīstības iespējām un veicinās Daugavpils kā pievilcīgas investīciju teritorijas pazīstamību.

Rēzeknes slimnīcā 3. maijā atklāja glābējsilīti (baby box), kas ir jau otra Latgalē. Kopš 2009. gada silītes Latvijā atvērtas Rīgā, Liepājā, Daugavpilī un Ventspilī, un vecāki tur jau ievietojuši 16 jaundzimušos. Īsiņas sagatavoja Valija Berkina

Krustvārdu mīkla

Sastādījis Ēvalds Krollis

Līmeniski. 1. Dzelzceļa pieturvieta. 4. Dziedāt, spēlēt (*poēt.*). 7. Ēkas stūra savienojums gulbūvē. 8. Cukur rūpniecības blakus produkts. 10. Militāra organizācija (*abr.*). 11. Zemes garozas minerālu slānis. 13. Graudaugi. 14. Rierumsemītu augstākā dievība. 15. Tīrumu robežjosla. 17.

Gultas piederumi. 18. Asinssūcējs kukainis. 19. Asinsrades orgāns. 22. Pilsēta Itālijā. 23. Kādas Eiropas valsts galvaspilsēta. 27. Teikt. 28. Prievārds. 29. Spēka un gribas pieplūdums. 31. Aita. 33. Norādāmais vietniekvārds. 34. Vadži. 35. Sievietes vārds (maijā). 36. Stāvoklis šacha spēlē.

39. Sacensību sākums. 40. Balsti; atbalsti (*sar.*). 41. Zirgu novietne pie krogiem (*novec.*). 42. Vietas, kur savienojas upes.

Stateniski. 1. Gaļas tirgotava (*novec.*). 2. Seni Peru valsts iedzīvotāji. 3. Ar rūgtvielām bagāts tītenaugs. 4. Kritiska attieksme; neticība, šaubīšanās. 5. Ūdens tilpes. 6. Valsts Rietumāzijā un Eiropas dienvidaustrumos. 7. Rīks zirga skubināšanai. 9. Studijas, vingrinājumi. 12. Sejas daļa. 14. Pilsēta Turcijas DR. 16. Valstu apvienība, savienība. 20. Akmensplekste. 21. Veidot pīnumus. 24. Lauksaimniecības darbariki. 25. Pīne. 26. Zirga apavs. 27. Apļa daļa, ko ierobežo divi radiji. 30. Grauzējs stepju apgabalos. 32. Pilsēta ASV. 33. Viegla materiāla mītnes. 37. Aizliegums. 38. Krāsot.

Krustvārdu mīklas (BL Nr. 18) atrisinājums

Līmeniski. 5. Latvija. 6. Fabrika. 9. Standarts. 12. Kārtot. 13. Alkas. 14. Skārds. 17. Buldogs. 18. Skola. 20. Velte. 21. Atslīst. 25. Valūta. 26. Viela. 27. Mīsiņa. 30. Vagonetes. 31. Mirkliis. 32. Sekante.

Stateniski. 1. Izjūta. 2. Flauta. 3. Kašmīrs. 4. Skaudrs. 7. Analogs. 8. Takas. 10. Dokuments. 11. Skalpelis. 15. Edīte. 16. Skāla. 19. Stelles. 22. Aldaris. 23. Lidot. 24. Hidrāts. 28. Salikt. 29. Seģene.

LATVIEŠU LIKTENSTĀSTI

Atmiņas par latviešu klubu „Darbs” Charkovā,
Ukrainā, un manu ģimeni

(Turpināts no Nr. 18)

Rita Neimane Popadjuka

Aresti turpinājās 1938. gadā. Arestēja ne tikai mazo tautu piederīgos, bet ņēma ciet par nevēlamu anekdotu stāstīšanu, par nepiesardzīgu valdības ierēdņu, it īpaši Staļina kritiku, vai arī lai vienkārši būtu iepriekš nolemtais arestantu skaits. Tautā runāja: „Ņemiet tik ciet, apsūdzība atradīsies.” Mana skolabiedrene, arī Rita, ar savu armēņu ģimeni steidzās aizbraukt uz Persiju, jo bija tās pavalstnieki. Mans tēvs atgriezās darbā Maskavā, un māte arī paspēja uz kādu laiku tur pakavēties. Ļeņina atraitne Nađeža Krupskaja nomira 1938. gadā. Viņa jau sen vairs nebija Staļina favorīte, bet tautai vajadzēja izrādīt cieņu un uzticību Ļeņinam. Bēres notika Kolonnā zālē, māte uz tām bija aizgājusi.

Mūsu apakštāva kaimiņiene Rita turpināja baidīt mūs ar savu atbraukšanu automobili pie parādes durvīm līdz brīdim, kad abi Skarastiņi tika arestēti, viņš aiz polāra loka, viņa Charkovā. Kādu dienu pie mums atnāca Zeta Sūrīte. Viņa ar vīru Reinholdu bija tuvi mūsu ģimenes draugi. Viņa apsēdās un neteica neviena vārda. Mēs uzreiz sapratām, ka viņas vīrs ir apcietināts. Reinholds Sūrīts Rīgā bija apprecējies kādu vācieti, un viņiem bija divas meitas. Vēl pirms Pirmā pasaules kara viņi bija šķirušies. Sieva ar jaunāko meitu atgriezās Vācijā, bet vecākā meita palika Rīgā pie radiem. Rīgā R. Sūrīts strādāja kādā vācu parfimērijas firmā, bet uz Charkovu atbrauca kopā ar „Union”. Darbā viņš tika augstu vērtēts un saņēma atļauju braukt uz kādu Krimas sanatoriju at-

pūsties. Iepriekšējā naktī viņu arestēja. Reinholdam Sūrītim bija 69 gadi. Zeta arī bija Latvijā precējusies, un viņai bija divi bērni. Abi nomira ar šarlaku. Vīrs tika iesaukts armijā un krita kara sākumā. Viena palikusi, Zeta pārcēlās uz Pēterpili un strādāja par kalponi. Viņa bija ļoti glīta sieviete, un kāds kareivis ar viņu saderinājās un veda uz savu dzimteni Rostovā pie Donas. Pa ceļam Zeta saslima ar tīfu, un Charkovā tieši no vilciena viņa tika aizvesta uz slimnīcu. Pēc izveseļošanās Zetu izrakstīja no slimnīcas – ej, kur gribi. Bez naudas un ar sliktu krievu valodu izredzes bija drūmas. Zeta sēdējusi uz sola pilsētas skvērā un raudājusi, līdz pienākusi kāda sieviete ar bērnu, noklausījusi viņas bēdustāstu un aizvedusi uz savu māju. Zeta bija nonākusi intelligentā žīdu ģimenē. Pats Nevelskijs bija politisks darbinieks, viņa sieva ārste. Latviešiem bija laba slava, un Nevelskiji uzticēja Zetai savu bērnu un visu saimniecību. Zeta bija laba saimniece: godīga, taupīga, rūpīga, tīrīga un labi pieskatīja bērnu. Viņa nodzīvoja pie Nevelskijiem kādus septiņus vai astoņus gadus līdz 1928. gadam un tad apprecējās ar Reinholdu Sūrīti, daudzu amatu un mākslu meistar. Viņš spēlēja vijoli, akordeonu, mandolinu un pats sameistaroja radio, ar ko varēja dzirdēt pat ārzemju raidījumus. Pēc vīra aresta Zeta pieņēma pie sevis jauno Nevelskiju, kas studēja medicīnas institūtā. Viņa tēvs bija miris, māte strādāja par ārsti ārpus Charkovas. Pēc kara Zeta dzīvoja mūsu ģimenē Ļvovā. Viņa nomira 73 gadu vecumā divas dienas pēc Staļina nāves 1953. gadā. Nevelskija bieži

iegriezās mūsu mājā un dalījās ar atmiņām par Zetu.

Daudzās latviešu mājās un sētās vīriešu vairs nebija. Arī dažas sievietes tika arestētas. Tādos gadījumos bērnus neatdeva radiem, bet ievietoja bērnu patversmēs ar krievu vārdiem un uzvārdiem. Mans tēvocis Artūrs ar sievu Mariju negulēja nevienu nakti, gaidot savu kārtu. Pa reizei iesnauzās, bet tūlīt pielēca kājās un skrēja pie loga, ja dzirdēja kādu automašīnu vai neparastu troksni, piemēram viņu vecās dzelzs gultas iečikstēšanos. Nervi visiem bija saspīlēti un draudēja nervu sabrukums, tomēr katru dienu bija jābūt darbā.

Tēvs atbrauca mājās no Maskavas 1938. gada pavasarī. Viņš nekā nestāstīja, kas noticis, bet trīs mēnešus bija bez darba un algas. Vēlāk uzzinājām, ka viņa kolleģas sametuši naudu tēva un viņa ģimenes ikdienas nepieciešamībām. Aresta draudi turpinājās. Tēvs bailojās, jo viņa sieva un sievas māte abas bija bijušas aktīvas latviešu kluba darbinieces. Vasarā aresti tā kā aprīma, un tēvs sāka strādāt savā vecajā darbavietā Charkovā, bet mūsu mājasgrāmatā nepierakstījās. 1945. gadā, kad es strādāju demontāžas darbos Vācijā, mūsu galvenais inženieris Novosiljevs, kas pazina tēvu no Maskavas metro būves laikiem, brīnījās, kur Neimanis pazudis. Man gribējās atgādināt, ka 1937. un 1938. gadā cilvēku pazušana nebija nekāds brīnums. Domāju, ka kāds virsnieks, kas cienīja tēvu, jo zināja, ka viņš ir izcils speciālists un godīgs cilvēks, ieteica viņam pazust no Maskavas.

Pastāstīšu, kas man zināms par dažu kluba „Darbs” biedru likteni 1937. gadā un vēlāk.

Eliņiem bija divi dēli, 19 gadu vecais Ēriks un 23 gadu vecais Alfons. Ēriks bija students un brīvā laikā strādāja mūsu klubā par elektriķi. Tēvu un Ēriku apcietināja. Alfons staigāja no cietuma līdz NKVD ēkai un atpakaļ, lai noskaidrotu, kāpēc viņa tēvs un brālis arestēti. Atbildi viņš nesaņēma, bet viņam pašam piedraudēja ar arestu. Alfons tam nepievērsa nekādu uzmanību, bet galu galā viņu apcietināja, un māte palika viena bez jebkādiem līdzekļiem. Kara laikā viņa nomira bada nāvē.

Ēriks Treide, jauns cilvēks no sešu bērnu ģimenes apprecēja mūsu bērnudārza audzinātāju Jūliju Vitoliņu. Viņiem bija dēls Arnoldiņš un 1937. gadā viņi gaidīja otru bērnu. Ērika piedzima pēc sava tēva aresta. Astoņu gadu vecumā Arnolds pazaudēja kāju granātas sprādzienā. Viņš nomira 51 gadu vecs; ģimenes viņam nebija. Viņa māsa dzīvē laimējās. Ērika ieguva augstāko izglītību un apprecēja gādīgu vīru. Viņiem bija divas meitas, tagad viena dzīvo Charkovā, otra Vācijā. Ērika māte bija aktīva mūsu kluba darbiniece, bet tēvs liels dzērājs un viņa ģimene ļoti trūcīga. Vēlu nakti, kad NKVD vīri atnāca veco Treidi arestēt, viņi ieraudzīja pustukšu istabu, kuŗā četri bērni gulēja uz grīdas, apsegti ar vecām skrandām. Te nebija nekā, ko rekvizēt. Vēlāk visi četri bērni saslima ar tuberkulozi un ātri nomira.

Vanja Bujvāns bija lietuvietis, bet dzīvoja gandrīz vai mūsu klubā, nemaz negribēja to atstāt. Viņš bija vieninieks un draudzējās ar kluba jauniešiem. Arestēts.

Kauzens bija latviešu skolas skolotājs un liels dziedātājs ar skaistu basbaritona balsi. Ap-

mēram 37-38 gadu vecs, bez ģimenes. Arestēts.

Ečkiņš, viņa sieva un abu 12 gadus vecā meita bija aktīvi kluba dalībnieki, dziedāja kori un meita dejoja baletā. Tēvs tika arestēts.

Artūrs Kauliņš, viņa sieva Ņina un abu meita Valda, kā arī neprecētā sievas māsa Lizīte bija pastāvīgi kluba biedri, dziedāja kori, Valda dejoja bērnu baletā. Tēvstika arestēts. Vācu okupācijas gados Kauliņu ģimene gan ejot kājām, gan braucot ar kādu satiksmes līdzekli no Ukrainas nokļuva Latvijā. Viņi dzīvoja Jūrmalā.

Bijušais strēlnieks Augusts Balodis, braucot cauri kādam žīdu miestīnam, iemīlējās žīdu meitenē Verā un slepeni ar viņu salaulājās. Viņas vecāki iebilda, bet Augusts ar Veru uzkāpa zirgam mugurā un no miestīna aizbēga. Veras vecāki atteicās no meitas uz visiem laikiem. Baložu meita, 13 gadu vecā Aina dziedāja mūsu kori un dejoja baletu. Tēvu arestēja, Aina studēja, kļuva par architekti un apprecēja savu kursa biedru. Viņiem piedzima dēls. Aina ieguva zinātnisko gradu arhitektūrā.

Otto Aumāls, viņa sieva Alise Avotiņa, meita Aelita (dz. 1935. g.) un sievas māte, atraitne Made Avotiņa darbojās mūsu klubā. Otto un Alise, kā arī Otto māsa Vilma bija manas mātes skolabiedri Charkovā. Otto un Made tika arestēti vienā un tai pašā naktī.

Vilma Aumale apprecējās ar Augustu Grinbergu, kas ar pirmo sievu bija šķīries. Viņam bija divas meitas, Ērika un Aina. Meitenes mācījās konservatorijā, Ērika spēlēja klavieres, Aina – vijoli.

(Turpinājums sekos)

Milvoku latviešu nama valdes locekļu pilnsapulce

Milvoku latviešu nama valdes locekļu, ziedotāju un atbalstītāju pilnsapulce notika 25. martā nama lejas zālē. Aizrtējušais darbības gads pierādījis, ka sabiedrisko dzīvi, tāpat kā cilvēka dzīvi, raksturo dziesmas vārdi: „Gludi, gludi ratiņš rit, ne tik viegli dzīve rit.” Gads iesākās labi. Namā notika parastie sarīkojumi: Plkv. O. Kalpaka latviešu skolas mācību gada beigu un draudzes pavasara sarīkojums, 1941. gada 14. jūnijā aizvesto piemiņas brīdis pie nama tuvumā uzceltā pieminekļa, draudzes rudens sarīkojums, Mārtiņvakars, Latvijas valsts dibināšanas atceres akts, draudzes un skolas Ziemsvētku sarīkojums. Bijuši sarīkojumi līdzekļu vākšanai XIII Dziesmu svētkiem Milvokos un Brusubārdas-Dzimtenes apvienotā koŗa koncerts. Telpas tika izīrētas cittautiešiem. Taču notika negaidītais – amerikāņu draudze, kas namu vairākus gadus irēja, uzcēla sev baznīcu, un zaudējām īrniekus, kuŗi ievērojami papil-

dināja nama budžetu. Budžetā radās neparedzēts iztrūkums, jo jaunus īrniekus nebija viegli atrast. Jāpateicams nama priekšniekam Sigurdam Strautmanim, ēkas pārvaldniecei Rutai Bieķēnai un nama priekšnieka vietniekam un telpu izīrētājam Pēterim Kainašam, jo viņiem mērķtiecīgi rīkojoties, atrasti jauni īrnieki. S. Strautmanis šo labo vēsti paziņoja pilnsapulcē, radot pozitīvu noskaņu. Pilnsapulcē piedalījās arī Ēriks Krūmiņš, viens no nama arhitektiem, ilggadējā nama valdes darbiniece Vilma Didrichsone-Dzintara un Ruta Kreišmane, nama valdes locekle kopš nama dibināšanas. Mēs varam būt pateicīgi, ka dažādu paaudžu pārstāvji labi sadarbojušies, valdē ir jauni darbinieki, kuŗiem ir, kam lūgt atbalstu un padomu.

Pilnsapulci vadīja Ivars Zuševics. Tika ievēlēti trīs jauni nama valdes locekļi: Vita Kākule, Katrīna Puķīte-Reinolde (Reynolds) un Sigrīda Stāka. Pilnsapulcē nevarēja ierasties nama

galvenais arhitekts Andrejs Kreišmanis, viņu ievēlēja par nama valdes goda biedru. Sigurds Strautmanis pieminēja A. Kreišmaņa nopelnus – viņš daudzus gadus strādājis, lai namu atbalstītu, un vēl aizvien nekad neskojās ar padomu, ja vien tas vajadzīgs. Vietējiem latviešiem par sadarbību un atbalstu namam pateicās vairāki valdes locekļi. S. Strautmanis īpaši uzslavēja Armīnu Muižnieku par palīdzību uzturēt kārtībā nama elektrības sistēmas, kā arī par darbu saimnieciskā nozarē, kuŗā viņš aplicinājis profesionāla kulināra mākslu. Tad atklājās, kas bija mistiskais aplātais priekšmets pie prezidija galda – Jaņa Kalmītes glezna, ko S. Strautmanis pasniedza A. Muižniekam. Tā bija dāvana no nama valdes pateicībā par darbu.

Pēc pilnsapulces tās dalībnieki mielojās ar nama dāmu komitejas priekšnieces Sandras Breņķes vadībā gatavotām siltām vakariņām un mājās ceptiem gardumiem, iebraudot arī glāzi vīna.

Priekšā no kreisās: Ruta Bieķēna, Sigurds Strautmanis, Sandra Breņķe, Gunvaldis Breņķis, Vilnis Strēlnieks; otrā rindā: Sigrīda Stāka, Ruta Keišmane, Vita Kākule, Maija Strēlniece; aizmugurē: Valdis Kalve, Ojārs Rēpiņš, Ivars Zuševics, Sandra Kalve, Pēteris Kainašs, Kārlis Rudzītis, Eduards Petrovskis; nav Sandras Mednes un Katrīnas Puķītes-Reinoldas

Namā 5. maijā būs lielāks sarīkojums – sāksies līdzekļu vākšana, lai pārbūvētu auto novietošanas laukuma iebrauktuvi. Koncertēs Indianapolises igauņu-latviešu tautas mūzikas ansamblis „Ezisi”. Lūgums pieietties un paziņot par ziedojumiem, zvanot Sigrīdai Stākai, tālr.: 414-964-7244. Izlaidums Plkv. O. Kalpaka skolā un

draudzes pavasara sarīkojums būs 13. maijā, nākamā dienā teātris no Liepājas izrādīs lugu „Ragana”; 19. maijā – nama apkopšanas talka. Katru svētdienu namā notiek mēģinājumi Milvoku tautasdeju kopai „Metieniņš”.

Tātad viss turpinās labi!

M. S.

Daugavas Vanagi ASV sasauca delegātu sapulcē Klīvlāndē

DV ASV 62. delegātu sapulce un vanadžu 58. salidojums šogad notika Klīvlāndē (OH) no 20. līdz 22. aprīlim. Delegātu sapulcē piedalījās 15 apvienību 31 delegāts, DV zemju valdes locekļi, lūgtie viesi no PBLA, ALAS, Latvijas vēstniecības ASV un Kanadas DV. Delegātu sapulcē apstiprināja 2011. gada darbības pārskatu, ievēlēja jaunu vadību un apsprieda nākotnes darbību.

Sapulces atklāšanas uzrunā DV ASV priekšnieks Zigurds Rīders teica, ka DV apvienības rosīgi turpina darbu latviešu sabiedrības saglabāšanai ASV – rīko teātra izrādes, koncertus, izstādes. Tomēr šī darbība sākusi apstāties, tāpēc vanagiem jāsadarbības ar vietējām latviešu organizācijām.

„Par mūsu organizācijas demografisko stāvokli nav ko priecāties – biedri aiziet mūžībā, bet jaunus grūti piesaistīt. Trīs apvienībām – Kalamazū, Klīvlāndē, Minesotā – ir biedru skaita pieaugums, tomēr kopumā tas sarucis līdz 1731,“ sacīja Z. Rīders. Viņš atzinīgi novērtēja apvienību kopējo devumu vietējai aprūpei, kas pārsniedz \$77 000: Gaņezera un Kursas stipendijām – \$34000, ceļojumam „Sveika, Latvija!” – \$3200, sportam – \$3500, vietējām skolām – \$2500 un citam jaunatnes darbam – \$6000. Ziedojumi un pabalsti Latvijai pārsniedz \$84 000: leģionāriem – \$56 000, daudz bērnu ģimenēm – \$10 000, Latvijas 50 gadu okupācijas muzejam – \$3000, citiem pabalstiem – \$10 000.

„Vajadzību ir daudz, un palīdzības darbs jāturpina!“ uzrunas beigās sacīja Z. Rīders.

DV ASV vanadžu priekšniece Astra Iesalniece delegātus aicināja padomāt par pēdējiem 20 darbības gadiem un pārmaiņām. „Gadu tecējumā no pārmaiņām nav iespējams izvairīties,“ sacīja A. Iesalniece. Arī DV Kanādā vanadžu vadītāja Gunta Reinolde (Reynolds) jautāja: „Vai jūtam tautas dzirksti? Vai mēs kam vēl deram?“ Viņa aicināja delegātus atcerēties DV mērķus un nejaukties Latvijas politikā. Viņasprāt, laiku un līdzekļus, kas tika ziedoti tautas nobalsošanas atbalstīšanai, vajadzēja ziedot leģionāru aprūpei, kādai maznodrošinātai jauniešu vai audžuģimenēm. G. Reinolde aicināja apvienību un zemes valdes kasierus padomāt, kā labāk ieguldīt līdzekļus, jo ar katru gadu tie sarūkot: „Vai nav pienācis laiks šo sēklas graudu izmantot kā jaunu sēklu jauniem darbiem? Tas nozīmē, ir laiks izdot naudu – atrast jaunu zemi, kur šo sēklu sēt.“

Arī PBLA valdes priekšsēdis Jānis Kukainis uzrunā sapulces delegātiem uzsvēra, ka pienācis laiks vairāk domāt par pašiem: „Mums jāgādā, lai šeit saglabātu spēcīgu latviešu sabiedrību, jo esam politiski svarīgi Latvijas valdībai.“

LR vēstniecības ASV politiskā padomniece Vineta Mēkone uzsvēra, ka DV apvienību mērķi vēl arvien ir tikpat svarīgi kā pirms 20 vai 40 gadiem un tie sakrīt ar Latvijas valdības mērķiem. Viņa sapulces delegātiem stāstīja par sekmīgu kri-

zes pārvarēšanu Latvijā, informācijas izplatīšanu ASV, jaunu eksporta tirgu atklāšanu un ieguldījumu piesaisti no ASV, vēstniecības sadarbību ar tautiešiem ASV (pārvietojamās pasu darbstacijas, grozījumi Pavalstniecības likumā) un par NATO tīklu Eiropā un tās militārajām operācijām.

DV Kanādā valdes priekšsēdis Juris Eglītis savu uzrunu sāka ar humoru – vanagi pārāk bieži sanākot kopā dažādās sēdēs un drīz vairs nebūšot, par ko runāt. Tomēr pēdējā laika notikumi mainījuši viņa domas: „Tagad vairāk nekā jebkad Kanadas un ASV vanagiem jāsadarbības, lai atbalstītu leģionārus, audžuģimenes Latvijā, bet galvenais, mūsu organizācijām jāpiesaista jaunieši.“

Sapulces darba gaitā vairākkārt tika pieminēta nepieciešamība pēc jauniem spēkiem.

Pirms DV sapulces atklāšanas vanadzes 58. salidojumā pārunāja iepriekšējā gada darbību un darbus nākotnē. DV ASV vanadžu priekšniece Astra Iesalniece ievadrunā uzsvēra, ka vēl desmit DV apvienībās aktīvi darbojas vanadzes, pavisam 708, un 455 pārkāpušas 65 gadu sliekšni, tikai 36 vanadzes ir jaunākas par 30 gadiem.

„Vanadzes apmeklējām slimniekus, vecākus atpūtas namos un mājās, rīko sarīkojumus un piemiņas aktus, kā arī grezno dievnamu altārus,“ stāstīja A. Iesalniece. Viņa pieminēja 2011. gadā sāktu medicīnas grāmatu dāvināšanu un sūtīšanu uz Latvijas Universitātes Medicīnas bibliotēku sadarbībā ar ASV Dienvidaustrumu veselības izglītības centra Veselības zinātņu bibliotēku un tās direktori Donnu Fleiku. Šis darbs noteikti tiks turpināts. Vanadzes turpinās atbalstīt leģionārus Latvijā, sūtot naudu pārstāvības vadītājam Solvitai Sekstei. Par šo naudu S. Sekste pērk medikamentus, ko saņem slimie leģionāri. A. Iesalniece pieminēja nepieciešamību turpināt atbalstīt audžuģimenes, kuŗas radnieki uzņēmušies rūpes par pamesto bērnu. Bieži vien vecmāmiņa viena ar savu mazo pensiju audzina un izglīto mazbērnu, vai arī vecākais brālis uzņēmis rūpes par jaunāko brāli vai māsu, taču no valsts viņi nekādu atbalstu nesaņem. Vanadzes arī turpmāk palīdzēs trūcīgiem bērniem. Atjaunota sadarbība ar Latvijas 50 gadu okupācijas muzeju – vanadzes sūtīsot naudu diviem mērķiem: skolēnu transportam uz muzeju un skolotāju apmācībām muzejā.

Delegātu sapulcē pēc 2011. gada darbības pārskata un dažādu ziņojumu uzklauššanas delegāti aktīvi iesaistījās debatēs. Ļoti augstu tika novērtēta Floridas DV apvienības iniciatīva nosūtīt pateicības rakstu leģionāriem. Viņiem bieži vien līdztekus finansiāliem līdzekļiem un zālēm, ko DV sūta, vienkāršs paldies sagādā vislielāko gandarījumu. Floridas DV apvienības pārstāvji visu ārzemju latviešu vārdā šādu pateicības rakstu nosūtījuši uz Latviju.

„Katrai paaudzei ir savi varoņi.

DV ASV 62. delegātu sapulces sēžu zālē Klīvlāndē

Tiem, kuŗi Otrā pasaules kara laikā devās bēgļu gaitās, tādi ir leģionāri. Mums bēgot, mūsu varoņi palika cīnoties. Aiz mums palika tie, kuŗi tēvzemes mīlestībā degošām sirdīm aizstāvēja tautas brīvību un valsts neatkarību pret austrumu iebrucējiem. /.../ Vēlamies jums pateikties un darīt zināmu, ka mēs jūs visus atceramies, augsti cienām un ļoti vērtējam!“ teikts pateicības rakstā.

Pārrunas bija arī par daudz ko citu: latviskuma saglabāšanu šeit, ASV, par Latvijas DV organizācijas darbības neatbilstību DV mērķiem, jauniešu iesaistīšanu un informācijas nodrošināšanu, DV vēstures un arhīvu saglabāšanu, kā arī par DV nozaru samazināšanu un apvienošanu. Sapulces delegāti ierosināja vairāk dalīties ar informāciju Gaņezera nometnēs, pavairot un vest uz Latvijas skolām DV vēstures grāmatu, ciešāk sadarboties ar Latvijas ev. lut. baznīcas māsu draudžu projektiem par palīdzību lauku skolām u. c.

Bija ierosinājums samazināt birokratiju, apvienojot vanagus un vanadzes. Protams, vanadzes par tādu ierosinājumu uztraucās, jo nevēlējās, lai vanadžu kopa tiktu likvidēta. A. Iesalniece iebilda: „Mums ir savi mērķi. Mums ir lieliska sadarbība ar DV dažādos darbos. Nebūtu vēlams,

lai vanadzes kļūtu par dāmu komiteju, kuŗas uzdevums ir tikai apziest maizītes, bet teikšanas nekādas.“

Lielākā daļa sapulces delegātu domāja, ka vanadzēm pašām jālemj par vai pret apvienošanu.

Par DV ASV valdes priekšsēdi atkārtoti ievēlēja Zigurdu Rīderu, par locekļiem – Marģeru Pinni, Jāni Jansonu, Ildzi Rudzīti, Imantu Kalniņu, Marģeru Cauni un Gunāru Kancu. Revīzijas komisijas locekļus vēl izvēlēsies, Goda tiesā būs līdzšinējie locekļi. Statūtu komisijā ievēlēja Zigurdu Rīderu un Ivaru Kēleru (trešais tiks pieaicināts). DV Centrālajā valdē no DV ASV ievēlēja Zigurdu Rīderu, Imantu Kalniņu un Juri Augustu.

DV ASV 62. delegātu sapulcē pieņēma virkni rezolūciju, vairākās izteikta pateicība: LR vēstniecībai ASV par pārvietojamo pasu darbstaciju nogādāšanu latviešu centros, sagādājot iespēju izņemt Latvijas pasi; Latvijas Ārlietu ministrijai, Centrālās vēlēšanu komisijai, Latvijas Republikas vēstniecības ASV darbiniekiem, PBLA un ALAS valdes locekļiem par ASV vēlēšanu iecirkņu iekārtošanu latviešu centros, jo tādejādi Amerikas latviešiem bija iespēja piedalīties Latvijas Saeimas vēlēšanās un tautas nobalsošanā par valsts valodu; DV apvienībai

Floridā par pateicības raksta sagatavošanu leģionāriem; Marģeram Caunem par 12 gadus ilgo kasiera darbu; Revīzijas komisijas locekļiem; DV sapulces priekšsēdim un sekretāriem; DV apvienībai Klīvlāndē un Rīcības komitejai par viesmīlību, sekmīgu sapulces rīkošanu un darbu.

Citās rezolūcijās DV sapulces delegāti puda atbalstu PBLA un ALA sadarbībai ar Latvijas valdību un Saeimu, lai grozītu likumu par pavalstniecību, pieļaujot dubultpavalstniecību ārzemju latviešiem; apsveica Daugavas Vanagu priekšnieku Andreju Mežmali un prezidiju, vēlot labu sadarbību ar visām zemes valdēm; ierosināja turpināt sadarbību ar PBLA un DV CV par nacionālo politiku, sadarboties ar LR prezidentu, Latvijas valdību, Saeimu un sabiedriskām organizācijām; atgādināja, ka Latviešu leģiona diena 16. martā nav aizstājama ar citām piemiņas dienām; aicināja Latvijas Republikas Kultūras ministriju turpināt piedalīties Lestenes ev. lut. baznīcas atjaunošanas projektā.

Daugavas Vanagu ASV 62. delegātu sapulces beigās iedvesmīgi skanēja „Lāčplēšu dziesma“:

„Daugavas vanagi, sasauksimies,

Kas vēl dzīvi, kas vēl dzīvi esam palikušies!“

Anita Zvirgzde

DV ASV 62. kopsapulces svinīgajā atklāšanā priekšējā rindā no kr. puses sēž: Zigurds Reineks un Vita Reineks, Astra Iesalniece, Vineta Mēkone, Zigurds Rīders, Gunta Reynolds, Jānis Kukainis, Dzintra Eglītis, Juris Eglītis un Astrida Rīdere

„Pastāvēs, kas pārvērtīsies”

Saruna ar DV ASV priekšnieku un zemes valdes priekšēdi Zigurdu Rīderu

Kas bija īpašs DV ASV 62. delegātu sapulcē, kurā notika Klīvlāndē no 20. līdz 22. aprīlim?

Mums daudz kas jāizvērtē, lai organizācija varētu pastāvēt, jo mainījies ekonomiskais stāvoklis un organizācijas biedri noveco. Līdz šim DV lielāko daļu līdzekļu sūtīja uz Latviju, bet pēdējos piecus gadus esam centušies daudzko mainīt. Mūsu pirmais uzdevums, protams, ir aprūpēt leģionārus, bet arvien lielāks pienākums ir arī saglabāt latvietību un latviešu valodu te, ASV. Mūsu pienākums ir izaudzināt vismaz vēl vienu latvisku paaudzi. Pēc pāris gadiem mūsu aprūpes nozare arvien straujāk saruks, līdz ar to organizācijas darbība mainīsies. Līdz šim esam darījuši visu, atbalstījuši kultūru, sportu, izglītību u. c. Agrāk zemes valdē bija 18 locekļi! Ar katru gadu esmu centies apvienot un samazināt darbības nozares un valdes sastāvu, lai ietaupītu līdzekļus. Aprūpes nozare un vanadžu kopa ir svarīgas, tām jāturpina darbs.

Kā organizācijā notiek paaudžu maiņa?

Par to sāka domāt jau 1945. gadā, kad Cēdelgema gūstekņu nometnē DV tika dibināta. Dibinātāji bija leģionāri, pārsvarā jauni cilvēki, bet arī Pirmā pasaules kara virsnieki. Pamazām viņi izklīda pa visu pasauli un savās mītnes zemēs veidoja DV apvienības. Sākotnēji DV bija tikai leģionāru organizācija, vēlāk dibināja vanadžu kopas, ar laiku apvienības uzņēma ikvienu nacionāli patriotisku latvieti. Tātad par paaudžu maiņu domāts jau senāk. DV biedri aktīvi darbojās sporta, kultūras, izglītības nozarēs, atbalstīja teātri, koņus, skautus un gaidas, vietējās latviešu skolas, tautasdeju grupas, mākslas izstādes un koncertus. Un aktīvi piesaistīja jaunus biedrus. Sarīkojumu naudas pārpal-

kums tika izlietots aprūpei. Kādreiz sarīkojumu mērķis bija veicināt latvisko kultūru un piesaistīt līdzekļus aprūpes darbam. Tagad diemžēl palicis tikai pirmais.

Vai sapulcē runājāt arī par statūtu maiņu?

Būs nepieciešams mainīt statūtus, lai visu iecerēto paveiktu. Pēdējo reizi lielas statūtus maiņas notika 2006. gadā. Vairākkārt mainīti DV darbības noteikumi, jo tie reglamentē mūsu ikdienas darbu.

Pēdējā sapulces dienā sākās pārrunas par organizācijas nākotni, darbību un struktūras maiņām.

Šī nav pirmā reize, kad delegātu sapulcē runājam par izmaiņām. Katram delegātam ir tiesības izteikties. Gadījumos, kad ieteiktās izmaiņas neviens neatbalsta, turpmākas diskusijas nenotiek, delegāti spriež par ko citu. Tā notika arī šoreiz. Agrākos gados vīri nikni strīdējās, bet tagad esam kļuvuši miermīlīgāki un iecietīgāki. Vienmēr bijusi diskusija – vai dalījums „vanagi un vanadzēs” ir „vīrieši un sievietes”, vai arī tās ir divas organizācijas. Vanadžu kopas ir DV apvienības daļa, un tagad vanadžu darbos piedalās arī vīrieši.

Vanadzēs dienu pirms sapulces četras stundas runāja par to pašu, ko nākamā dienā apsprieda DV delegātu sapulcē. Vai visiem vajadzēja braukt dienu agrāk? Daudzas vanadzēs pārstāvēja vanagus arī lielajā delegātu sapulcē. Lieki iztērēts laiks un nauda.

Kāpēc vanadzēs uztraucas, ka gadījumā, ja notiku apvienošana, viņu uzdevums būtu tikai apziest maizītes, un viņas netiktu respektētas?

Daudzās apvienībās vairs nav vanadžu kopa, bet vanadzēs sekmiņi turpina darboties kopā ar vanagiem, piemēram, Indianapolisē, Floridā, Milvokos.

Foto: Anita Zvirgzde

Zigurds Rīders

Ar laiku katras apvienības locekļi paši nolems, kad to darīt vai nedarīt. Runājot par maizītēm... Agrāk iestudēja lugas, notika dzejoļu lasīšanas, rudens sarīkojumi, kuros bija ne tikai maizītes, bet arī izloze, bazārs u. c. Vanadžu spēki arī samazinās.

Delegātu sapulcē sacīji, ka jauniem DV biedriem būs jāiegulda savs laiks un nauda. Varbūt tas viņus atbaida?

Un vēl trešais – būs jāstrādā. Nevajag stāties DV, ja tas viņus atbaida. Pretējā gadījumā mūsu organizācija kļūs tāda pati kā DV Latvijā. Tie nav Daugavas Vanagi! Tas ir pūlis ar padomju laiku mentalitāti, viņus vienīgi interesē, kā tikt pie īpašumiem un kā kaut ko dabūt sev. Viņi nestrādā, bet ballējas. Latvijā neesmu sati-

cis daudz vanagu, kuri rūpētos par leģionāriem. Ir daži izņēmumi, piemēram, Edīte Ortvaīne Jēkabpīlī, droši vien vēl kāds, bet tie, kuri ievēlāti vadībā, nedara neko. Esmu vairākkārt ar viņiem runājis, pat lamājos, bet nekas nemainās. Arī Latvijas likumdošana ir ačgārņa! Piemēram, mēs negribējam, lai mūsu simboliku lieto DV grupa, kas atdalījās no DV Latvijā. Taču Uzņēmumu reģistrs atteica sūdzību, jo mēs simboliku lietošanu nevarot ierobežot. Arī tiesa Latvijā mums atteica. Tas viss bija absurds! Vairākas reizes ierosināju DV Centrālajai valdei izslēgt Latvijas DV, bet vienmēr pietrūkst balsu.

Kā notiek sadarbība ar Latvijas DV?

Sadarbība notiek ar DV

Centrālās valdes starpniecību. Latvijas DV vēlas, lai nauda, kas paredzēta leģionāriem, audžuģimenēm, skolām Latvijā, plūstu caur viņu kasi. Mēs reiz mēģinājām tādā veidā nosūtīt nelielu naudas summu, un vēl aizvien nezinām, kur tā palika. Latvijā rēgulāri pazūd biedru naudas, un dažus īpašumus, kas novēlēti Daugavas Vanagiem, jau pārņēmušas privātpersonas. Likumīgi! Tagad mēs mēģinām nosargāt tos, kuri vēl palikuši.

Sapulcē runāja arī par informācijas apmaiņas trūkumu starp apvienībām, zemes valdi un Centrālo valdi.

Informācijas apmaiņa tagad notiek tikai ar e-pastu, un cilvēkiem, kas nelieto datoru, pat vadītājiem, daudz ko nav iespējams uzzināt. Tāpēc es mēģinu atrast katrā apvienībā kontaktpersonu, kas izplatītu informāciju. Vēl ir cits trūkums – vairs nav rakstītāju. Agrāk avīzes un biļetens bija pilni ar rakstiem, tagad grūtības atrast kādu, kas būtu ar mieru protokolēt sēdi. Visi vēlējas, lai mums timekli būtu sava mājaslapa, bet informācija tajā netiek papildināta. Turpmāk mēs varētu izmantot Skype, un ir vēl pāris citu ieteikumu.

Paldies par sarunu! Paldies par iespēju man piedalīties DV ASV delegātu sapulcē! Novēlu, lai nākotnes ieceres piepildās!

Anita Zvirgzde

Attēls no DV kopsapulces darba sēdes sēžu zālē. Priekšējā rindā DV apvienību delegāti - Helga Jēkabsone un Juris Veidiņš no Bostonas, Ivars Kēlers un Māra Bodefelde no Čikāgas un Ilmārs Dambergs no Vašingtonas DC

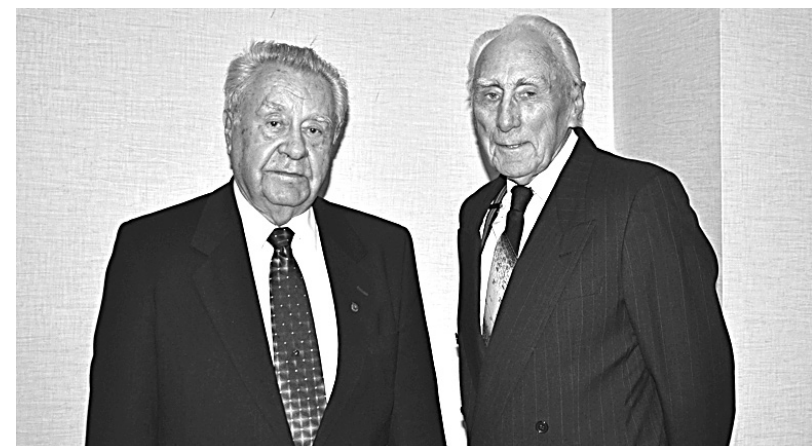

Foto: Dzidra Tropa

ASV 62. kopsapulces un DV ASV 58. vanadžu salidojuma Klīvlāndē dalībnieku pulcējušies kopējam attēlam. Pirmajā rindā no kr. puses sēž: DV ASV priekšnieks Zigurds Rīders, DV Kanādā valdes priekšnieks Juris Eglītis, DV vanadžu Goda priekšniece Rita Kaugura, DV ASV vanadžu priekšniece Astra Iesalniece, DV priekšniece Gunta Reinolde un LR ASV vēstniecības pārstāve Vineta Mēkone

No jauna uz diviem gadiem par DV ASV vanadžu priekšnieci tika ievēlēta Astra Iesalniece

To DV biedru rindas, kuri Cēdelgemā (Beļģijā) sākotnēji dibināja DV organizāciju, diemžēl ar katru gadu retinās. Viņus DV kopsapulcē Klīvlāndē pārstāvēja Uldis Kronītis (Klīvl.) un Valfrīds Spuntelis (Nūdžersija)

SARĪKOJUMI / DIEVKALPOJUMI

SARĪKOJUMI BOSTONA (MA)

• 13. maijā plkst. 11.00 Bostonas latv. ev. lut. Trimdas draudzes 60. gadu dibināšanas atceres dievkalpojums un svinības (58 Irving St., Brookline, MA 02445).

• 20. maijā plkst. 4.00 diriģentes Anitas Kuprīsas jaunā profesionālā kora *Labyrinth Choir* koncerts *The World of Waters Wild* (dziesmas par pasaules ūdeņiem) Trimdas draudzes baznīcā (58 Irving Str., Brookline, MA 02445). Ieeja \$15 (biļetes varēs nopirkt pie ieejas). Informācija pa tālr.: 508-481-2453 un mājaslapā: www.labyrinthchoir.org

DETROITA (MI)

• 13. maijā plkst. 11.30 (30623 W. Twelve Mile Rd. Farmington Hills, MI 48334) Ģimenes dienas sarīkojumā dejos bērnu tautasdeju kopa „Auseklītis”. Edgars Zariņš stāstīs par „Ausekliša” dibināšanu un Detroitas tautasdeju kopu, tiks rādītas slidītes. Būs bērnu vecāku gatavots cienasts.

• 19. un 20. maijā XXIII atklātās latviešu golfa sacīkstes *Whispering Willows* golfa laukumā. Latvijas kausa izcīņa un XXIII latviešu korporāciju sacensības golfā. Katrs dalībnieks var uzaicināt vienu viesi. 19. maijā plkst. 6.00 vakarā draudzes sabiedrisko notikumu telpās saviesīgs vakars ar deju mūziku, vakariņām un atspirdzinājumiem. Informācija, zvanot Tomam Brožem, tālr.: 419-882-1965, e-pasts: broze@buckeye-express.com DLGA mājaslapa: www.Latvian.Golf.org

• 3. jūnijā, plkst. 11.30 Sv. Pāvila draudzes baznīcā dārzā (lietus laikā sabiedrisko notikumu ēkā) draudzes dāmu komitejas un Daugavas Vanagu rīkotā dārza svētki. Cienastā – uz ogļēm cepti hamburgeri ar piedevām.

FILADELFIJA (PA)

• 13. maijā pēc Ģimenes dienas dievkalpojuma izlaidums latviešu skolā; pusdienas (530 N. 7th St.)

INDIANAPOLE (IN)

• Indianapolis latviešu skolas mācību gada noslēgums notiks svētdien, 20. maijā plkst. 14.00 Latviešu sabiedriskā centrā. Programmā – skolēnu dziesmas un tautas dejas. Sekos azaidi. Lai arī lūdzam visus apmeklēt sarīkojumu, lai kopā ar skolas saimi sveiktu 2012. gada absolventes: Lienī Milleri, Kristu Grendzi un Kristu Rozi.

KLĪVLANDE (OH)

• 11. maijā plkst. 7.00 grāmatu klubīna dalībnieku sanāksme Apvienotās draudzes namā (1385 Andrews Ave., Lakewood, OH).

• 12. maijā plkst. 8.30 draudzes talka namā.

• 13. maijā plkst. 11.00 skolas mācību gada beigu sarīkojums Apvienotās draudzes telpās.

• 1. jūnijā plkst. 7.00 Mārtiņa Daukša koncerts Apvienotās draudzes namā.

• 3. jūnijā pēc dievkalpojuma vanadzū pavasara sarīkojums Apvienotās draudzes zālē. Meiteņu ansambļi Ilzes Hāzneres vadībā dziedās jaunās pavasara dziesmas. Būs azaidi un kafijas galds; dalības maksa \$12.00 personai. Atlikums palīdzības darbam.

• 6. jūnijā pensionāru izbraukums uz Pensilvāniju.

• 9. jūnijā gatavošanās Jāņiem Apvienotās draudzes namā.

• 10. jūnijā pēc dievkalpojuma „Prāta asināšana” Apvienotās draudzes namā, atbalstot LELBAs projektu – sagādāt skolas somas

trūcīgo ģimeņu bērniem Vidzemē.

• 16. jūnijā plkst. 5.00 Jāņu svinības Brecksvilles Metropark *OTTAWA POINT* laukumā. Rīkotāji sagādās jaņusieru un miestīņu, cienasta groziņi un atspirdzinājumi jāņem līdz apmeklētājiem. Dalības maksa pieaugušajiem – vismaz \$5.00 ziedojums. Atlikums aprūpes darbam. Ielūdz DV apvienība Klīvlandē.

• 17. jūnijā plkst. 2.00 1941. gada 14. jūnijā aizvesto baltiešu piemiņas dievkalpojums Apvienotās draudzes dievnāmā

• 23. jūnijā plkst. 7.00 ligošana pie Ilzes un Jāņa Rešņiem (10930 Nollwood Dr., Chardon, OH).

• 24. jūnijā no plkst. 12.00 līdz 5.00 latviešu dārzu apskate. Informācija, zvanot Valdaī Otaņķei, tālr.: 440-937-8499 vai latvian-gardenstour.com

LOSANDŽELOS (CA)

• 13. maijā plkst. 11.00 iesvētības (1955 Riverside Dr. Los Angeles CA 90039-3704). DKL B informācijas tālr.: 323-663-6267. DK LB Informācijas biļetens timeklī: www.biletens.com

MILVOKI (WI)

• 13. maijā plkst. 11.00 izlaidums plkv. Oskara Kalpaka skolā un draudzes pavasara sarīkojums (8845 W. Lynx Ave. Milwaukee, WI 53225).

• 14. maijā Liepājas teātra viesizrāde – Karla Šēnchera luga „Ragana”.

• 19. maijā nama apkopšanas talka.

ŅUJORKA (NY)

• 13. maijā pēc dievkalpojuma Salas baznīcā (4 Riga Lane, Melville), kas sāksies plkst. 10.30, Ģimenes dienas svinības – vecāka gadagājuma latviešu apsveikšana; Krista Ledīņa stāstīs par „Sveika, Latvija!” ceļojumu. Būs cienasts.

• No 18. līdz 20. maijam Pavasara svētki Rotā (Katskiļos). Istabas var rezervēt, zvanot: 518-589-9878; nometnes viesu mājā vai Ezerējā: 518-589-9932.

• 22. maijā plkst. 5.30 Latvijas aizsardzības ministrs Dr. Artis Pabriks teiks runu *The Impact of Austerity Measures on the Transatlantic Link: Can the Challenges Be Overcome?* organizācijas *National Committee on American Foreign Policy* rīkotajā sanāksmē *The Union Club* telpās (101 East 69th Street, New York). Pārrunas vadīs vēstnieks Hermans Kohens (Cohen), agrākais *Assistant Secretary of State for African Affairs*. Pēc pārrunām pieņemsana. Dalības maksa \$60; jāreģistrējas līdz 21. maijam: <https://secure.acceptiva.com/?cst=368366> vai zvanot pa tālr.: 212-224-1120. Nepieciešams formāls tērps – vīriešiem žakete un kaklasaite. Kluba telpās nedrīkst lietotkabatastāruņus. Informācija: www.ncafp.org, vai zvanot pa tālr.: 212-224-1120.

• 23. maijā Church of the Heavenly Rest, Fifth Ave & East 90th St, plkst. 7.00 vakarā, Dobeles Valsts ģimnazijas kora „Sadziedis” koncerts. Ieeja par ziedojumiem.

SANFRANCISKO (CA)

• 19. maijā plkst. 1.00 draudzes nama (425 Hoffman Ave) ZK DV apvienības 60 gadu darbības atceres sarīkojums – svinīgs akts, koncerts, pusdienas.

• 27. maijā plkst. 1.00 draudzes namā seminārs „Latviešu valoda laikmetu griežos”; vadītāja Una Veilande.

• 10. jūnijā no plkst. 9. līdz 6.00 baltiešu pikniks *El Sobrante* (Ken-

nedy Grove Regional Recreation Area).

• 16. jūnijā plkst. 6.00 draudzes namā Dziesmu vakars, piedalīsies Ziemeļkalifornijas latviešu koris Zintas Zariņas vadībā.

SIETLA (WA)

• 12. maijā plkst. 10.30 Sietlas latviešu skolas izlaidums latviešu namā (11710- 3rd Avenue, N. E. Seattle, WA 98125).

• 12. maijā plkst. 7.00 vakarā tautasdeju kopas „Trejdesnītis” pavasara koncerts latviešu namā.

VAŠINGTONA (DC)

• 12. maijā plkst. 8.30 Vašingtonas latv. ev. lut. draudzes krāmu tirgus. Lūgums ziedot tikai vasaras drēbes, nevest datorus un to ekrānus, kā ar mantas, kuņas pēc likuma nedrīkst pārdot. Ziedojojam lielāku, jaunu vai vērtīgu mantu, jāpievieno zīmīte ar cenu. Visi ienākumi tiks ziedoti, lai nomaksātu parādu par draudzes piebūvi. Nepārdotās mantas ziedos citai labdarības organizācijai. Ziedojumus var atskaitīt no ienākumu summas, par kuņu jāmaksā ienākumu nodoklis. Informācija, zvanot: 703-790-0833 vai rakstot: inaraz-aiga@yahoo.com

• 20. maijā izlaidums latviešu skolā.

DIEVKALPOJUMI

• **Bostonas latv. ev. lut. Trimdas dr.** (58 Irving St., Brookline, MA 02445): **13. maijā** Bostonas latv. ev. lut. Trimdas draudzes 60 gadu dibināšanas atceres dievk. plkst. 11.00, pēc dievk. svinības. **20. maijā** plkst. 11.00 dievk. **27. maijā** plkst. 11.00 Vasarsvētku dievk. ar dievg. Māc. J. Mazura.

• **Cikāgas katoļu kopa: 17. jūn.** dievk. plkst. 12.00 (7216w.Talcott Ave). Pēc dievk. pusdienas un programma, kuņā piedalīsies ērg. Antonijs Puntužs, Emilija Puntuža un jauniešu kopa. No 12. līdz 17. jūl. Cikāgā viesosies priesteris Juris Jalinskis no Rīgas.

• **Bukskauntijas un apk. latv. ev. lut. dr.:** **Kvēkertaunā** (424 Juniper St., Quakertown, PA 18951) **13. maijā** plkst. 2.00 dievk., pēc dievk. kafijas galds ar groziņiem. **27. maijā** plkst. 2.00 Vasarsvētki, pēc dievk. kafija **10. jūn.** plkst. 1.00 1941. g. 14. jūnijā aizvesto piemiņas dienas dievk. ar dievgaldū; pēc dievk. kafija. **24. jūn.** plkst. 1.00 dievk., pēc dievk. kafija. **Lankasterā** (Mt. Calvary Lutheran Church, 308 East Petersburg Rd., Lititz, PA 17601) **17. jūn.** plkst. 3.00 1941. g. 14. j. • **Detroitas Sv. Pāvila latv. ev. lut. dr.** (30623 W. Twelve Mile Road, Farmington Hills, MI): **13. maijā** Ģimenes dienas dievk., piedalīsies bērni; pēc dievk. draudzības stunda. **Bībeles stunda 18. maijā** plkst. 11.00. **20. maijā** dievk. **27. maijā** Vasarsvētku dievk. ar dievg. **3. jūn.** Trīsvienības svētku dievk., pēc dievk. dārza svētki. **10. jūn.** 941. gada 14. jūn. aizvesto piemiņas dievk. ar dievg.; pēc dievk. draudzības stunda. **17. jūn.** dievk. **24. jūn.** dievk. ar •

• **Dienvīdkalifornijas latv. ev. lut. dr.** (1927 Riverside Dr. Los Angeles, CA 90039-3704): **13. maijā** plkst. 11.00 iesvētību dievk. ar dievg. **20. maijā** plkst. 11.00 dievk. • **Filadelfijas latv. ev. lut. Sv. Jāņa dr.** (301 N. Newtown Street Road, Newtown Square, PA 19073, tālr.: 610-353-2227): **13. maijā** plkst. 11.00 Ģimenes dienas dievk. **20. maijā** plkst. 11.00 dievk. ar

dievg. **27. maijā** dievk. nebūs. **3. jūn.** plkst. 11.00 dievk., pēc dievk. pikniks. Māc. I. Dzelzgalve. Informācija: www.latvianluthchurchphila.org

• **Grandrapidu latv. ev. lut. dr.** (1780 Knapp Street NE, Grand Rapids, MI 49505; tālr.: 616-361-6003): **13. maijā** Ģimenes dienas dievk. **27. maijā** Vasarsvētku dievk. **10. jūn.** Tautas sēru dienas dievk. **22. jūl.** dievk. Dievk. sākas plkst. 10.00.

• **Kalamazū latv. apv. ev. lut dr.** (122 Cherry Hill St., Kalamazoo, MI 49996): **13. maijā** plkst. 10.00 dievk. ar dievg.; pēc dievk. kafija. **16. maijā** plkst. 4.00 Bībeles stunda Ciemā „Latvija”. **20. maijā** plkst. 10.00 dievk. ar dievg., pēc dievk. kafija. **27. maijā** plkst. 10.00 dievk. ar dievg., pēc dievk. kafija. Māc. B. Puiķe.

• **Klīvlandes Apvienotā latv. ev. lut. dr.** (1385 Andrews Ave. Lakewood, OH 44107): **13. maijā** plkst. 11.00 Ģimenes dienas dievk., skolas izlaidums. **16. maijā** plkst. 10.00 Bībeles stunda. **20. maijā** plkst. 11.00 dievk. ar dievg. **27. maijā** plkst. 10.00 iesvētību dievk., viesmāc. prāv. L. Zušēvica (sprediķis angļu val.). **3. jūn.** plkst. 10.00 Trīsvienības svētku dievk. ar dievg. **10. jūn.** plkst. 10.00 dievk. **17. jūn.** plkst. 2.00 aizvesto baltiešu piemiņas dievk. angļu val. **24. jūn.** plkst. 10.00 dievk. **1. jūl.** plkst. 10.00 laju vadīts dievk. **8. jūl.** dievk. nebūs. Māc. Dr. S. Eglīte.

• **Lansingas latv. ev. lut. dr.:** *University Lutheran Church* (1020 S. Harrison Rd., East Lansing, MI), māc. A. Greiema.

• **Mančesteras latv. ev. lut. dr.** (21 Garden St., Manchester, CT 06040): **12. maijā** plkst. 11.00 Ģimenes dienas dievk., māc. D. Salnīte. Pēc dievk. pavasara sarīkojums, filmas „Rūdolfa mantojums” izrāde.

• **Milvoku latv. ev. lut. Sv. Trīsvienības dr.** (1853 N. 75th Street, Milwaukee, WI 53213, tālr.: 414-258-8070): **13. maijā** Ģimenes dienas dievk. ar dievg. **20. maijā** dievk. ar dievg. angļu val. un uzrunu bērniem. **24. maijā** Bībeles stunda. **27. maijā** dievk. nebūs. **3. jūn.** dievk. latviešu un angļu val., pēc dievk. draudzes pikniks. **5. jūn.** plkst. 7.00 valdes sēde. Māc. L. Zusēviča, tālr.: 414-421-3934 e-pasts: pastorlauma@gmail.com; draudzes priekšn. S. Kalve, tālr.: 414-536-0358. Informācija: www.milwaukeeledraudze.org

• **Mineapolas un St. Paulas latv. ev. lut. dr.** (3152 17th Ave S, Minneapolis, MN 55407, tālr.: 612-722-4622): **12. maijā** no plkst. 12.00 līdz 3.00 draudzes pavasara tirdziņš. **13. maijā** plkst. 10.00 Ģimenes dienas dievk. ar dievg., dziedās draudzes koris; māc. M. Cepure-Zemmele un R. Nilija; pēc dievk. sadraudzība. **20. maijā** plkst. 10.00 Debesbraukšanas dienas dievk. ar īpašu mūziku; piedalīsies iesvētāmie. **27. maijā** plkst. 10.00 Vasarsvētku dievk. ar dievg. un Tinas Jostas iesvētībām; būs īpaša mūzika; māc. M. Cepure-Zemmele un R. Nilija; pēc dievk. sadraudzība. **Ņubransvikas un Leikvudas latv. ev. lut. dr.:** **13. maijā** plkst. 1.30 Ģimenes dienas dievk. **Īstbransvikā** (12 Gates Ave, East Brunswick); pēc dievk. groziņu brokastis. **17. maijā** plkst. 10.00 Jēzus debesbraukšanas dienas svētbrīdis **Īstbransvikā** (12 Gates Ave, East Brunswick), pēc dievk. launags un Bībeles stunda.

20. maijā plkst. 8.30 dievk. ar dievg. **Leikvudā** (Igaunu bazn. 607 E. 7th St.) **27. maijā** dievk. nebūs. Māc. I. Pušmucāne-Kineiko, tālr.: 908-638-1101; e-pasts: latvianlutheranchurch@gmail.com

• **Ņujorkas latv. ev. lut. dr.:** **13. maijā** plkst. 10.30 **Salas bazn.** (Riga Lane Melville, NY 11747) Ģimenes dienas dievk., pēc dievk. sarīkojums un cienasts; **Jonkeru bazn.** (Valentine Lane & Leighton Avenue Yonkers, NY 10705) plkst. 10.00 Ģimenes dienas dievk., māc. J. Saivars; **Džamaikā** (First United Methodist Church, 162-10 Highland Ave., Jamaica, NY 11432) plkst. 3.00 Ģimenes dienas dievk., māc. L. Saliņš. **20. maijā** plkst. 10.30 dievk. **Salas bazn.**, māc. L. Saliņš; **Jonkeru bazn.** plkst. 10.00 dievk., māc. J. Saivars. **27. maijā** plkst. 12.00 kapusvētki **Katskiļos**, māc. L. Saliņš. Mājaslapa: www.nydraudze.org

• **Saginavas latv. ev. lut. dr.** (128 N. Elm Street): **20. maijā** plkst. 1.00 dievk., pēc dievk. kafija. **10. jūn.** plkst. 1.00 dievk., pēc dievk. kafija. Māc. R. Franklins. Dr. sekretāre Vija Āriņa: vijaarins@yahoo.com

• **Sandiego latv. ev. lut. dr.** (*Grace Lutheran Church* 3993 Park Boulevard, San Diego, CA 92116): **12. maijā** plkst. 12.00 Mātes dienas dievk., pēc dievk. kafijas galds. **9. jūn.** plkst. 11.00 tautas sēru dienas dievk.; pēc dievk. kafijas galds. Māc. D. Kaņeps. Izziņas: www.sandiegodraudze.com vai www.sandiegodraudze.us

• **Sanfrancisko latv. ev. lut. dr.** (425 Hoffman Ave.): **13. maijā** plkst. 11.00 Mātes dienas dievk. **27. maijā** plkst. 11.00 Vasarsvētku dievk. Māc. K. Žols. Inf.: www.lvnc.org

• **Sentluisas latv. ev. lut. dr.:** katra mēneša trešā svētdienā plkst. 2.00 dievk. *Christ Lutheran* bazn. (#1 Selma Avenue, Webster Groves, MO 63119), māc. A. Kalniņa. Pēc dievk. saiets ar groziņiem. Draudzes priekšn. I. Kalniņa, tālr.: 314-457-1830, e-pasts: kalninsis@charter.net

• **Sietlas latv. ev. lut. dr.** (11710 - 3rd Ave. N. E. Seattle, WA 98125): **13. maijā** plkst. 10.30 Ģimenes dienas dievk. ar dievg. **20. maijā** plkst. 10.30 dievk. angļu val. ar dievg., pēc dievk. Bībeles stunda. **27. maijā** plkst. 10.30 Vasarsvētku dievk. ar dievg. **3. jūn.** dievk. nebūs. Māc. D. Cilne, tālr.: 206-674-9600; e-pasts: cilnis@earthlink.net Bazn. mājaslapa: www.seattlelatvianchurch.org

• **Skenektedijas latv. ev. lut. dr.:** **20. maijā** plkst. 2.00 Ģimenes dienas dievk. Trīsvienības bazn. (35 Furman Str.) Skenektedijā. Prāv. O. Sniedze, ērg. Karola Materna (Carol Matern); dz. grām.; pēc dievk. groziņu azaidi.

• **Vašingtonas (DC) latv. ev. lut. dr.** (400 Hurlay Avenue, Rockville MD 20850-3121, tālr. bazn.: 301-251-4151): **13. maijā** plkst. 11.00 Ģimenes dienas dievk. ar dievg. **20. maijā** plkst. 11.00 latviešu skolas izlaiduma dievk. **27. maijā** plkst. 10.00 Vasarsvētku dievk. ar dievg., pēc dievk. maija jubilāru sveikšana. Māc. A. Varsberga Pāža, tālr.: 301-293-2052; e-pasts: macavp@yahoo.com Informācija: <http://www.dcdraudze.org>

• **Vilimantikas latv. ev. lut. dr.** (76 Windham Rd., Willimantic, CT): dr. priekšn. V. Bachmute, tālr. 860-644-3268.

ADVOKĀTS

PĒTERIS JURJĀNS

Kārtoju nekustamo īpašumu atgūšanas,
pārdošanas un dāvinājuma jautājumus Latvijā,
kā arī mantojuma jautājumus.

ASV

38021 Euclid Avenue
Willoughby, OH 44094
Tel.: (440) 951-6665
Fakss: (440) 951-4797
jurjans@prodigy.net

LATVIJĀ

„Jaunvēji”, Salas pagasts,
Rīgas rajons LV-2105
Mob. tel.: (371) 29496870
Fakss: (371) 67502251
jurjans@apollo.lv

Lūdzu ievērot, ka mantiniekiem Latvijā ir jāpiesakās viena gada laikā.

MATĪSS KUKAINIS

ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM ASV UN LATVIJĀ.

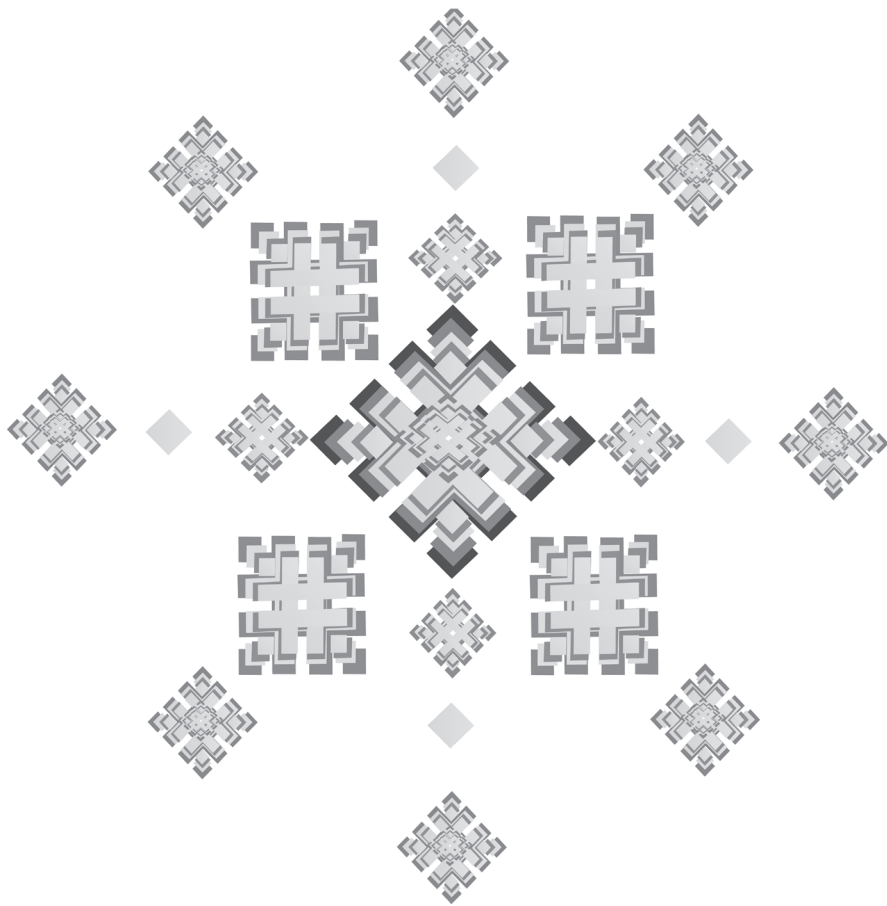
- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Vaiņu iela 3, Rīga, LV-1050

matiss@sk-legal.com

+371 28390346

MILVOKU DZIESMU SVĒTKU IESKAŅAS KONCERTS

svētdien, 27. maijā, 3:30

Ņujorkas latv. ev. lut. draudzes nometnē, Elka Park, NY

Ņujorkas latviešu koris

Dobeles Valsts ģimnāzijas jauktais koris "Sadziedis"

Montreālas koris „Atbals”
un draugi

Agita Ikauniece, Ints Teterovskis
viesdiriģenti

Uzkodas! Loterija! Visus laipni lūdzam! ieeja \$25 / studentiem \$15 / bērniem brīva

This concert is made possible in part by support from the New York Latvian Ev. Luth. Church and the New York State Council on the Arts

NYSCA

LATVIAN AMERICAN SHIPPING LINE

Pārsūtām mašīnas, pers. mantas, komerckravas
paciņas pa gaisu vai jūru uz un no Latvijas!

Lūdzu zvaniet: 201-760-6427 vai 973-744-6565 vai
arī apskatiet sūtījumu informāciju mūsu mājaslapā: www.lasl.com

ALAs simtgades testamentāro novēlējumu fonds
ALA century bequest fund

Novēlot kaut mazu daļu savā testamentā šim fondam, mēs liksim stipru un paliekošu pamatu latvietības uzturēšanai ASV, mēs celsim un sargāsim latvju tautu, valsti un kultūru. ALA dara daudz un mums visiem jāgādā, lai tā savu darbu turpinātu vēl ilgus gadus nākotnē.

Informācijas brošūra par šo fondu ir pieprasāma ALAs birojā,
400 Hurley Ave., Rockville, MD 20850. Tālrunis: 301-340-1014, e-pasts: alainfo@alaua.org

JAUNLAUCIŅI www.jaunlaucini.lv

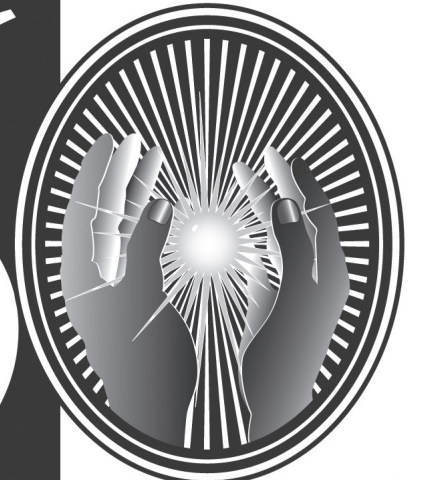
1. BEZMAKŠAS KONSULTĀCIJA
MEŽA APSAIMNIEKOŠANĀ;
2. MEŽA TAKSĀCIJAS (PROJEKTA) IZSTRĀDE;
3. MEŽA ĪPAŠUMA VĒRTĒŠANA;
4. MEŽA IZSTRĀDE UN PĀRDOŠANA;
5. JAUNAUDŽU KOPŠANA, ROBEŽU ATJAUNOŠANA;
6. EIROPAS LĪDZEKĻU PIESAISTE MEŽA ĪPAŠUMIEM;
7. NEKUSTAMO ĪPAŠUMU ATGŪŠANA,
MANTOJUMA DOKUMENTU KĀRTOŠANA

ASV- **Ivars A. Petrovskis**
504 Grand Avenue N.E.
Grand Rapids, MI 49503
Tel: (616) 454-8012
Email: latcreun@tds.net

LV- **Arnis Zvaigzne**
Duntes 28-192,
Rīga LV 1005
Tel: (371) 29115477
Email: arnisz@gmail.com

ASV- **Sigurds Strautmanis**
9995 W. NORTH AVE. 356
Wauwatosa, WI 53226
Tel: (414) 6070390

ASV- **Laila Aleksandra Šlesers**
420 East Street apt 7F
New York, NY 10075
Email: lslesers@gmail.com

**AMERIKAS
LATVIEŠU
PALĪDZĪBAS
FONDS**

**LATVIAN
RELIEF
FUND of
AMERICA**

IZDEVĪGI
APDROŠINĀJUMI

JUMS
UN
JŪSU
ĢIMENEI
KOPŠ
1952. GADA

215.635.4137
info@LRFA.org
www.LRFA.org

IMANTS KĀRLIS KALVE

Dzimis 1926. gada 4. novembrī Stendē, Latvijā,
miris 2012. gada 10. martā Milvokos, Viskonsīnā

Vēl ilgi klusās sāpēs pēc Tevis mūsu sirdis skums:
**SIEVA MILDA, DĒLS VALDIS AR SIEVU SANDRU UN MEITU LĪVU
MEITA INTA, MĀSĪCA SPODRA
INGRĪDA, GUNVALDIS UN SIGRĪDA AR ĢIMENĒM UN ŅINA**

*Tavs ceļa gājums nostaiģāts
Un mūža darbs ir padarīts.
Pār Tevi tāds ir Dieva prāts.
Kluss svētvakars ir iezvanīts.*

KĀRLI ŅUZULI PIEMINOT

Ši gada 22. aprīlī Vašingtonas ev.lut.draudzes dievnamā pulcējās ap simt tautiešu no tuvienas un tālienes, lai izvadītu pēdējā gaitā Kārli Ņuzuli – sabiedrisku darbinieku, radio raidījumu vadītāju un aktieri. Kārli Ņuzulis dzimis 1923. gada 30. maijā Smiltēnē. Viņš zaudē tēvu jau bērnībā, un 14 gadu vecumā ir spiests gādāt par māti un mazo māsu. Strādā apavu veikalā, līdztekus mācīdamies grāmatvedību korespondences kursos, jau jaunībā apliecinādamas izcilas organizētāja spējas. Tai pašā laikā viņu savaldzina skatuve. Viņš piedalās vietējos teātra iestudējumos un dzied Smiltēnes vīru kori.

Tad nāk smago pārbaudījumu laiks visai latviešu tautai. Otrās pasaules karš. 1943. gadā Kārli Ņuzuli iesauc Latviešu leģionā. Viņu ieskaita pulkveža Januma komandētajā 33. grenadieru pulkā, kas cīnās austrumu frontē un vēlāk tiek nosūtīts uz Vāciju. Tur 1945. gada ziemā viņu smagi ievaino. Ar cauršautām plaušām viņš nonāk kaŗa slimnīcā un, pateicoties laimei, paliek britu okupētajā Vācijas daļā, nevis krievu.

Pēkaŗa nometņu laikus Kārli pavada Hanoveras apkārtne, kur iekārtotas divas nometnes – viena Giftenes pilsētiņā, bēgļiem, un otra, turpat netālu – bijušajiem kaŗavīriem. Leģionāru nometnē Kārli kā zinātāju veikalu lietās ieceļ par saimniecības vadītāju, kas atbild par pārtikas un telpu sadali. Kaŗavīri dzīvo atsevišķi, bet bieži ciemojas arī Giftenē, kad tur notiek sporta sacīkstes vai kāda ballīte. Vienā tādā reizē Kārli tur iepazīstas ar jauku un sirsnīgu meiteni no Latgales puses, vārdā Bronislavu Lupšāni, ko draugi dēvē par Brunī. Viņam Brunis patīk, un viņai – viņš. Un tā 1949. gadā Kārli ar Brunī iet pie altāŗa un paliek viens otram uzticīgi līdz mūŗa galam.

1951. gadā viņi izceļo uz Ameriku un nonāk Ņujorkā. Kārli strādā uz būvēm, Brunis – slimnīcā. Kārli tūlīt iesaistās sabiedriskā darbā: ir Ņujorkas Daugavas Vanagu apvienības kasieris. Bet viņš meklē iespējas sevi izpaust arī mākslinieciski: dzied Bruno Skultes vadītajā Daugavas vanagu vīru kori un divus gadus mācās režisora Osvalda Uršteina rīkotos teātra kursos Ņujorkā.

Saskare ar Uršteinu un teātri Kārli Ņuzuli noved pie saistoŗa un nozīmīga maizes darba. 1956.

gadā viņš kļūst ASV valsts raidītāja *Amerikas Balss* darbinieks, un līdz ar to pārceļas uz Vašingtonu. Ar segvārdu „Kārli Smiltnieks” viņš katru dienu uzrunā savu apspiesto tautu dzimtenē – uzskatīdams, ka strādāt tādā darbā ir privilēģija. Ar laiku viņu visvairāk saista raidījumu režija: viņš tiek iecelts par producentu latvieŗu nodaļā un pēc tam visā Eiropas divīzijā, ar uzdevumu raudzīties, lai radio raidījumi 15 Eiropas valodās skanētu gludi un interesanti. Turklāt viņam patīk gatavot intervijas. Viņš apmeklē latvieŗu centrus dažādās Amerikas malās, iztaujādams māksliniekus, sabiedriskos un politiskos darbiniekus, kuŗu balsis pēc tam aizskan pāri jūrai uz Latviju. Vēlāk, ciemojoties Latvijā, viņš atklāj, ka „Kārli Ņuzulis” vietējiem neko daudz neizsaka; toties „Kārli Smiltnieku” tur pazīst daudzi. *Amerikas Balsī* viņš nostrādā 32 gadus, aiziedams pensijā 1988. gadā.

Līdztekus maizes darbam Kārli ar visu sirdi darbojas Amerikas latvieŗu teātra Vašingtonas ansamblī. Kad režisora Uršteina ierosmē 1958. gadā ansamblis uzsāk darbību, Kārli kļūst režisora labā roka. Ir izteikti apzinīgi teātra administrātoris; kārto ansambļa turnejas un finanses un reizē piedalās kā aktieris. Spēlē godīgo saimnieku Akmentiņu Blaumaņa drāmā „Ugunī”, ir Edvarts „Indrānos”, Brencis „Trīnes grēkos”. Komēdijā „Divu kungu kalps” viņš tēlo iztapīgu viesnīcnieku un lūgā „Sarkanvīns” – līdz pēdējam korektu angļu sulaini. Teātri gūtā bauda un pacilātība viņam paliek gaiŗās atmiņās visu mūŗu – īpaŗi no tādiem brīŗiem kā „Ugunī” izrādes 1968. gadā Klīvlāndes dziesmu svēkos, kur Uršteina teātrim uzgavilēja tūkstoŗiem skatītāju. Vašingtonas ansamblī Kārli darbojas visu tā pastāvēŗanas laiku – 25 gadus – un beigās nodod rūpīgi glabātos ansambļa arhīvus teātra mūŗejam Latvijā.

Vašingtonā Kārli turpina rosīgi strādāt arī Daugavas Vanagu organizācijā. Viņam īpaŗi tuvi ir kultūras pasākumi: viņa laikā Daugavas Vanagi ir galvenie koncertu un mākslas izstāŗu rīkotāji Vašingtonā. 14 gadus viņš ir Vašingtonas DV apvienības priekŗnieks. Rīko Daugavas Vanagu jubilejas Amerikas mērogā, darbojas ar publikācijām un ir viens no

Mūŗībā aizgājusī mūsu mīļā draudzene un kaimiņiene

KARĪNA KALNIŅŠ, dzim. Zalcmanis

Dzimumsi 1919. gada 15. jūnijā Pilstverē, Igaunijā,
mirusi 2012. gada 23. martā Dearbornā, Mičiganā

*Pienāŗ brīdis, kad diena
Pēdējā novīst kā zieds,
Izbeidzas gaita ikvienu,
Visu reiz noglāsta riets.
Meŗezers*

Sēro
**BAIBA STEPE, RAIMONDS TILTIŅŠ,
INĀRA UN JĀNIS APINIS**

Dieva mierā aizgājis mūsu mīļais
inŗenieris - meŗkopis

OSKARS MUNCIS

Dzimis 1918. gada 15. jūlijā,
miris 2012. gada 11. aprīlī

*Brīdi, laiku man dzīvt,
Nedzīvt saules mūŗu;
Ūdeņam, akmeņam -
Tam dzīvt saules mūŗu.
(T. dz.)*

Dzīlās sēŗās
**SIEVA MILDA, MEITA LAIMA,
MAZMEITA SANDRA AR VĪRU ALDI**

Dieva mierā aizgājusī mūsu biedrene
profesore

GUNTA ROZENTĀLS, PH D

Dzimumsi 1933. gada 16. aprīlī Rīgā, Latvijā,
mirusi 2012. gada 19. martā Minneapolis, MN

Viņu mīļā piemiņā un pateicībā paturēs
MINESOTAS AKADĒMISKĀS KOPAS BIEDRI

*Tavās rokās ir sākums un beigas,
Tavās rokās ir alga un sods,
Un es mierīgi eju - bez steigas -
Jo ŷī ticība mieru man dod.
Leonīds Breikŗs*

organizācijas redzamākajiem darbiniekiem.

Rikotāja spējas viņu dabiskā ceļā noved līdz latviešu jumta organizācijām. 1990. gadā Kārlis kļūst Amerikas latviešu apvienības priekšsēža vietnieks un vēlāk - priekšsēdis. Viņam izveidojas cieša sadarbība ar tā laika Pasauls brīvo latviešu apvienības priekšsēdi Gunāru Meierovicu. Kopīgi viņi piedzīvo trauksmaino laiku tūlīt pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas, kad 1991. gadā PBLA pirmo reizi rīko valdes sēdi Rīgā, Valsts prezidenta pilī. Klāt ir visa toreizējā Latvijas valdība, ieskaitot Ministru padomes un Augstākās padomes priekšsēžus Ivaru Godmani un Anatoliju Gorbunovu. Šo sēdi Kārlis bieži piemin kā vienu no savas politiskās darbošanās spilgtākajiem brīžiem. Vēlāk gan viņš neslēpj vilšanos par Latvijas politisko attīstību, un par to, ka darbs, kas iesāks ar tādu pacilātību nav novedis pie ziedošanas un latviskas valsts. 1993. gadā, kad Meierovicu ieceļ valsts ministra postenī, Kārlis kādu pusgadu kļūst par PBLA priekšnieka vietas izpildītāju, bet pēc tam – par Meierovica galveno padomnieku, plānodams viņa dienaskārtību un sacerēdams runas. 2007. gadā prezidente Vaira Vīķe Freiberga Kārlim Ķuzulim pasniedz Triju Zvaigžņu ordeni.

Gan latviešu organizācijās, gan teātrī, gan *Amerikas Balsī*, Kārlis izcēlās ar savu apzinīgo un godīgo pieeju darbam. No viņa izstrāvoja personas viengabalainību un morāla skaidrība. Viņš bija nesaskaņu izlīdzinātājs - cilvēks, no kuŗa allaž izstaroja gaiša laipnība. Un Kārlis bija nelokāms latvietis – tas bija redzams visā viņa dzīves gaitā, viņa domāšanā un valodā. Viņš mīlēja savu dzimto zemi un nekad neaizmīrsa savu Smiltēnes pusi, kur, viņam kaŗā aizejot, palika māte un māsa. Ar māsu, Maigu Bindi, arī jau

smagi slims būdams, viņš turpināja pa tālruni sarunāties katru dienu.

Kamēr veselība atļāva, viņš un Brunis mēnešiem ilgas posmus pavadīja Latvijā, baudīdami turienes kultūras dzīvi un tikdamies ar radiem. Bet ziemās viņi atgriezās savās Amerikas mājās, Vašingtonas ev. lut. draudzes Pensionāru namā. Kārlis priecājās par šejienes latviešu sabiedrību, par iespēju kopīgi pasēdēt pie kafijas tases pēc dievkalpojumiem un par dzīvību, ko draudzē ienes jaunieši un bērni. Viņa Brunītis slēdza acis uz mūžu 2009. gadā. Kārlis to smagi pārdzīvoja, jutās vientuļš, un drīzi vien sāka klibot viņa veselība. Viņš no mums šķīrās šā gada 15. aprīlī.

Prāvestes Anitas Vārsbergas-Pāžas vadītā svētbrīža noslēgumā Kārļa Ķuzuļa krustmeita, Kristīna Juberte nolasīja atvadu vārdus no Kārļa māsas un radiem Latvijā, reizē ar Ārijas Elksnes dzejoli. Ar cildinošiem vārdiem ALAs vārdā aizgājēju pieminēja PBLA priekšsēdis Jānis Kukainis; Voldemārs Sprōģeris nolasīja Daugavas Vanagu priekšsēža Andreja Mežmaļa sūtīto piemiņas sveicienu. Atmiņās dalījās Kārļa bijušie darba biedri *Amerikas Balsī*, Vello Ederma un Knuts Ozols; Hedija Zalāne nesa pēdējos sveicienus no Pensionāru nama. Aizgājēju pieminēja arī Jānis Vītols un Pēteris Dajevskis. Arī manu lasījumu svētbrīža laikā par Kārļa dzīves gaitām iekrāsoja kopā pavadītie gadi *Amerikas Balsī* un teātrī.

Pēc svētbrīža klātesošie pulcējās kopīgā mielastā, kur varēja apskatīt Anitas Jubertes un Maijas Baumanes sakārtotu bagātīgu fotografiju klāstu, kas rādīja Ķuzuļa Kārli viņa dažādajās darbošanās jomās un atsaucā atmiņās tikpat kā visu trimdas laiku. Lai Tev vieglas smiltis, Kārlīt!

Vilnis Baumanis

Mūžībā aizgājis

ANTIS ZALKALNS

Dzimis 1943. gada 25. jūlijā Valmierā, Latvijā,
miris 2012. gada 21. februārī Cambride, Ma

Viņu mīlā piemiņā paturēs
CONNIE, DĒLS PĒTERIS, MĀSA VALDA ZALKALNS AR
VĪRU RICHARDU
RADI UN DRAUGI LATVIJĀ

Mūžībā aizgājusi mūsu mīlā māte un māsa

MIRDZA LAIMDOTA EGLĪTE

(Lelis), dzim. Upatniece

Dzimusi 1925. gada 23. martā Rīgā,

mirusi 2012. gada 1. martā Rockville, Maryland

*Saņem silti, Zemes māte,
Manu mīlu māmuliņu,
Ieliec viegli savā klēpī
Sagurušo augumiņu.*

Mīlā piemiņā viņu paturēs
BĒRNI MAIJA, ARNOLDS, GUNĀRS,
ILGVARS UN AIVARS AR ĢIMENĒM
BRĀĻI OJĀRS UN JURIS AR ĢIMENĒM
RADI LATVIJĀ, ANGLIJĀ UN ASV

Aizsaulē aizgājis mūsu mīlais svainis, onkulis un radnieks

HARIJS ROLLIS

Dzimis 1926. gada 26. jūnijā Jelgavā, Latvijā,

miris 2012. gada 6. aprīlī Ada, Mičiganā

*Ar Dieviņi, zaļais mauris,
Es vairs pāri nestaiģāšu;
Ar Dieviņi, mani radi,
Es vairs mīli nerunāšu.*

Sēro
GENDRIKOVU ĢIMENES
UN
BAYER ĢIMENE

Mūžībā aizgāja

INDULIS ĶEPĪTIS

Dzimis 1936. gada 2. janvārī Ērgļos, Latvijā,
miris 2012. gada 13. martā Holt, MI, ASV

*Kad dzīves ceļu staigāju,
Tu, Kungs, man līdzī gāji.
Kad tālāk iet vairs nespēju,
Tad mani stiprināji.*

Viņu mīlā piemiņā paturēs
SIEVA, KATHY, DĒLI DENNIS UN
DANIEL AR ĢIMENĒM

Mūžībā aizgājis

ANDRIS FOGELMANIS

Dzimis 1933. gada 17. septembrī Rīgā,

miris 2012. gada 17. aprīlī Thousand Oaks, CA

*Ir tuvām sirdīm grūta
Šai brīdī šķīšanās,
Bet mīlestība gūta,
tā nekad neatstās.
(N. Kalniņš)*

Mīlā piemiņā paturēs
SIEVA MARTHA AR DĒLIEM UN ĢIMENĒM
STUKUĻU ĢIMENES

Mūsu jauno dienu līdzgaitniece

AGNIJA ERNIŅA,

dz. Pārupe

šķīrās no mums 2012. gada 10. aprīlī

Skumjās piemin:
KAIIJA OZOLIŅA-KIRŠTEINS, MAIJA BAUMANE-JAUNZEMIS
AELITA LAUZNE-KIVIRIST, AINA VĪTIŅA-KALNS
INĀRA ŠULCS-RUBULIS, ANDRIS RONIS, ANDRIS UBĀNS
SIGURDS KROLLS, MODRIS GALENIEKS, VILNIS OZOLIŅŠ
IVARS ANTENS

*Un jauks bij' ceļš,
Ko visi kopā gājām.
Liels spožums pārklājies
Pār dienām tām ...*

(Nikolajs Kalniņš)

Mūžībā aizgājusi mūsu mīlā svaine, tante un krustmāte

NORA BOŠS, dzim. DUNKERS

Dzimusi 1922. gada 13. jūnijā Latvijā,

mirusi 2012. gada 25. februārī Ņujorkā

Mīlā piemiņā paturēt,
AINA UN ALEKSANDRS KRŪGS
SIBILLA AR ĢIMENI
KRUSTMEITA MELISSA AR VĪRU

SPORTS

Sara Blicavs turpina ģimenes tradīcijas

Gunārs Bērzzariņš

Visi Austrālijas latviešu basketbola cienītāji atcerēsies ilggadējos, nenogurdināmos trenerus Feliksu Blicavu un Ilmāru Blicavu, kas rūpējās arī par latviešu jauno paaudzi Adelaidē, Dienvidaustrālijas (DA) pavalsts galvaspilsētā.

Ilmārs un Austra uzaudzināja Ivaru, Andri un Ilzi. Ivars pārstāvēja DA, Andris nesa Austrālijas vienības formastērpu 1976. gada Olimpiskajās spēlēs Kanādā, 1974. gada pasaules meistarsacīkstēs Porto Riko un 1978. gadā Filipīnās, Ilze 1975. gadā pasaules meistarsacīkstēs Kolumbijā.

Ivara un Beverlijas dēls Lukass vairākkārt reprezentēja savu pavalsti Austrālijas jauniešu basketbola meistarsacīkstēs, arī šogad (U-20) Kanberā, kur DA ieguva otro vietu. Kārlim labāk savulaik patika volejbols un peldēšana. Ilzes un Boti Nodža (ungāra) vecākā meita Ieva devusies uz ASV kolledžu studijām un spēlēt basketbolu, jaunākā - Hajnala spēlēt basketbolu vietējā DA klubā (Boti ir viens no basketbolā izcilajiem brāļiem, kas ieceļoja Austrālijā pēc 1956. gada nesekmīgās revolūcijas Ungārijā, jau ilgu gadus ir regulārais basketbola reportieris Adelaidē lielākajā dienas laikrakstā *The Advertiser*, kur savulaik rakstīju es)

Andra dzīvesbiedre kļuva Karena Ogdena, kas nesa Austrālijas krāsas 1983. gada pasaules meistarsacīkstēs Brazīlijā. Viņu ģimenē (dzīvo Melburnā) vecākais dēls Kriss (23) arī bija apdāvināts basketbolists (2006. gada Austrālijas latviešu meistarsacīkstēs tika atzīts par labāko spēlētāju). Tagad strādā par skolotāju, vietējā klubā uzspēlēt basketbolu un arī trenē.

Jaunākais - Marks (21) pēc basketbola pievērsās vieglatlētikai - 1500 m un 3000 m šķēršļu distancē, bet, liekas, veidos futbolista karjēru.

Andra un Karenas meita 19 gadus vecā **Sara Blicavs** 2011./2012. gada Austrālijas Sieviešu nacionālajā basketbola līgā

(WNBL) reprezentēja savu mācību iestādi - Austrālijas Sporta institūtu (AIS) un bija līgā vienīgā spēlētāja ar latviskām asinīm. Sara, spēlējot par spēka uzbrucēju, bija labākā sava kluba punktu guvēja, ieguva visvairāk atlēkušo bumbu uzbrukumā, bija otra labākā bumbas pārķeršanā un trešā labākā ar rezultatīvām piespēlēm (WNBL mājaslapas statistikas). Arī jauno sieviešu (U-20) Austrālijas meistarsacīkstēs nesen Kanberā Sara palīdzēja DA izcīnīt meistargodu un viņa tika atzīta arī par turnīra labāko spēlētāju (MVP).

***

Es Saru intervēju pa e-pastu, un ievadā mani jautājumi bija par viņas pirmajiem soļiem sportā.

Viņa sākusī spēlēt astoņu gadu vecumā (kā tu paliksi malā, ja abi brāļi spēlēt!). Vecāki viņu labprāt atbalstījuši. Sākumā gan Sarai vislabāk patikusi vieglatlētika. Viņa pārfrāzē manu jau sen izteikto uzskatu par vieglatlētiķi (ka tā ir visu sporta veidu pamatā), sakot, ka vieglatlētika ir ļoti laba bāze jebkuļam sportam un tādēļ mēģinājuši tajā sasniegt labāko, uz ko viņa būtu spējīga; apsvērusi pat domu kādreiz tikt uz olimpiskajām spēlēm un startēt 1500 m distancē.

Uz manu jautājumu, kad viņa vispirms uzzinājusi par savu vecāku spožajām karjērām, viņa nevar precīzi atbildēt, taču dzirdot par viņu sasniegumiem viņa jutusies ļoti lepna par viņiem un apņēmusies arī pati kādā sporta veidā izcelties.

Sākumā spēlējusi vietējā klubā, bet tad apzinājusies, ka labākas izredzes būs nesot kāda nozīmīgāka kluba uniformu, un izvēlējusies *Melbourne Tigers* (savulaik Austrālijā leģendāro Linsija Geiza un viņa dēla Endrīju klubu. - G.E.B.). Iekļuvusi kluba jauniešu augstākajā vienībā, viņa 2008. gadā uzaicināta uz pavalsts izlases (U-16) pārbaudes treniņiem.

Saru ieskaitīja "Tīgeru" augstākajā U-16 vienībā, pēc tam Viktorijas izlasē, un tā kļuva par Austrālijas meistarū. Sekoja uzaicinājums uz Austrālijas jauniešu treniņnometni un pēc tās

uz Austrālijas Sporta institūta (AIS) kandidātu nometni. Sarai bijis skaidrs, ko viņa vēlas darīt. 2010. gadā notika Saras nākamais kāpiens uz augšu: viņu izraudzīja Austrālijas U-17 izlasē Okeānijas meistarsacīkstēm, gatavojoties pasaules meistarsacīkstēm Francijā). Tas bija gods nest pirmo reizi zaļzeltīto uniformu, viņa saka. Turnīrs devis viņai labu izpratni, kas jātasniedz, lai varētu godam spēlēt starptautiskā līmenī. Sekoja tāls ceļojums uz Franciju Austrālijas U-17 izlasē.

Sara: "Pēc spēlēm pret Jaunzēlandi sapratu, ka man jātrenējas intensīvāk, lai varētu uzlabot manas vienības sniegumu. Tas bija varens piedzīvojums. Es nekad nebiju bijusi ārzemēs, un nonākt Spānijā un Francijā bija brīnišķīgi. Spēlēt starptautiskā arenā bija lieliski. Spēles temps bija ātrāks, cīņas nopietnākas un grūtākas, un es sapratu, ka man jāstrādā vēl vairāk. Manā vecumā būt tik tālu prom no mājām, no ģimenes un draugiem, no ierastiem ēdieniem nebija viegli. Tādēļ bija jauki, ka mana māte brauca līdz." Austrālijas vienība ieguva septīto vietu.

Sara 2009. gadā kandidēja uz AIS un tika uzņemta. Sara: "Tas bija svarīgs lēmums un pārbaudījums maniem nerviem - atstāt mājas 16 gadu vecumā, bet esmu pārliecināta, ka tas bija absolūti pareizi."

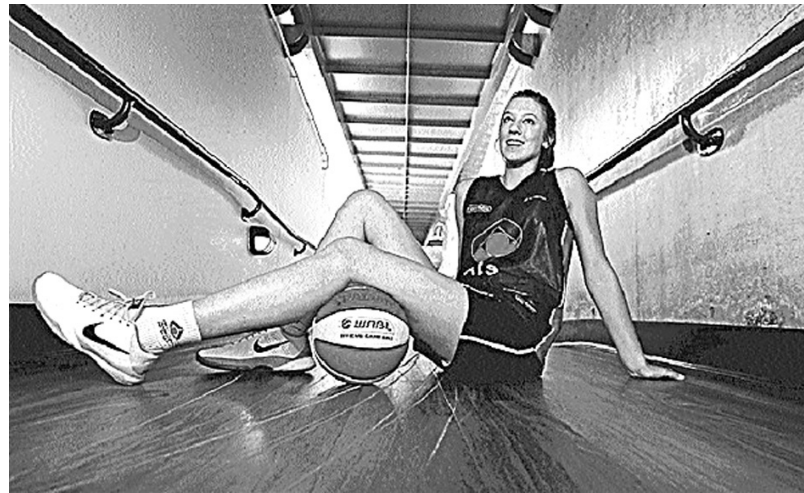
***

AIS audzēknēm iespēju robežas tika dota iespēja sacensties ārzemēs. Sarai

pirmā ārzemju tūre bija uz Ķīnu.

Sara: "Ķīna ir tik atšķirīga no Austrālijas, un mums nenāca viegli piemēroties, taču mums šis braucienis ļoti patika. Padzīvojuši gluži citā kultūrālā vidē, mēs pēc atgriešanās daudz augstāk novērtējām mūsu dzīvi šeit. Mēs spēlējām veiksmīgi, izdevās laba turneja. Tā arī deva mums labu izdevību veidot saprašanu savā starpā un mācīties, kā spēlēt starptautiskās sacīkstēs."

Iedalīšana jauniešu valstsvienībā Saru "pacēla uz vilņa". Čilē savā apakšgrupā austrālietes viegli apspēlēja Francijas, Čīles, Taieejas basketbolistes bet pēdējā

Sara Blicavs

spēlē bija smagi jācīnās, lai uzvarētu Spānijas vienību - 65:61. Ceturdaļfinālā Austrālija pieveica Japānu, Spānija - Kanadu, ASV - Franciju un Brazīlija - Krieviju. Pusfinālā ASV pārspēja Brazīliju - 82:66, bet austrālietes cieta sāpīgu 49:55 zaudējumu pret Spāniju. Sara: "Mēs smagi izjutām šo zaudējumu, īpaši tādēļ, ka iepriekš bijām spānietes pieveikušas. Taču mēs nenolaidām rokas, jo vēl arvien mums palika iespēja izcīnīt bronzas medaļu."

Diemžēl arī spēli par trešo vietu Austrālija zaudēja - 67:70 pret Brazīliju. Meistaru godā tika ASV ar 69:46 uzvaru pār Spāniju.

Turnīra mājaslapā rakstīts, ka 1,88 m garā Sara, spēlējot par spēka uzbrucēju, bijusi Austrālijas piektā labākā punktu guvēja (59 p., bet otra labākā, skaitot iegūtos punktus katrā spēles minūtē), otra labākā sodu mešanā, kā arī bumbas pārķeršanā.

***

Jautāta, vai savas spēles uzlabošanai ņem kādu izcilu spēlētāju par paraugu, Sara atbild noraidoši. Sara: "Es mēģinu spēlēt pati savā stilā, nemēģinot kopēt, piemēram, Penniju Teiloni vai Sendiju Brondello (Austrālijas olimpistes. - G.E.B.) Tās abas ir izcilas spēlētājas, un man būs nopietni jāstrādā, lai pietuvoties viņu līmenim. Taču es vēlētos arī sniegt kaut ko jaunu un īpatnēju. Es labprāt vēlētos kļūt tikpat laba kā viņas, bet pati sava veidā. Pašlaik man vislabāk patīk spēlēt par uzbrūkošo aizsargu vai mazo uzbrucēju, bet būtu jauki kādu dienu kļūt par spēles vadītāju."

Jautājot, kādi treneri visvairāk palīdzējuši viņai progresēt, Sara min Benu Cukieru, Austrālijas U-16 izlases treneri, AIS treneri Filu Braunu ("Kas gan neatzītu

viņa teicamo darbu?") un savu tēti (Andri): "Viņš pats to droši vien neapzinās, bet viņš man ir ļoti palīdzējis."

Kā Sara redz savu nākotni - basketbolā un vispār?

Sara: "Es ceru, ka man izdosies spēlēt ASV Sieviešu nacionālajā basketbola līgā (profesionālajā WNBA) vai Eiropā. Mans tuvākais mērķis ir iekļūt Austrālijas valstsvienībā 2016. gada Olimpiskajās spēlēs Riodežaneiro. Par karjēru es neesmu īsti izšķiries. Es vēlētos iziet skaistumkopšanas kursu; nākotnē varētu domāt par fizioterapiju, bet interesanti būtu izmācīties par tieslietu zinātnieci (*forensic scientist*)."

Brīvo laiku Sara pavada ģimenes vai draugu sabiedrībā, iepērkoties, izbraucienos ar auto, paklejojot pa tīmekli, vai vienkārši atpūšoties. Gribētos arī atlicināt laiku grāmatu lasīšanai.

Intervijas nobeigumā jautāju par Saras latvisko izcelsmi. Sara: "Es vienmēr esmu vēlējusies apmeklēt Latviju un būtu sajūsmā, ja mūsu U-19 pasaules meistarsacīkstēs būtu notikušas Latvijā, nevis Čīlē. (Latvijā ap to pašu laiku notika citas PM jauniešu - G.E.B.). Man ir stāstīts, ka Latvija ir jauka zeme. Es pati sāku mācīties latviešu valodu un lūdzu tētim palīdzību. Šķiet, ka latviešu valoda ir ļoti grūta. Tajā ir tik daudz citu burtu, un izruna ir grūta. Taču es ceru, kādu dienu nonākt Latvijā."

(Runājot par valodu, es Saru iedrošināju, ka latviešu valoda dažā ziņā ir vienkāršāka par angļu - piemēram, nemainās patskaņu izruna (salīdzinājumā angļu *cup* un *put*), rakstībā nav nevajadzīgu burtu, kam ar izrunu nav nekāda sakara, u. c. - G.E.B.).

Latvijas hokejisti no diviem cietiem riekstiem vienu pārkoda

Helsinkos un Stokholmā risinās pasaules meistarsacīkstes hokejā. Šajā turnīrā augstākajā līgā sešpadsmito reizi startē arī Latvijas hokejisti. Mūsu vienības pretinieki Stokholmas apakšgrupā ir Krievijas, Zviedrijas, Čehijas, Vācijas, Norvēģijas, Dānijas un Itālijas hokejisti. Šogad nodibināta jauna turnīra kārtība. Vienības sadalītas pa astoņām divās grupās, kur katrai izlasei garantētas vismaz septiņas spēles.

Latvijas hokejistu pirmie pretinieki bija meistarsacīkšu favoriti krievi. Sākums šķita ļoti cerīgs. Miks Indrašs izmantoja Krievijas vienības vārtsarga Varlamova

kļūdu un izvirzīja mūsējos vadībā. Krievi pusotru periodu, kā mēdz teikt hokejisti, „meklēja” savu spēli. Bet, kad to atrada, Krievijas hokeja smagais rullis pārvelās pāri mūsu vienībai - ripas cita pēc citas atrada ceļu Masaļska sargātajā „cietoksni”. Kad tablo jau rādīja 4:1 krievu labā, Kaspars Daugaviņš rezultāta starpību samazināja. Pretinieki

tomēr drīz vien atjaunoja triju vārtu starpību. Pirmajā spēlē mūsu hokejistiem smags zaudējums - 2:5.

Pēc spēles Latvijas vienības kapteinis Jānis Sprukts atzina, ka komanda nav izturējusi krievu spiedienu: "Kad Krievija izvirzījās vadībā, psiholoģiski salūzām."

Valsts izlases galvenais treneris Teds Nolans atzīst, ka visi spēlētāji nav bijuši gatavi grūtajai spēlei pret Krieviju.

Pārdomāt neveiksmes iemeslus daudz laika nebija. Jau nākamajā vakarā bija jāspēlē pret sesto Vācijas izlasi, ar kuŗu pēdējos gados allaž gājis ļoti grūti. Latvijas izlase pasaules meistarsacīkstēs pēdējo reizi Vācijas valstsvienību bija pārspējusi 1998. gadā Bāzelē. Sākums bija labs, līdzīgi kā pret

krieviem, - mūsējie vāciešu vārtos iemeta divas ripas un izvirzījās vadībā - 2:0. Bet drīz vien pierādījās, ka runas par vāciešu sīkstumu ir pamatotas. Otrā trešdaļā pretinieki divreiz pārspēja Masaļski, un rezultāts kļuva neizšķirts - 2:2, liekot drebēt līdzjutēju sirdīm. Vai tad atkal?

Latvijas hokejisti priecājas par uzvaru

Treneris Teds Nolans slavēja mūsu hokejistus, teikdams, ka Latvijas hokeja izlase savā otrā pasaules meistarsacīkšu spēlē pret Vāciju nodemonstrējusi izcilu komandas un spēles garu.

"Spēlētājiem pēc spēles teicu, ka šajā sporta veidā esmu tāpēc, ka ir šis izteiktais sacensību un

Spēles beigu posmā veiksmē mūsu hokejistiem tomēr nebija pagriezusi muguru. Ar Širokova metienu tika gūta grūta uzvara - 3:2. Iepriekš Vācijas vienības vārtsargu bija pārspējuši valstsvienības debitants jaunais talants Miks Indrašis un Miķelis Rēdlichs.

spēles gars, kuŗu mana komanda šoreiz nodemonstrēja visā pilnībā. Lai arī otrā trešdaļā mums daudz kas neiznāca, trešajā daudzi spēlētāji, it īpaši Miķelis Rēdlichs un Kaspars Daugaviņš, jūtami uzlaboja savu sniegumu un kopējā spēle atkal sāka izdoties."

P. Karlsons

